

TC
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

RODOS ŞÖVALYELERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞAHİN ÇELER

DANIŞMAN
DOÇ. DR. REMZİ KUZUOĞLU

AKSARAY 2018

**T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI**

RODOS ŞÖVALYELERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞAHİN ÇELER

**DANIŞMAN
DOÇ. DR. REMZİ KUZUOĞLU**

AKSARAY 2018

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden .....(.....) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

Yazarın

Adı : Şahin

Soyadı : Çeler

Bölümü : Tarih

İmza :

Teslim Tarihi :

Tezin

Türkçe Adı : Rodos Şövalyeleri

İngilizce Adı : Rhodes Knights

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik kurallara uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı :

İmza :

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
JÜRİ ONAY SAYFASI

Şahin Çeler tarafından hazırlanan “Rodos Şövalyeleri ” başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oyçokluğu ile Aksaray Üniversitesi Tarih Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: (Doç. Dr. Remzi Kuzuoğlu)
(Aksaray Üniversitesi Tarih Ana bilim Dalı)

İMZA

Üye: (Doç. Dr. Murat Keçiş)
(Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tarih Ana Bilim Dalı)(Jüri Başkanı)

Ms. Keçiş

Üye: (Dr. Öğretim Üyesi Selahattin Özkan)
(Aksaray Üniversitesi Tarih Ana bilim Dalı)

Tez Savunma Tarihi: 27/12/2018

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun 10/01/2019 tarih ve 2019/02-8 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Öğrencinin Adı Soyadı

Şahin Çeler

İmza

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Doç. Dr. Sevilay USLU DİVANOĞLU

İmza

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RODOS ŞÖVALYELERİ
(Yüksek Lisans Tezi)

Şahin Çeler

AKSARAY 2018

ÖZET

Rodos Şövalyeleri, Haçlı Seferleri öncesi Kudüs'de kurulmuş, yardımsever bir kuruluş olan Hospitalier yada Saint Jean Şövalyeleri diye adlandırılan tarikatın , kutsal topraklardan ayrılıp Rodos'a yerleştiklerinde aldıkları isimdir . Tarikatın, XI. yy. sonlarında kutsal topraklara gelen Haçlılara bölge hakkında sunduğu mahalli bilgiler ve yardım teşkilatı rolü onlara büyük hibeler verilmesini sağladı . Bu şekilde insan gücü ve maddi varlık olarak hızla büyüyen bu oluşum , Papalığa maddi yük bindirmeden sav açacak insan ikmali ve müstahkem mevkiî inşaları yapabiliyordu. Buda onları Papalığın vazgeçilmezi yaptı . Üstelik bu tarikat sadece Papalığa karşı sorumluydu. İzledikleri siyaset sayesinde , gerek kutsal topraklarda gerekse kutsal toprakların kaybindan sonra Rodos 'da büyük etkinlik gösterdiler . Değişen dengelere hızlı ayak uydurabilme yetenekleri, ilk karargahları Kudüs 'ün 1187'de kaybı üzerine bir müddet Akka 'da ardından da kısa bir süre sonra zirve dönemlerini yaşayacakları Rodos'ta ayakta kalmalarını sağlamakla kalmadı , Rodos'un coğrafi konumunun da etkisiyle 1522'de ada Osmanlı Sultanlığı tarafından alınana kadar , tarikat yaklaşık 200 yıl, en son Katolik Hristiyan oluşumu olarak kimseye hesap vermeden Doğu Akdeniz'de hüküm sürdü.

Bilim Kodu :112402

Anahtar Kelimeler : Rodos, Şövalyeler, Haçlılar, Hospitalier,

Sayfa Adedi :75

Danışman : Doç. Dr. Remzi Kuzuoğlu

AKSARAY UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
RHODES KNIGHTS
(M.A Thesis)

Şahin ÇELER

AKSARAY 2018

ABSTRACT

The Knights of Rhodes is the name given to the order also known as The Hospitaller or the Knights of the Saint John, which was established in Jerusalem as a charitable organization, after their settlement on the island of Rhodes after their departure from the holy lands. The knowledge about the locality provided by the Order to the Christian pilgrims and the role of a charitable foundation by the end of the XIth century helped them to receive large donations. As a result, they grew very fast in terms of human resources and material wealth, enabling the organization to build fortifications and provide a steady source of soldiers. Consequently, they became indispensable for the Papacy in its effort of crusade. Moreover, the order was responsible only against the Papacy. By means of the policies they implemented, they achieved great effectiveness both in the holy lands and on the island of Rhodes after the loss of the holy lands. Their ability to quickly adapt to changing circumstances and balance of power helped them not only to survive, for a short period, firstly in Akka and later on on the island of Rhodes after they lost their first headquarters in Jerusalem in 1187, but also to sustain their independent rule in the Eastern Mediterranean for two hundred years as the last Catholic Christian formation until the conquest of the island by the Ottomans in 1522. Their 200 year long rule over the island may also be considered as the apogee of their strength, due in part to the geographic location of Rhodes.

Science Code: 112402

Key Words: Rhodes, Knights, Crusades, Hospitaller

Number of Page: 75

Supervisor: Doç. Dr. Remzi KUZUĞLU

İÇİNDEKİLER

1-GİRİŞ.....	1
2-KRONOLOJİ.....	3
3. I. BÖLÜM.....	7
3.1-Rodos Öncesi Dönem.....	7
3.1.1-Tarikatın Genel Yapısı.....	12
3.1.2-Personel Temini.....	20
3.1.3-Savaş ve Ekipman.....	23
4. II. BÖLÜM.....	29
4.1-Rodos Dönemi.....	29
4.1.1-Tarikatın Rodos'daki yapısı.....	38
4.1.2-Personel Temini.....	48
4.1.3-Savaş ve Ekipman.....	50
4.1.4-Deniz Politikaları.....	51
4.1.5-Şehrin Tahkimatı.....	55
4.1.6-Sonuç.....	56
5-EKLER.....	61
6-KAYNAKÇA.....	73

1-GİRİŞ

XI. yy. sonlarında ortaya çıkan Hospitaller Şövalyeleri, genel kanının aksine, en büyük rakipleri Tapınak Şövalyeleri gibi I. Haçlı Seferi sonrasında oluşmadılar, ancak bu yardım organizasyonunun, Ortaçağın en etkin savaş güçlerinden biri olması Haçlı hareketinin sonucuydu. Hospitaller, ilerleyen süreçte İslam ordularına karşı, askeri uzmanlıklarıyla bilinir hale geldiler. Askeri önemleri arttıkça, daha da bağımsızlaştılar.

Haçlıların, başarılı birkaç yılın ardından, devletlerini genişletememeleri, askeri yeterliliklerini sürdürmeleri için yeterli toprağa sahip olamamaları anlamına da geliyordu. Bu sahil şeridinde bulunan kentli kültüre sahip devletlerin ayakta kalması paralı askerlere ve askeri tarikatların düzenli ordularına bağlıydı. Papalık da bu durumun farkındaydı. Sürekli ağır kayıpların yaşandığı Avrupa'ya uzak bu coğrafyada, Haçlı Savaşlarında sürekli savaşacak, asker ikmali sağlayacak ve finansal sorunlar yaratmayacak aktif organizasyonlar Papalığın vazgeçilmezi olacaktı.

Hospitallerin kutsal topraklarda güç ve etkileri artarken, Batı Avrupa'da yarattıkları lojistik ve finansal destek ile zenginlik ve politik yükselişleri de devam etti. İber Yarımadası hariç, bu "hayırsever" tarikatın, Avrupa'daki varlıkları askeri değildi. Diğer taraftan Latin Hristiyanlığının, İslam dünyasına karşı ikinci cephesi olarak adlandırabileceğimiz, İspanyol Reconquistası'nda¹ da Hospitaller ve diğer askeri tarikatlar öncü rolü oynuyordu.

Kutsal toprakların kaybedilmesinden sonra dahi, liderlerinin etkin siyasetleri sayesinde önce Kıbrıs'ta ardından da zirve dönemlerini yaşayacakları Rodos'ta ayakta kaldılar. Özellikle Rodos'a yerleştiklerinde, artık Hristiyan aleminin en ileri karakolu rolü onlarındı.² Rodos'ta yaptıkları etki, Doğu Akdeniz siyaset ve ticaretini büyük oranda etkiledi.

---

¹Ortaçağ İberyası'nın büyük kısmı VIII. yy.daki İslam fetihleri dolayısıyla neredeyse tamamen Müslümanların eline geçmişti. Hristiyanlar sürekli toprakların yeniden fethi fikrini öne sürmekteydiler bu yüzden yarımada'nın Hristiyanların elinde kalan bölümlerinin sınırlarında sürekli çatışmalar olmaktadır

²Darkot, 1950, s. 754

Bu tezin amacı, Marmaris'e 45 km mesafede bulunan, Akdeniz'de, özellikle Ege'de ticaret ve siyasete 200 yıldan fazla, ileri düzeyde etki eden bir oluşumun, incelenmesi gereğidir. Bu konuyla ilgili ülkemizde yapılan çalışmaların çok sınırlı olmasının yansısı dilimize çevrilmiş eser sayısı da yok denecek kadar azdır. Bu sebeple genel olarak İngilizce yazılmış ve alanda yetkin uzmanların eserlerinden yararlanılmaya çalışıldı. Tezde kronolojik bir ilerlemeden yanında tarikatın izlediği siyasetin ne denli etkili olduğunun anlaşılabilmesi adına, genel, sosyolojik ve finansal yapı da incelenmeye çalışıldı.

Bu çalışmanın isminin Rodos Şövalyeleri olması, asıl çalışma konusunun, Tarikatın, Rodos'taki egemenlik dönemine odaklanmasındandır. Genel olarak tarikat Kudüs Saint³ Jean Şövalyeleri olarak anılmış, Rodos'a geçtikten sonra Rodos Şövalyeleri ve ardından Malta Şövalyeleri olarak adlandırılmışlardır. Ancak Tezimiz boyunca isim birliği olması adına Hospitaller Şövalyeleri olarak bahsedilecektir.

---

³Tezin geri kalanında "St." olarak kısaltılacaktır.

2-KRONOLOJİ

- 1080 Kudüs'te İslam egemenliği altında ilk hastane kuruldu.
- 1099 İlk Haçlılar Kudüs'ü fethetti; Gerard, Kudüs St. Jean Tarikatı'nın ilk Efendisi oldu.
- 1113 Papa II. Pascal, Kudüs'teki St. Jean Hastanesi'ni kilise tarikatı olarak tanıdı.
- 1119-20 Tapınak Şövalyeleri tarikatı kuruldu.
- 1120 Gerard öldü ve Raymond du Puy Efendi oldu.
- 1128 Tapınak Şövalyeleri Katolik Kilisesi tarafından resmi olarak tanındı.
- 1130 Tarikatın ilk yasaları düzenlendi.
- 1135-54 Hospitaller, yerel dini otorite olarak dokunulmazlık kazandı.
- 1136 Bethgibelin Kalesi, Hospitaller'e bağışlandı.
- 1144 Şövalyeler Kalesi ve daha küçük dört kale Hospitaller'e verildi.
- 1150 Hospitaller Belmont Kalesini inşaa etti.
- 1160 Auger de Baiben tarikatın Efendisi oldu.
- 1162 Gilbert d'Assailly tarikatın Efendisi oldu.
- 1163-69 Hospitaller silahlı biraderleri ortaya çıktı.
- 1168-72 Hospitaller Belvoir Kalesi inşa etti.
- 1170 Cast de Murols tarikatın Efendisi oldu.
- 1172 Jobert de Syrie tarikatın Efendisi oldu.
- 1177 Roger de Moulins tarikatın Efendisi oldu; Haçlılar Mont Gisard'da Salahaddin'i yendi.
- 1186 Markab Kalesi Hospitallere verildi.
- 1187 Salahaddin, Kudüs Krallığını Hattin Savaşında yendi, Armenguad d'Asp tarikatın efendisi oldu, Kudüs Selahaddin tarafından alındı.
Hospitaller karargahlarını kaybetti.
- 1188 Aragon'daki Hospital kız kardeşler için yasalar hazırlandı.
- 1190 Gamier de Naples tarikatın Efendisi oldu.

- 1191 Hospitaller karargahlarını Akka'ya taşıdı.
- 1193 Goefrey de Donjon tarikatın Efendisi oldu.
- 1203 Alfons de Portugal tarikatın Efendisi oldu.
- 1206 Goeffrey de Rat tarikatın Efendisi oldu.
- 1207 Garin de Monteigu tarikatın Efendisi oldu.
- 1228 Bertrand de Thessy tarikatın Efendisi oldu.
- 1229 Kudüs, anlaşmayla Kudüs Krallığına bırakıldı. (Hospitaller karargahı Akka'da kaldı)
- 1230 Guerin tarikatın Efendisi oldu.
- 1236 Bertrand de Comps tarikatın Efendisi oldu.
- 1239 Pierre de Vielle Bride tarikatın Efendisi oldu.
- 1242 Guillaume de Chateaneuf tarikatın Efendisi oldu.
- 1244 Kudüs Müslümanlar tarafından geri alındı. (Harezmsahlar)
- 1256-58 Kudüs Krallığında sivil savaş.
- 1258 Hugues Revel tarikatın Efendisi oldu.
- 1263-68 Memlükler Nasıra'yı istila etti ve Keysarya, Arsuf, Safet, Yafa, Belfort ve Antakya'yı aldı.
- 1271 Memlükler Chastel Blanc, Şövalyeler Kalesi ve Montfort'u aldı.
- 1274 Papalığın bütün askeri tarikatların birleştirilme önerisi kabul görmedi.
- 1277-83 Trablus'da sivil savaş.
- 1285 Jean de Villiers tarikatın Efendisi oldu.
- 1287-89 Memlükler Lazkiye ve Trablus'u aldı.
- 1291 Memlükler Akka'yı aldı; neredeyse kalan bütün Haçlı toprakları kaybedildi veya terkedildi.
- 1293 Eudes des Pins tarikatın Efendisi oldu.
- 1296 Guillaume de Villaret tarikatın Efendisi oldu.
- 1299 Memlükler Roche Guilluame kalesini aldı.
- 1302 Memlükler Ruad Adasını aldı.
- 1305 Foulques de Villaret tarikatın Efendisi oldu.
- 1306 Hospitaller, Bizans'ın Rodos Adasına saldırmaya başladı.
- 1309 Hospitaller karargahlarını Rodos'a taşıdılar.

- 1312 Tapınakçılar lağvedildi, malvarlıklarının çoğunun Hospitallere aktarılmasına karar verildi, Menteşe Beyliği'ne karşı deniz zaferi kazanıldı.
- 1317 Falques de Villaret görevden alındı. Gerard de Pins geçici olarak vekil atandı.
- 1319 Hospital ve Zaccaria donanması Efes'te Aydınogulları filosunu yendi. Longo adası Türklere kaybedildi, Lerro adasını Bizans aldı. Hellion de Villeneuve tarikatın Efendisi oldu.
- 1337 Hospitaller Longo adasını geri aldılar.
- 1344 İzmir'in zaptında Papalık ittifakına katıldılar.
- 1346 Dieudonne de Gozon tarikatın Efendisi oldu.
- 1348 Rodos'ta veba salgını başladı.
- 1353 Pierre de Corneillan tarikatın Efendisi oldu.
- 1355 Roger de Pins tarikatın Efendisi oldu.
- 1365 İskenderiye saldırısında Haçlılara katıldılar ve Raimond Berenger tarikatın Efendisi oldu.
- 1374 Hospitaller Haçlıların elinde olan İzmir'in savunması rolünü üstlendiler.
- 1374 Robert de Juilly tarikatın Efendisi oldu.
- 1377 Juan Fernandez de Heredia tarikatın Efendisi oldu.
- 1383 Ricardo Carrociola Papa VI. Urban tarafından karşı Efendi olarak atandı. ancak Rodos'ta kabul edilmedi. (1395'de görevden alındı)
- 1396 Hospitaller, Haçlıların Osmanlılar tarafından yenildiği Niğbolu Savaşı'na katıldılar.
- 1396 Philibert de Naillac tarikatın Efendisi oldu.
- 1397 Hospitaller Korinth'i istila etti.
- 1402 Timur İzmir'i ele geçirdi.
- 1403 Hospitaller, Memlük Sultanlığı ile anlaşma yaptı.
- 1403 Haçlıların Atina Dükü, Hospitallerin Yunan anakarasındaki mülklerine saldırdı.
- 1404 Hospitaller Korinth şehrini terk ettiler.
- 1407 Hospitaller, Bodrum'u ele geçirdi.
- 1421 Antonio de Fluvia tarikatın Efendisi oldu.
- 1426 Memlükler Kıbrıs'ta egemenliğini kabul ettirdi.

- 1437 Jean de Lastic tarikatın Efendisi oldu.
- 1443 Memlükler kısa süreliğine Kastellorizo adasını (Kızılhisar adası) ele geçirdiler.
- 1444 Memlüklerin başarısız Rodos seferi; Rodos Şövalyeleri barış anlaşmasını yenilediler.
- 1451 Hospitaller, Memlük ittifakıyla Karaman'a saldırdılar.
- 1454 Jacques de Milly tarikatın Efendisi oldu.
- 1455 Osmanlılar Rodos'a saldırdı.
- 1461 Rairmundo Zacosta tarikatı Efendisi oldu.
- 1467 Giovan Battista tarikatın Efendisi oldu.
- 1476 Pierre d'Aubosson tarikatın Efendisi oldu.
- 1480 Osmanlıların başarısız Rodos saldırısı.
- 1503 Emery d'Amboise tarikatın Efendisi oldu.
- 1512 Guy de Blanchefort tarikatın Efendisi oldu.
- 1513 Fabrizio del Carretto tarikatın Efendisi oldu.
- 1521 Philippe Villiers de l'Isle tarikatın Efendisi oldu.
- 1522 Osmanlılar Rodos'u aldılar, Hospitaller karargahlarını İtalya'ya taşıdı.
- 1528 Hospitaller İspanyolların elinde bulunan Trablus savunmasına katıldılar
- 1530 Hospitaller karargahlarını Malta'ya taşıdılar.
- 1531 Hospitallerin seferi kısa süreliğine Modon'u ele geçirmelerini sağladı.
- 1534 Pietrino del Ponte tarikatın Efendisi oldu.
- 1535 Didier de Tholon Sainte-Jalle tarikatın Efendisi oldu.
- 1536 Juan de Homedes Coscon tarikatın Efendisi oldu,
- 1551 Hospitaller Trablus'u kaybettiler.
- 1553 Claude de la Sengle tarikatın Efendisi oldu.
- 1557 Jean Parisot de la Valette tarikatın Efendisi oldu.
- 1565 Osmanlıların başarısız Malta kuşatması.

3- I. BÖLÜM

3.1. Rodos Öncesi Dönem (1080-1306)

St. Jean tarikatı, hacılara yardım etmek amaçlı hayırsever bir hareketin parçası olarak, dönemin Levant ticari etkinliklerinin çoğunu elinde bulunduran bir grup Amalfili tüccar tarafından, Müslümanlardan alınan özel bir izinle kurulmuştu. Hospitaller ismi de yolcu ve yabancıları konuk edip ikramda bulunan anlamına geldiği için kullanılmaktaydı. İsim babası, VII. yy.da İskenderiye'de patriklik yapmış Aziz Yohannes'di (Aziz Vaftizci Yahya) ve Kudüs alındıktan sonra yaptıkları yeni yaptıkları hastaneye bu ismi verdiler, bundan sonra Saint Jean adıyla anılmaya başlandılar.⁴

1160'lardaki anlatıya göre: Hastanenin kuruluşu Hristiyanlıktan eskidir. Kudüs'ün hakimi Kral Antiochus⁵, Davud Mezarını tahrip eden Yahudi bir din adamını cezalandırmak isterken, ilahi bir güç ona merhamet etmesini söyler ve bir hastane inşa ettirir. Bir müddet sonra hastanenin yönetimi Aziz Yuhannes'in (Aziz Yahya) babası Zachary'ye verilir. İsa, zaman zaman hastaneyi ziyarete geldiğinde Zachary hastanenin yöneticisidir. Hastane aynı zamanda zor zamanlarında Meryem'e de kol kanat germiştir. Hatta İsa tekrar dünyaya geldiğinde hastanede görülmüştür. Hospitaller XIII. yy.ın ilk yarısına kadar kendilerine zekat olarak verilecek hibeleri almak için bu hikayeyi kullandılar. Bu anlatı Hospitallerin erken zamanda kullandığı Aziz Yuhannes'in doğduğu yerde olduğu düşünülen küçük bir Bizans kilisesi üzerine kuruluydu. Ancak Aziz Yohannes'in doğum yeri bu bölgeden ziyade Ein Karem'deydi. Santa Stefanolu William, bu anlatının şüpheli olduğunu söyleyen ilk tarikat üyesiydi. Ona göre böyle bile olsa o bina Titus⁶ zamanında çıkan büyük Yahudi isyanı bastırılırken yıkılmış olmalıydı.⁷ Elbette bu bir mitti.

---

⁴Şeşen, 1994, s. 19

⁵M.Ö. 175-164 yılları arasında krallık yapmış Selevkos imparatoru.

⁶M.S. 79-81 yılları arasında hüküm sürmüş Roma imparatoru.

⁷Smith, 2012, s. 19

Bunun yanında aynı lokasyonda ileri bir dönemde kurulmuş benzer yardım kuruluşu da vardı, Papa I. Gregory zamanında 603 yılında kurulan yapı, IX. yy.da Latin hacılara hizmet vermekteydi. Bu kuruluş da diğer birçok yapı gibi 1009 yılında Fatımiler tarafından yıkılmıştı.⁸

Gerçek olma ihtimali yüksek olan anlatı ise, 1170-1182 arasını yazan Kudüs Krallığında Şansölye olan Surlu William'ın naklidir: Amalfili tüccarların Kudüs'te konaklayacak yerleri yoktu ve 1060 civarlarında Mısır'ın Fatımi Halifesinden, Hristiyan ahalişi içerisinde, Kutsal Mezar Kilisesi yanından bir yer istediler. Bakire Meryem onuruna Latin Aziz Meryem Manastırı olarak bilinen yapıyı inşa ettiler. Buraya bir başrahip ve İtalya'dan Benediktin tarikatına mensup keşişler görevlendirildi. Bu yardımsever oluşum ilk dönemlerinde Benediktin Tarikatına bağlıydı. Magdaleli Meryem'e adanmış bir rahibe manastırı da kadın hacılara yardımcı olmak için kuruldu. Ancak artan hacı sayısı ve beklentiler şimdi kullandığımız anlamıyla Aziz John hastanesi inşasına sebep oldu. Hastane olarak hizmet veren kuruluş 1071'den önce kapılarını açmıştı.⁹ Haçlılar tarafından Kudüs alındığında, tam olarak sağlık ve konaklama hizmeti veren bir kuruluş haline gelmişlerdi.¹⁰

Bu hastanenin Amalfililer tarafından kurulmasının sebebi, Avrupa'da modern sağlık kuruluşları için eğitim verilen Salerno'ya Amalfi'nin yakın olmasından dolayı olmalıydı ve buna ilaveten Kudüs'te zaten uzun zamandır Müslümanlara ait bir sağlık kuruluşu bulunmaktaydı.¹¹

Burada seküler insanlar, yarı dinsel bir hayat yaşıyor ve hastalara bakıyorlardı. Biri erkek biri kadınlar için olmak üzere iki bölümü olan hastanenin yaklaşık 2000 kişilik kapasitesi vardı. Yiyecek olarak haftanın üç günü taze et (et yiyemeyenler için tavuk da sunulmaktaydı) ve beyaz ekmek verilen hastane, dönemin şartlarına göre gayet lükstü. Hastanede devamlı görevli hekimler ve cerrahlar mevcuttu. Hastaların ruhani ihtiyaçları için papazlar da bulunmaktaydı. Hastalar ayrı yataklarda yatıyordu. Hayatında muhtemelen hiç beyaz ekmek yememiş ve ayrı yataklarda yatmamış insanlara, genelde son yatağına kadar dolu olan 2000 kişilik bir hastanede hizmet vermek büyük bir finansal külfetti.¹²

---

⁸Boas, 2001, s. 26

⁹Bronstein, 2007, s. 39

¹⁰Smith, 2012, s. 20

¹¹Runciman, 1992, s. 129

¹²Smith, 1987, s. 58

Dönemin iki tip hastanesi vardı, ilki cüzzam gibi tedavisi olmadığına inanılan ve enfeksiyon ihtimali çok yüksek olanların bakıldığı hastaneler, diğeri de tedavi edilebilecek olan hastalara hizmet veren sağlık kurumlarıydı. Hospitaller, Rodos'a yerleşene kadar ilk gruba giren hastalara bakmıyorlardı.¹³

Kudüs kuşatması esnasında hastanenin yöneticisi Gerard, diğeri Hristiyanlar gibi şehirden çıkarılmıştı.¹⁴ Lakin bu adamın şehirde kaldığı süre boyunca edindiği mahalli bilgiler Haçlıların çok işine yaradı. Bu sebeple yeni Frank hükümeti kendisine bazı imtiyazlar sağladı. Bazı kaynaklarda Gerard'ın Kudüs kuşatması esnasında şehirde olduğunu yazmaktadır ancak şehrin alınmasından hemen sonra kendisine büyük imtiyazlar tanındığı göz önünde bulundurulursa kendisi kuşatma esnasında büyük yararlılık göstermiş olmalıydı. Muhtemelen şehri iyi tanıyan bu şahıs Haçlılara şehirle ilgili gayet mühim bilgiler sunmuştu. Bu imtiyazlarla büyüyen tarikat kısa sürede Benediktin tarikatının egemenliğinden çıktı. Tarikata büyük toprak bağışlarında bulunulduğu gibi, bazı ruhaniler gelirlerinin onda birini kuruma hibe etti. Bu dini tarikata yapılan bağışlar öyle hızlı arttı ki kısa süre içerisinde Avrupa'da büyük topraklara hükmeder hale geldiler. Hızla büyüyen tarikat 1113 yılında Papalık emriyle kurumsallaştı.¹⁵

Kudüs'ün alındığı I. Haçlı Seferinin ardından, Haçlıların çoğu, arkalarında Kudüs, Trablus, Antakya ve Urfa gibi yeni kurulmuş devletler bırakarak geri döndüler. Yeni devletlerin şansı, komşu İslam ülkelerinin kronik parçalanmışlığının üzerinden gelememesi ve tekrar efektif savaşmaya başlamalarının uzun yıllar alacak olmasıydı. Bu ilk yıllarda tarikat tıbbi bir organizasyon olarak kaldı. Haçlılar gelmeden önce de hastanenin muhafızı olan Gerard döneminde geliştirdiler ve daha geniş çapta destek buldular. Gerard'ın, 1120'de ölümüyle beraber, yerine geçen yeni Efendi Raymond de Puy'un etkili siyaseti sayesinde Latin Hristiyanlığının hiç bir dini hastanesinde rastlanmamış bir özerklik sahibi oldular ve Haçlı devletlerindeki hastanelerin çoğunu kontrol altına aldılar.

Hospitallerin Avrupa'da ne zaman hastane kurmaya başladıkları çok açık olmasa da, Alplerin kuzeyindeki ilk hastane muhtemelen 1122 yılında ortaya çıkmıştı.¹⁶ Hospitaller, Avrupa'nın bir ucundan diğeri ucuna uzanan, asli görevi kutsal topraklardaki tarikata

---

¹³Smith, 2012, s. 70

¹⁴Runciman, 1992, s. 129

¹⁵Holt, 1999, s. 26

¹⁶Nicolle, 2001, s. 6

sermaye, malzeme ve üye sağlamak olan, kumandanlık ve kale ağına dayanan bir destek servisi de yarattılar.

Gerard'ın 1120'de ölümünden sonra tarikatın sadece Haçlılara bakmakla yetinmemesi aynı zamanda hac yollarını da açık tutmak için savaşmaya hazır olmaları gerektiği düşünölmeye başlandı. Tarikat savaş dışı işlerle uğraşan, görevlileri de bünyesinde barındırıyordu. Ancak bundan sonra vazifesi, dinsizlere karşı savaşmaya ant içmiş şövalyeleri organize etmek ve teşkilatı ayakta tutmak olacaktı. İlk olarak Kudüs'ü sahile bağlayan *hacılar yolunu* korumakla işe başlayan tarikat daha sonra bütün Haçlı seferlerine de katılacaktı.¹⁷

Batı Fransa'dan kutsal topraklara yolculuk yaklaşık beş ay sürüyordu. Bu yolculuk tehlikelerle doluydu. Aslen bu ruhani yolculuğu göze almış hacıları savunmak amaçlı bir askeri organizasyon olarak kurulan Tapınakçılardı.¹⁸ Hospitallerin ise benzer aktiviteler yapması kademe kademe 1160'dan önce oldu. Papaya coğrafi olarak uzak bu dini özerk kuruluş, askerileşse dahi hiçbir zaman yardım kuruluşu kökeninden kopmadı.¹⁹

Savaşçı dini tarikat üyeleri bir çelişki olarak görölebilir ancak, adaleti korumak ve barışı tesis edebilmek için şiddete ihtiyaç olduğu düşünölmekteydi. Bazı savaşlar günahın bir sonucu olmaktan çok günahın çaresiymiş gibi görölüyordu. Günahkarlar ve Hristiyan olmayanların kıyımı '*sevgi eylemi*' olarak düşünölüyordu. İlk Haçlıların dünya görüşünde Müslümanlar, kabahatli ve en suçlu insanlar (*summa culpabilis*) olarak deklare ediliyordu.

Bu şövalye tarikatları, zamanın ruhani ihtiyaçlarını karşılamalarının yanında, siyasi gereksinimleri de tatmin ediyorlardı. Zaten bu durum onların ayakta kalmalarının en önemli sebeplerindendi. Bu tarikatların ortaya çıkması aslında Haçlı Devletleri için bir zorunluluktur. Toplumun feodal yapısı, salgın hastalıklar ve Avrupa'dan gelen silahlı güçlerin sadece belli bir süre hizmet ettikten sonra, bir kaç savaşa katılıp geri dönmeleri, savaştacak adam devamlılığı açısından Haçlı devletlerine sorun oluyordu. Bu şövalye tarikatları krala masraf yaratmıyordu. Üstelik çok az mülk sahibinin başarabileceği büyüklükte kale ve müstahkem mevkiiler inşa edip bunları ayakta tutabilecek maddi imkana sahiptiler. Fedakarlık yapabilen daimi insan ikmali sağlayabiliyorlardı. Steven Runciman'a göre onlar olmasa Haçlı devletleri çok daha erken yok olabilirdi.²⁰

---

¹⁷Şeşen, 1994, s. 20

¹⁸Detaylı bilgi için bakınız, Read, 2003

¹⁹Cahen, 2010, s. 225

²⁰Runciman, 1992, s. 261

Bu tarikatların faydalarının yanında ağır sorunları da mevcuttu; Kralın bunlar üzerinde hakimiyeti yoktu. Bu tarikatların yegane sorumlu oldukları kurum Papalıktı. Bunlara verilen mülkler satılamazdı. Diğer dirlikler gibi asker verme zorunlulukları da yoktu. Sadece gönüllü olarak savaşıyorlardı. Devletin resmi siyasetini desteklemedikleri de oluyordu. Tapınakçılar ve Hospitaller arasındaki sürekli çekişme ve rekabet ayrı bir sorundu. İki tarikatı aynı anda savaşa ikna etmek gayet güçtü. Her tarikat krallığın resmi siyasetine aldirmeden kendi siyasetini yürütebiliyordu.²¹

Bazı ruhaniler, askeri tarikatların resmi olarak geçerliliğini sorgulasa da, Papalık onların yararına inanıyordu fakat askeri tarikatların, geleneksel manastır tarikatlarından daha az manevi yetkinliğe sahip olduğu da biliniyordu. Tarikatların askeri etkililiği kanıtlanmaya başlandığında, Haçlı devletlerinin hükümdarlarınca, sıklıkla isyan eden feodal birliklerden ve itaatsiz paralı askerlerden daha güvenilir görülmeye başlandılar. Ancak Hospitaller tarikat üyelerinin savaş alanında olması, onların orada her zaman savaşmak için bulunduğu kanıt değildi. Kayıtlar, 1143'den önce tarikata askeri ekipman bağışlarını kaydeder ancak bunlar tarikatın sadece silahlı hizmetkarları için verilmiş de olabilirdi.²² Bununla beraber Hospitaller, sefer sonrası ganimet paylaşımına katılıyordu. Örneğin, 1130'ların ortalarında Kudüs kralı, tarikatın Bethgibelin olarak bilinen kaleyi inşa ettikleri, Bayt Jibrin'i tarikata vermişti.²³ Diğer stratejik lokasyonlar bunları takip etti. Askeri güç potansiyeli hızla artan tarikata askerler de katıldı. Sonra Salahaddin'in Haçlı Devletlerinin ana askeri güçlerini yendiği ve sadece Kudüs'ü değil çoğu Haçlı bölgesini aldığı, 1187 *faciası* geldi. Papalığın bu durumda, batıda Haçlıları cesaretlendirirken, adanmış askeri tarikatlara destek vermesi de sürpriz değildi.

Tarikat Kudüs'ten merkezini Sur'a (1187) ardından Markab'a (1192) ve son olarak Akka'ya (1206) taşıdı ama burada da aradıklarını bulamadılar çünkü Müslüman gücü hızla yükseliyordu. Memlüklerin 1291'de Akka'yı almalarından sonra Rodos'a yerleşinceye kadar sürecek bir sürgün hayatı başladı. Rodos'a yerleşme kararı verilmemiş olsa muhtemelen aşağıda anlatılacağı üzere, Tapınakçılar gibi lağvedilip mülklerine el koyulacaktı.

---

²¹Şeşen, 1994, s. 20

²²Nicolle, 2001, s. 7

²³Şeşen, 1994, s. 19

3.1.1. Tarikatın Genel Yapısı

Hospitallerin askerileşmesinin hız kazanması, 1162 yılında seçilen ve önceden Tiren komutanı olan Gilbert d'Assialy dönemindeydi. İlk merkezleri Kudüs'teydi. Fakat Selahaddin'in 1187'de şehri almasından sonra, III. Haçlı seferinin Filistin kıyılarını yeniden ele geçirmesiyle Akka'ya taşındılar. Tarikatın ana askeri varlığı kuzeyde Markab ve Şövalyeler Kalesi'nde (Krak de Chavellier) yoğunlaşmıştı. Bu kaleler tarikatın en mühim mevkileriydi, Şövalyeler Kalesi 1144'de, Markab ise 1186'da tarikata bağışlanmıştı. 1206'ya gelindiğinde artık tarikatın askeri yönü, buna yönelik yeni yasal değişikliklerle beraber yardım teşkilatı yönünü gölgeliyordu.²⁴

Bazı Hospitaller neredeyse tüm kariyerlerini kutsal topraklarda geçirselere de, bir çeşit askeri rotasyon vardı. Tüm tarikat üyeleri kutsal topraklarda belli bir süre görev alıyorlardı.²⁵ Hospitaller üyelerinin sadece küçük bir kısmı bölgede konumlanmıştı. Bunun yanında Avrupa'da stratejik rezervleri öyle geniş bir alana yayılmıştı ki, İspanya dışındaki manastırlarda en çok bir elin parmakları kadar teçhizatlı savaşçı vardı. Hospitallerin büyük bir kısmı tarikatın artan varlığını ve zenginliğini kontrol eden, askeri olmayan görevlilerden ibaretti. Bu durum Orta ve Batı Avrupa'daki manastırlar için de geçerliydi. İber yarımadasındaki Hospital varlığı da, kutsal topraklardaki gibi Müslüman sınırlarında toplanmıştı. Çünkü asıl varlık sebepleri Hristiyan olmayan düşmanın mevcudiyetiydi.

İlk olarak tarikatta XIII. yy. ortalarında, çavuşlar, şövalyeler ve rahipler olarak genel bir ayırım vardı. Hızla zenginleşen ve büyüyen sistemin ihtiyaçları doğrultusunda rütbeler ve statüler oluştu. Tarikatta kayda değer sayıda kız kardeş de vardı. Ancak asıl görevleri hastalara sağlık hizmeti vermek değildi.²⁶ Kadın üyeler genellikle ödeme ve hastanenin iletişim işleriyle ilgilenirdi.²⁷ Çavuşlar ve şövalyeler neredeyse aynı ekipmanları kullanmalarına rağmen çavuşlar daha kısıtlı yetkilere sahipti. İlk zamanlarda askeri ekipmanlı biraderler ile silahsız biraderler arasında da çok ayırdedilebilir bir fark yoktu. Ancak özellikle XIII. yy.ın başlarından itibaren tarikatın askerileşmeye başlamasının sonucu olarak şövalyeler, çavuşlar ve askeri olmayan ofiste görevlendirilenler arasındaki ayırım iyice belirginleşti. Rahip ve papazların da etkinliği büyüktü. Ancak tarikat

²⁴Smith, 1987, s. 9

²⁵Smith,,2012, s. 27

²⁶Smith, 2012, s. 97

²⁷Luttrell, 2000, s. 13-22

askerileştikçe şövalyelerin etkinliği daha da arttı. 1262 yılından sonra sadece şövalye birader olanların Efendi olmasına müsaade ediliyordu. 1326 yılından itibaren şövalye biraderler rahiplerden de üstünlüğü aldılar.²⁸

Tarikatın en önemli resmi memuru, kutsal topraklarda görev yapan biraderlerden oluşan komite tarafından seçilen, bazı istisnalar dışında ömür boyu görevli, kendi evi ve hizmetkarları olan Efendi (*Master*) idi.²⁹ Her pazar toplanan kilise toplantılarında, günümüz demokrasilerindekine benzer olmasa da, biraderlerin de söz hakları vardı. Efendinin yetkileri sınırsız değildi.³⁰

Büyük Kumandan (*Grand Commander*) ise idari işlerden sorumlu ikinci adamdı. Görevleri arasında tedarik, idari yönetim ve Efendi yokken kutsal topraklardaki mülkleri ve Filistin'deki merkezi manastırı yönetmek vardı.

Askeri olarak en üstteki kıdem Mareşaldi (*Marshall*). Kendisi erkek üyelerin lideri sayılır ve Efendinin temsilcisi olarak görülürdü. 1206'da tarikatın yeniden yapılanmasının ardından silahlı bütün biraderler yetkisi altına verildi. Birlikler merkezden ayrılacakları zaman askeri ekipmanın ve atların dağıtım görevini de sürdürmekteydi. Seferde, Efendinin yokluğunda, Efendinin veya vekilinin tam yetkisiyle, savaşçıları yönetmekteydi. Kısaca, üst düzey yöneticiler ve Efendinin kendi hizmetkarları dışında kutsal topraklardaki bütün asker Mareşalin emrindeydi. Bu kudretli makamın çok sık el değiştirmesi, makamın gücünü dengelemekteydi. Bunun dışında tarikata bağışlanan askeri ekipmanlar, özellikle Şövalyeler Kalesi veya Markab'a verilmediğiyle, Mareşal'in ambarında toplanırdı. Mareşal isterse yerel kumandanlardan ekipman da talep edebilmekteydi. Kendisinin iki alt departmanı vardı; silahlı biraderin koruduğu cephanelik ve sürekli hayvan kıtlığı çeken bir ahır.

Koruma memuru (*Constable*) tarikatın yüksek rütbeli üyelerindendi. Mareşale tabiydi. Görevleri örgütsel işlerle sınırlıydı. Bir başka rütbe olan, Merkezi Manastır Ana Muhafızı (*Master Esquire*) pozisyonu, tarikatın yeniden yapılandığı 1206 yılında ortaya çıkmıştı. Beyler ve seyislerden sorumluydu. Atlar ve ahırlarla ilgili işlerle ilgileniyordu. Silahlı biraderlere eğer ve sürüş takımı sağlayan *Cre*'nin amiriydi. Ana Muhafız görevi genellikle

---

²⁸Nicolle, 2001, s. 12

²⁹Görevden alınan istisnalarda mevcuttu, bunlara en önemli örnek, finansal politikasıyla tarikata fazlasıyla zor günler yaşatan Falque de Villaret'di.

³⁰Smith, 2012, s. 97

birader çavuşların en kıdemli ve yaşlılarına veriliyordu. Ama bu, Efendinin kendi yardımcılarını yöneten ve sonradan Büyük Muhafız(*Grand Esquire*) olarak anılan rütbeyle karıştırılmamalıdır.

Gonfanier ya da alemdarlık rütbesi savaşta gösterilen kahramanlık ve başarı için bir ödül gibiydi. 1206 yılında yeni örgütlenmenin ardından Mareşalin astı olarak ona tabii hale getirildi ve 1270 yılından sonra doğumunu belgeleyebilenler arasından seçildi. Efendi, efendinin yardımcısı ya da Mareşal olmadığı zamanda saldırıları yönetebilirdi. Fakat bu görece kıdemsiz bir pozisyondur. Kilerlerden sorumlu olan Astmareşal (*Submarshall*) ise daha sonradan Türkopolları³¹ kontrol edecekti. Türkopoller paralı askerlerin çoğunu oluşturuyordu.³²

Tarikatın en önemli kalelerinin kumandanları da Mareşalin otoritesi altındaydı, bazı küçük kalelerde kumandan yoktu, bazılarında ise birlik bulunmuyordu, büyük kalelerin Kastelanları ise, yüksek rütbeli askerlerdi. 1304 yılında Suriye'deki bütün kaleler Memlûklülerin eline geçince, Kastelanlık için tarikatta en az beş yıl hizmet etmiş olmak gerekiyordu³³.

En son ortaya çıkan askeri rütbe amiraldi. Bütün kadırgaların, küçük silahlı gemilerin ve bu gemilerdeki silahlı askerlerle denizcilerin komutanıydı. En son ortaya çıkmış rütbe olmasına rağmen Kudüs'ün kaybından sonra artık deniz savaşlarının kendileri için önemini farkındaydılar ve Anadolu'nun Türklerin eline geçmesiyle Avrupa'dan sürekli mal ve insan ikmali yapmak için deniz yolunu kullanıyorlardı. İlk amiralleri Falque De Villaret amirallikten sonra Efendi olarak seçilecekti.³⁴

Hospitaller gibi kısa sürede çok geniş bir alana yayılmış varlıklı bir örgütün, çok sayıda yetenekli sivil personele de ihtiyacı vardı. Bunlardan bazıları, giyim kuşamdan sorumlu Drapier, dikiş işlerinden sorumlu Terzi, hazineden sorumlu Hazinedar, hastalardan sorumlu Hospitaller³⁵ ve tarikatın en kıdemli dini görevlisi olan Manastır Başrahibi (Conventual Prior) idi.

³¹Türkopoller, hem Haçlılar hem de Müslümanlar için savaşan yerel askerlerdi. Hristiyanlığı seçip Haçlılar için savaşan bir Türkopol, kendisini mürted olarak gören bir Müslümandan aman beklemezdi. Türkopoller esnek ve seri piyadelerdi.

³²Smith, 2012, s. 150

³³Nicolle, 2001, s. 17

³⁴Trischitta, 2001, s. 11

³⁵Tez boyunca, aynı zamanda tarikatın adı olarak da kullanılmıştır.

Tarikatın üye sayısı sürekli değişkenlik gösteriyordu ama bazı dönemlerden örnekler vermek gerekirse, David Nicolle'e göre; 1169 yılı civarında Efendi Gilbert d'Asilly, Papalığa Mısır'ın öngörülen işgali için 500 atlı ve 500 Türkopol sağlama sözü vermişti ama hepsi birader değildi. V. Haçlı seferinde Dimyat kuşatmasında bulunduğu söylenen 2000 kişinin hepsi de birader olamazdı. Hospitaller sadece kutsal topraklarda, belli zamanlarda yaklaşık 300 adet silahlı birader bulunduruyordu. Buna ek olarak birader olmayan Çavuşlar, Türkopoller ve destek personeli vardı. 1244'de Haçlılar ve Eyyubiler arasında cereyan eden Hibirya savaşında Hospitaller 325 silahlı birader, 200 Türkopol kaybederken sadece 26 birader kaçmayı becermişti. Bu kutsal topraklarda konuşlandırılan silahlı biraderlerin neredeyse tamamının silinmesi demekti. 1301 yılına gelindiğinde Akka'nın düşüşünden sonra, Kıbrıs Limasol'da mevzilenmiş Hospitallerin sayısı sadece 70 şövalye biraderle 10 tane çavuş biraderdi.³⁶ Jonathan Riley Smith aynı konuda, erken XIV. yy.da kutsal topraklardaki birader sayısını 500, geri kalanların da 1500 olmakla beraber toplam yaklaşık 2000 üyenin olduğunu söylemektedir.³⁷

Macaristan ve İber Yarımadası gibi uç bölgelerde çok geniş alanlara dağılma eğilimindeydiler. Herhangi bir garnizonda görevlendirilenlerin sayıları, toplam üye askeri gücü temsil etmezdi. Çünkü paralı asker ve diğer personelin sayısı oldukça fazlaydı. Yine Nicolle'e göre; 1212 yılında Şövalyeler ve Markab kalelerindeki garnizonlarda sırasıyla 2000 ve 1000 asker konuşlanmıştı. Ama 1255 yılında Papaya gönderilen bir mektuba göre, Hospitaller, Şövalyeler Kalesi'nde sadece 60 şövalye birader tutuyordu. Hospitaller egemenliğindeki Arsuf kasabası, 1265 yılında Memlüklerin eline geçince 1000 adam öldürülmüş ya da yakalanmıştı fakat bunların sadece 80 tanesi biraderdi.³⁸ Smith bu sayılarla ilgili, 1130'larda Kudüs'te 30 ve XIII. yy.da Akka'da 100'den fazla birader olduğunu nakleder.³⁹ Kısacası üye sayısı, tarikatın maddi imkanlarına ve bölgenin ihtiyacına göre sürekli farklılık gösteriyordu. Ama nerede konuşlandırılırsa konuşlandırılırsın, Hospitallerin silahlı biraderleri seçkin bir grubu oluşturuyorlardı.

Haçlı devletlerinde Hospitallerin kontrol ettiği bölge, çok geniş değildi. Ancak iyi savunulan verimli ve derli toplu yerlerdi. Şövalye tarikatlarına verilen bölgeler genelde

³⁶Nicolle, 2001, s.17, Smith, 2012, s. 83

³⁷Smith, 2012, s. 98

³⁸Nicolle, 2001, s. 18

³⁹Smith, 2010, s. 29

birbirine uzak mesafede ve kutsal toprakların çeşitli bölgelerine dağılmış durumdaydılar.⁴⁰ Bunun önemli sebeplerinden birisi de bu uzak mevkilerin tahkiminin ve savunmasının minimum maliyet, maksimum kazançla çözmek olmalıydı.

Tarikat kutsal toprakların savunmasını desteklemek için kendi arazilerini ve diğer ekonomik varlıklarını kullanıyordu. Sadece yiyecek yetiştirmekle kalmıyor aynı zamanda bu ürünleri ihraç ederek maddi girdi de sağlıyorlardı.⁴¹

Hospitallerin kale kumandanları, köylülerle reisler aracılığıyla iletişim sağlıyordu. Bu reisler birkaç köyden sorumlu olabiliyordu. Kalelerin ve tarım arazilerinin dışında Hospitaller zayıflamış veya iflas etmiş dini vakıfları da ele geçirdiler. Evler, fırınlar, değirmenler, oteller ve pazarlar gibi kentsel mülkleri de vardı. Bütün bunlar ya doğrudan Hospitallerce ya da onlar için işletiliyordu. Haçlı devletlerindeki diğer büyük toprak sahipleri gibi, Hospitaller, bazıları savaşta yakalanmış, bazıları da ganimet olarak verilmiş yada doğrudan pazardan satın alınmış birçok Müslüman kölenin de sahibiydi.

XII. yy.da Türklerin Anadolu'yu etki altına almalarıyla, karayolu ulaşımı kesildiği için deniz yolu Haçlı devletlerinin can damarı oldu. Buna rağmen Hospitaller kolay bir şekilde kutsal topraklara para ve insan gönderebiliyorlardı, çünkü geniş bir tabii haneler ağına, etkin personele ve oldukça büyük zenginliğe sahiptiler. Örneğin, Orta ve Doğu Avrupa'daki bölgeleri ya da manastırları Tuna Nehri aracılığıyla Balkanlara ve Bizans'ın başkenti Konstantinopolis'e bağlanıyordu. Burada da bir Hospitaller evi vardı. Balkanlarda Bizans otoritesinin azalmasıyla bu rota fazlasıyla tehlikeli hale geldi ve denizden Suriye rotasıyla değiştirildi. Bu durum eskiden beri, XI. yy.ın ilk yarısından itibaren denizcilikle ilgisi bulunan tarikatın kolay uyum sağlayacağı bir vaziyetti. Daha batıdaki manastırlardan gelen para insan ve malzemeler, Marsilya aracılığıyla transfer ediliyordu.⁴²

Giderek artan savaş masrafları ve özellikle ağır zırhlı süvarilerin bakımı geç XIII. yy.da ciddi anlamda para sıkıntısı çekmelerine sebep oldu.⁴³ Haçlı topraklarında kullanılan metal savaş ekipmanlarının çoğu ithaldi bu yüzden maliyetleri bir hayli yüksekti. Fikir sahibi olmak adına; Nicolle'un yazdıklarına göre; XII. yy.dan geç XIII. yy.a kadar bir şövalyeyi

---

⁴⁰Runciman, 1992, s 247

⁴¹Detaylı bilgi için bakınız, Jacoby, 2007, s. 57

⁴²Denizcilik faaliyetleri hakkında detaylı bilgi için bakınız, Jacoby, 2007.

⁴³Metal ekipmanın neredeyse tamamı Avrupa'dan gelmekteydi ve bu ürünler gayet pahalıydı. Fiyatlar için bakınız, Nicolle, 2001, s. 27

silahlandırmak 2000, bir çavuşu silahlandırmak ise 1500 dinara mal olmaktadır.⁴⁴ Tarikatın kutsal topraklardaki merkezi, batıdaki manastırlardan yeterince maddi destek alamıyordu ya da aldıkları destek yetersiz kalıyordu ki normalde bu manastırlar gelirlerinin üçte birini ya da daha fazlasını doğuya gönderiyorlardı. Buna rağmen yine de şikayet ediliyordu.⁴⁵

Dini tarikatlarda ortaya çıkmış olan şövalyeler sınıfı, dünyevi bir efendiye itaat etme borcu olan savaşçı seçkinler olarak gündelik hayatlarında ahlaki sorunlar yaşıyorlardı. Ancak askeri bir tarikatın biraderleri Hristiyan olmayanlara yani Suriye'deki Sarazenlere, İspanya'daki Endülüs Araplarına ve paganlara karşı İsa'nın kilisesini korumakla görevlendiriliyordu. Bu da onlara göre dine hizmetti. Birader şövalyeler aynı zamanda ilkelere bağlı kalan sıradan şövalyelerin tutum ve değerlerini muhafaza ediyorlardı. Derviş hücrelerinde, keşiş manastırda, şövalye efendisinin himayesinde hepsi kendi farklı tarzında hizmet veriyordu. Her biri için mücadele uzun ve zordu.

Sınırın diğer tarafından bakılınca Hospitallerin adanmışlıkları Arap kaynaklarının çoğunda açıkça görülmekteydi. Mesela 1170 yılında Şövalyeler Kalesi kumandanının ölümü Müslümanlar arasında kutlamaya yol açmıştı. İbnü'l Esir'in yazdığına göre kahramanlığıyla ünlü bir adamdı ve Müslümanların boğazına takılmış bir kemik gibiydi.⁴⁶ Buna ilaveten Salahaddin, Hattin savaşından sonra yakalanan Tapınakçı ve Hospitalleri idam etti. Onlar Müslümanlara karşı şiddetli bir nefret besliyorlardı ve cesurdular.⁴⁷

Yakalanan silahlı biraderlerin Müslümanlar tarafından idam edilmesi genel bir uygulama değildi ve XIII. yy. ortasına gelindiğinde genel bir mahkum değişim sistemi de gelişmişti. Haçlı devletlerinin son yıllarında çok sayıda birader, Memlüklerin eline düştü. Savaş mahkumu durumundaki biraderler öldürülmek yerine kötü koşullarda ya da inşaat projelerinde uzun yıllar çalıştırılmayı beklerdi veya fidye ödeyip özgür de kalabilirlerdi. Aynı şekilde tarikat elindeki savaş esirleri hakkında karar vermek için bağımsızdı, esir çok yaşlı ya da hasta olmadığı sürece salınmıyordu. Ancak fidyesi ödenmek şartıyla serbest bırakılıyordu.⁴⁸

---

⁴⁴Nicolle, 2001, 27

⁴⁵Nicolle, 2001, s. 17

⁴⁶Esir, 1986, Cilt 11, s. 286

⁴⁷Şeşen, 1994, s. 20

⁴⁸Smith, 2012, s. 111

Tarikata katılanların temel motivasyonu ilk başlarda diniydi. Haçlı seferleri zamanında kutsal savaş kavramı birçok Batı Avrupa Hristiyanı tarafından kabul görmekteydi. Ama Haçlı seferinde ölen erkeklerin şehit olduğu fikri yeni ortaya çıkmıştı.⁴⁹ Dini motivasyonuna rağmen tarikatın Papalıkla ilişkileri her zaman itaatkarlık şeklinde değildi. Özellikle XIII. yy. boyunca, Papalığın istekleri karşısında cevap olumsuz olursa farklı eleştirilere maruz kalabiliyorlardı. Bu onların üzerinde baskı yapma girişimleriydi. Örneğin, Mart 1238'de Papa Gregory Hospitaller biraderlerin köylerinde fahişeler bulduklarını özel mülkleri olduğunu ve sapkın olduklarını yazmıştı.⁵⁰ Hospitaller, haklı olarak Avrupa'daki savaşlara müdahil olma konusunda da çok fazla çekimserdiler. Böyle yaptıklarında Papalık tarafından, tarikatın kaynaklarını başka yöne kanalize etmekle suçlanacaklarını biliyorlardı. Asli görevleri, Hristiyan olmayanlara karşı savaşmaktı. Onlar kendilerini ve rakip Tapmakçıları kutsal topraklardaki ana Hristiyan askeri gücü olarak görüyorlardı. Bunun yanında Hospitaller Ortodoks Hristiyanlarla kültürel boşluğu hiçbir zaman kapatmadılar ve Haçlı devletlerinin ayakta kalmasının İslamla birlikte yaşamaya bağlı olduğunu kabul etmediler.

1154 yılında Papa, şövalyeler gibi aynı disipline sahip kendi papazları olmasına da izin vermişti. Bunlar Efendi seçimlerinde oy kullansalar dahi hiçbir zaman şövalyeler kadar etkin olmadılar.⁵¹ Kutsal topraklarda bulunanlar, tarikatın merkezindeki Ana Manastırın idaresi altındaydılar, Avrupa'da olanlar ise bölgesel manastırların himayesindeydi. Yine de dini bir oluşum olmalarına rağmen düzenli din adamlarının sayısı bu tarikatlarda oldukça düşüktü. Çünkü, kan dökülüyordu ve her zaman tüm ibadetleri yerine getiremiyorlardı. Smith'in yazdıklarına göre 1263 yılında Akka'da genel merkezde sadece 7 Rahip vardı.⁵² Buna karşılık ilk zamanlarında Hospitaller iyi ünlerini sürdürmek konusunda dikkatliydi ve bunu gerçekleştirmek için oldukça sofistike bir propaganda kullanıyorlardı. Yurtdışına giden biraderlere iyi davranışlar sergilemeleri telkin ediliyor ve skandallar dış dünyadan gizleniyordu. Çok geçmeden tarikatın, Roma'daki Papalık merkezinde olduğu gibi ana dünyevi saraylarda da daimi temsilcileri oldu. Hospitaller, merkezi Avrupa'ya düzenli olarak raporlar gönderiyordu. Genellikle belli birine hitaben yazılsa da kamuoyuna açıklanması amacıyla yollanıyordu. Hasta hacıların bakımının yapıldığını gösteren

---

⁴⁹Nicolle, 2001, s. 19

⁵⁰Nicolle, 2001, s. 20

⁵¹Smith, 2012, s. 99

⁵²Smith, 2010, s. 36

görseller gibi araçları propaganda için de sık sık kullanıyorlardı çünkü Haçlı Seferi için şevk azaldıkça katılımcı bulmak zorlaşıyordu.

Hospitallere, Avrupalı yöneticilerin şüpheyle yaklaşmasına rağmen sıradan insanlar arasında askeri tarikatlar kilisenin en güzel tarafı olarak görüyordu. Hem Hospitaller hem de Tapınakçılar yeni bir oluşumdan ziyade, geleneksel görünmek istiyorlardı. Bu yüzden de Hospitaller, bazı anlatılarda havariler zamanında var olduklarını iddaa ediyordu. Başka hikayelerde, yukarıda da belirttiğimiz gibi tarikatın tarihi daha gerilere götürdüğü de oluyordu.

3.1.2. Personel Temini

XII. yy.a kadar Haçlı Seferi'ne katılmak için özgür olmak gerekiyordu. Gönüllü şayet serf⁵³ ise, lordları tarafından azad edilmiş ve kendi masraflarını finanse edebilecek durumda olmalıydı. Askeri tarikatlar da aynı sınıftan adam alıyordu. Zaiyatların sürekliliği, daima yeni askerlere ihtiyaç duyulması anlamına geliyordu. Özellikle Fransa'da, Hospitallere katılma isteği gayet yoğundu. Yine de Hospitallerin ilk dönemlerinde maddi sıkıntılardan ve üye sayısını arttırmanın getirdiği büyük külfetten dolayı sayıları sınırlıydı. Kutsal topraklara gönderilen adamlar fiziksel olarak uygun ve nispeten gençken, tarikatın yaşlı üyeleri genel olarak Avrupa'da kalıyor, hızla genişleyen bir destek ağı oluşturuyordu.

Fransa, Haçlı hareketinin kuvvet üssüydü ve Hospitallere personelin çoğunluğunu sağlıyordu. Birçok yönden Fransa'nın kültürel kolonisi olan İngiltere de, XII. yy. boyunca tarikatta büyük rol oynadı. Bunun yanında, Alman İmparatorluğu'nda da birçok uygun askeri birlik vardı. Ama Alman etkisi altındaki topraklarda adam toplama konusunda Hospitaller ve Tapınakçılar, yerel bir tarikatla (Töton Şövalyeleri⁵⁴) çetin bir rekabet içerisindeydiler. Alman İmparatorlarla Papaların arası açıkken, fazla Fransız görünen ve Papalığa çok yakın duran Tapınak Şövalyelerine katılma konusunda bir gönülsüzlük söz konusuyken, üst düzey yöneticilerinin çoğunun Alman olduğu Bohemya'da, Hospitaller

⁵³Ortaçağ Avrupası'nda, miras yoluyla kendisine tahsis edilen arazide toprak ağası adına çalışan köylü. Toprağın ve ürünün mülkiyeti toprak ağasına ait olmakla birlikte, serfler yiyecek ve giyecek ihtiyaçlarını karşılayacak kadar ürünü kendilerine ayırabiliyorlardı. Detaylı bilgi için bakınız, Pirene, 2009.

⁵⁴III. Haçlı Seferi esnasında Bremen ve Lübekli birkaç tacirin Hospitaller örmeğine uygun bir yardım kuruluşu kurmasıyla temelleri atılan tarikat. Alman hacıların bakımı ve korunmasıyla görevli olan bu tarikat, 1197'de Alman Haçlı askerlerinin gelmesiyle daha da önem kazandı. Gelen Alman Haçlıların bir kısmı geri dönünce organizasyon bir yüzyıl önce Hospitallerin de yaptığı gibi geride kalan şövalyeleri bünyesine aldı ve 1198'de kral ve Papa tarafından tanındı.

adam alma konusunda daha az problemle karşı karşıyaydı. Tarikat, hızla gelişen Macar Krallığı'nda da büyüdü.⁵⁵ Ancak burada da üyelerin Macar, Hırvat ve Alman yerleşimciler olmasına rağmen, tarikatın önde gelenleri Fransız veya İtalyandı. Hırvat ve Boşnak kökenli Hospitaller, İtalya'da hizmet veriyordu. Almanya gibi, İtalya'da iyi eğitilmiş profesyonel askerlere sahipti. Ancak onların bölgesel bağlılıkları, askeri tarikatlara katılmalarının önüne geçiyordu. İber Yarımadası'nda ise durum farklıydı; Kutsal savaş için güçlü bir heves vardı, ancak bu, Endülüs hududu üzerine odaklanmıştı.

XII. ve XIII. yy. boyunca Hospitaller Tarikatı sadece soylular arasından adam toplamadı. 1260'lardan sonra, bu tercih, beraberinde daha büyük finansal bağışlar getiren şövalye rütbelerinden yana da kullanıldı. Kutsal topraklardaki feodal iktalardan ise asker toplama konusunda büyük sorunlar yaşanıyordu. Köylülerin büyük kısmı Müslümandı. Ancak yerli askerlerin de Hospital güçleri arasında önemli rolleri vardı. Örneğin Türkopoller bunlara dahildi ancak tarikatın biraderi değillerdi. Bazen Batı Avrupalı paralı askerleri ve hizmetkarları erken XIII. yy.da kullandılar. Onlarda tarikat üyesi değillerdi.

XII. yy.da, tarikata mürit olarak çocuk bağışı da yapılıyordu. Tarikatlarda, bir mürit üç yıllık eğitimin sonunda tam üye oluyordu.⁵⁶ İlerleyen yıllarda zaiyatlar ve eğitim almış asker talebi, mürit sisteminde zayıflamaya sebep oldu. Diğer taraftan, düzgün bir mürit sisteminin olmayışı ve acemiler arasındaki yaygın ümmilik, sık sık tamamıyla anlaşılmayan düzenlemelerin ihlal edilmesine yol açıyordu. Bireysel katılımlar için dini motivasyonun dışında ne olduğu konusunda çok az bilgiye sahibiz. Ancak tarikata katılanlar tarikat üyesi olmayanlara göre daha avantajlıydı. Öncelikle tarikat içerisinde kariyer yapma olanağı vardı ve şövalye tarikatlarında diğer dini tarikatlara göre dünya hayatından daha az feragat etme durumu söz konusuydu. Tarikatta kariyerin başlangıcı kutsal topraklardı. Buradan Avrupa'ya dönenler iyi rütbelerle rahat görevler yapabiliyordu.⁵⁷ Bazı katılımcılar savaşta şehit olabilmek için katıldıysa da, küçük bir kısım da borçlar ve cezalarından kurtulmak için üye olmak istiyorlardı ancak tarikat bu işlerin cezasını da vermekteydi.⁵⁸

Tarikat katılımcılarının sahip olması gereken özellikler açıktı; alt yaş limiti yoktu, askere alınan herkesin özgür olması, doğumunu belgelemesi, manen temiz olması ve borcu

⁵⁵Detaylı bilgi için bakınız, Hunyadi, 2007

⁵⁶Smith, 2012, s. 98

⁵⁷Smith, 2010, s. 55

⁵⁸Nicolle, 2001., s. 11

olmaması gerekmekteydi. XIII. yy. boyunca şövalye kardeşliği için şövalye soyundan gelmiş alt aristokrasi üyesi olmak lazımdı. Evli adamlar sadece yaşam tarzları uyarısa tarikata alınmaktaydı ve bazen karı koca birlikte girmektedirler. Kriz zamanlarında standartlar düşse de, erkekler için savaşabilecek kadar fiziksel zindelik her zaman şarttı. Diğer tarikatların eski üyeleri de kabul edilmemekteydi.

Pazar kilise buluşmalarında tarikat Efendisi veya üye alımıyla ilgilenen başkanla üye alımları görüşülürdü. Eğer çoğunluk onaylarsa, adayın asgari şartları karşılayıp karşılamadığına bakılır, ilerde yalan söylediği anlaşılırsa kovulurdu. Katılım töreninde, Nicolle'ün tanımladığına göre; aday bir dua veya kitaba elini basar ve Tanrıya, Meryem'e ve St. John'a yemin ederdi. Törenin sonunda görevli temel kıyafetleri katılımcıya uzatır, "Pelerinin üzerindeki bu haç, size, bizim ve diğer günahkarlar için haç üzerinde acı içinde ölen adamı hatırlatsın. Tanrı, ibadetlerinizde yaptığınız itaat andınızla şimdi ve sonsuza kadar sizi korusun." der ve pelerini yeni biraderin omzuna yerleştirirdi. Ardından kendisine daha sonra seremonide hazır olan kardeşlerle tekrar ettiği huzur öpücüğü verilirdi.⁵⁹

Yıllar içinde, tarikata alınanların sayısı değişkenlik göstermekteydi. Dillere destan zenginliklerine rağmen, tarikatın o kadar sayıda adama ve kaleye bakacak ekonomik gücü yoktu. Erken dönemlerde herhangi bir Hospital kumandanı bir şövalyeyi tarikata kabul edebilirken, ilerleyen dönemlerde sadece Efendi veya özel olarak atanmış bir birader üye kabul edebiliyordu. 1270 yılında Kıbrıs, Trablus ve Ermenistan kumandanlarının yeni biraderler kabul edebilmelerinden önce, Efendinin yetkisine başvurmasına karar verildi. Yine de Akka, Şövalyeler Kalesi ve Markab'daki kumandanları hala yeni üyeler kabul edebiliyordu. 1291 yılında Akka'nın düşmesinden sonra Hospitalerin mali durumu daha da kötüye gitti ve İspanya dışında hiçbir yerde Efendi veya Büyük Kumandan izni dışında yeni üyelikler yapılamaz hale geldi.⁶⁰

Yukarıda da vurguladığımız gibi erken yıllarda tarikatta üyeler, çavuşlar, şövalyeler ve rahipler olarak ayrılıyorlardı. Kayda değer sayıda kız kardeş de vardı. Ardından Çavuşlar silahlı olan Çavuş biraderler ve sivil memurlar olarak ikiye ayrıldı. Tarikatın askerileşmesi yoğunlaşıp, sivirmeye başlayınca bu ayrım daha belirginleşti. Erken XIII. yy.da Çavuş biraderlerin sayıları, şövalyelerden daha azdı. Aynı şekilde manastır ya da tarikat hayatı sürmelerine karşın Çavuş biraderlere göre daha fazla sorumluluk ve yetkiye sahiptiler.

---

⁵⁹Smith, 2012, s. 97

⁶⁰Nicole, 2001, s. 11

Birader Çavuşların geçmişleri hakkındaki detaylar karanlıktır. Çoğu köylü veya zanaatkar kökene sahipmiş gibi görünmektedir. Soylu ailelerden Birader Çavuş olarak katılan da vardı. Bunlar henüz şövalye olarak ilan edilmemişlerdi.

Tarikatın kenarlarında bekleyen farklı gruplar da vardı, *Donatlar*, tam birader olarak katılmak isteyen soylulardı fakat bunlar kutsal topraklara kendi çabalarıyla gittikten sonra bir tür sırada beklemek zorundaydılar. *Confraterler* da sıradan bireylerdi. Bu iki grup Hospitallerin, evini ya da manastırını koruyup savunacaklarını söyleyen ve basit bir dini törenle statü verilen insanlardı.

3.1.3. Savaş ve Ekipman

Hospitallerin gerek savaş taktikleri gerekse de kullandıkları ekipmanlar onları diğer askeri gruplardan farklı kılıyordu. Bir keşişin hayatına uygun olan kostümleri sahici bir üniformaydı. Standart siyah kapüşonlu pelerin, manastır giysisiydi. Biraderler bunu zırhların üzerine giyiyorlardı. Bu pelerinler siyah veya kahverengi idi.⁶¹ Yakın dövüşteki şiddetli hareketlere çok uygun değildi. Sadece bazı bölgelerde silahlı biraderlerin göğsünde haç işareti olan geniş cübbeler giymelerine izin vardı. Kıyafetlerin göğüslerine haçlar dikiliyor, Hristiyan olmayan ülkelerde seyahat ederken bunlar çıkarılabiliyordu. Geç XIII. ve erken XIV. yy.larda, biraderlerin mantoları, bedenin etrafında tamamen kaplanıp ön tarafta, aynı kumaştan düğmelerle kapatılabilecek şekilde açılıyordu. Önde 7-10 cm genişliğinde tipik sekiz noktalı, ilk kez erken XIII. yy.da görülen bir haç vardı ki bu Tapınakçıların ve Hospitallerin kullandıkları haç, Ramazan Şeşen'in iddiasına göre Haçlı isminin ortaya çıkmasında etkili olmuştu.⁶² İlk zamanlar renkli kumaşlar, kadife ve vahşi hayvanların derileri kesinlikle yasaktı. Bu durum zenginlikleriyle kıskançlık yaratıp, sert eleştirilere muhatap olmamak için olmalıydı. Ama bu durum ilerleyen zamanlarda değişiklik gösterecekti. Zamanın ölçülerine göre giysi meselesi oldukça lükstü. Standart giysi olarak, 3 adet gömlek, 3 çift şort, 1 tunik, 1 manastır giysisi, 1 uzun yelek ve pelerin, 2 adet şal, 3 adet çarşaf ve bunları saklamak için bir adet çuval veriliyordu. Bunlar içinde ince ve kalın törensel kıyafetleri de vardı. Birader kafasında genelde ince beyaz bir bone bulundurur ve manastır hizmetleri hariç bu beyaz bonenin üstüne kulakları örtecek bir bere takardı. Çok sıcak ve buna benzer geçerli bir sebep olmadığı sürece başlıklarını

---

⁶¹Smith, 2012, s. 115

⁶²Şeşen, 1994, s. 21

çıkarmazlardı. Bunun yanında kutsal toprakların sıcağından korunmak için siperlikli şapkada takabilirdi, üstüne miğfer kafaya, çeneyi ve boğazı koruyan bir bağ ile sabitlenirdi. Yaygın ok kullanımı, yüzün korunması gerekliliğini de ortaya çıkardı. İlk zamanlar bu miğferler burna kadardı. Sonraları yavaş yavaş yüzün tamamını kapattı.⁶³

Hospitallerin kullandıkları silah ve zırhlar, bazı süslemeler dışında şövalye ve çavuşlarda aynıydı. XII. yy.da genellikle ekipman olarak kalkan, kılıç, bazen bir bıçak veya hançer, başlık, uzun süvari mızrağı veya kısa piyade mızrağı, zincir örme zırh buna ilaveten zincir örme zırhın altına giyilen yumuşak bir zırh olan *affetror*, baldırlar için örme zırh olan *cuisses* kullanılırdı.

Metal ekipmanın çok azı kutsal topraklarda imal ediliyordu. Zırh ve teçhizatın çoğu ithaldi, bu sebeple bir biraderi silahlandırmak çok pahalıydı. Hospitallerin ve Avrupalıların kullandığı kalkanlar ise genel olarak ahşaptı. Bazı kalkanlar o kadar büyüktü ki ayaktayken bile yere koyularak kullanılabilirdi. Ladinden yapılmış sapıyla beraber 3 metre uzunluğa ulaşabilen süvari mızrağı en önemli silahtı. Kılıç en prestijli ekipman olmasına rağmen süvari savaşında ikinci derece öneme sahipti. Gürz hala Müslümanların kullandığı bir silah veya soylu olmayan piyadenin kullandığı askeri bir ekipman olarak düşünülüyordu. Hançer ve kama, şövalye elitlerinin küçümsediği Müslüman orduların silahları olarak görülüyordu. Hospitaller seferdeyken, ekipmanlarını atının arkasına bağlardı. Düşman topraklarında her zaman, başlıklarını ve bacak zırhlarını takmak zorundaydılar.⁶⁴

Hiçbir silahlı birader özel izin verilmediği sürece, düzenlemeyle belirlenen miktar üzerinde silah ve teçhizat taşıma iznine sahip değildi. Bu hem sınırlı sayıdaki ekipmanı dağıtmayı kolaylaştırıyor, hem de yokluk zamanlarında üyenin ölümüyle tekrar kullanıma sürülecek ekipmanın kontrolünü sağlıyordu çünkü ekipmanın büyük bölümünün Avrupa'dan geldiği göz önünde bulundurulursa maliyetleri gayet yüksekti. Efendi, Büyük Kumandan, üniforma sorumlusu, Hazineci ve manastıra bağlı Rahiplerin hepsi bu ekipmanlara talepte bulunduğu için, karışıklıklar olabilirdi bu yüzden düzenleme çok dikkatli yapılmalıydı.

Biraderin veya silahlandırılan askerin ölümü sonrasında iadeler farklı bölümlere gerçekleştirilirdi, atlar ve ilgili askeri teçhizat Mareşale, yatak takımları ve kıyafetler de

⁶³Smith, 2012, s. 115, Nicolle, 2001, s. 26

⁶⁴Nicolle, 2001, s. 27

Drapiere teslim edilmekteydi. Efendinin hizmetkarlarına ait olanlar ise Efendinin kendisine verilmekteydi. Para varsa, muhtemelen o da hazineye gidiyordu.⁶⁵

Çok kısıtlı askeri yeteneklere sahip acemi gençlerin de katıldıkları gerçeğine rağmen askeri tarikatlardaki askeri eğitim hakkında çok az şey biliyoruz. İlk eğitimleri, muhtemelen gayri resmi bir eğitimdi. Zaten genellikle silahlı biraderlerin çoğunluğu tarikata girmeden önce eğitilmiş askerlerdi. Genç savaşçıların eğitimi; at binme, disiplin, mızrak-kalkan ve kılıç kullanma ve düşmanın vuruşlarından kaçabilmeye odaklanıyordu.

Ortaçağda savaş sanatı, başlıklar zırhlar ve rakiplerin silahlarındaki büyük çeşitlilikle baş edebilmek için ağır bir *bıçağa* dayalıydı. Saldırıları genellikle rakibin yüzüne doğru yapılırdı. Kesişler, bacaklara ve ayaklara doğruydı. Savunma hamlelerinde hem kalkan hem de kılıç kullanılıyordu. Zırhlardan dolayı sokmalar, kesmelerden daha etkiliydi. Haçlı savaşı Batı Avrupa'daki şövalye savaşlarından çok daha tehlikeliydi. Hospitallerin öncü askeri rolleri onların aynı zamanda çok sayıda at ve adam kaybetmelerine sebep oluyordu.

Ağır zırhlı şövalyelerin savaş alanına egemen olduğu fikri Avrupa'da bir efsaneydi. Süvariler neredeyse her zaman değişmez bir biçimde piyadelerin desteğine ihtiyaç duymuşlardı. Fakat ağır veya hafif zırhlı atlılar yine de Haçlı devletlerinde temel rol oynayan baskın savaşında başroldeydi. Daha büyük ordular hareket halindeyken Hospitaller ve Tapınakçılar 1244'de Eyyubilerle yapılan Hibirye Savaşında olduğu gibi kanat ve sırt güvenliğini sağlardı.⁶⁶

Harekete hazır oldukları zaman yamaklar, şövalyelerin silahları ve yedek atlarla ön tarafa giderlerdi. Bayrakların kaldırılması, bir gücün harekete hazır olduğunun işareti olarak kabul edilirdi. Düşman bölgelerinde birader şövalyeler kalkanlarıyla beraber at binerler ve düşmana yaklaştıklarında da miğferlerini giyerlerdi. Dost bölgelerde ise kalkanlar yaverler ya da hizmetçiler tarafından taşınırdı. Disiplin üst düzeydeydi; mesela hareket halinde bir adam pozisyon değiştirmek istediğinde, ana gövdeden rüzgar yönüne doğru ayrılırdı ki diğer savaşçıların gözüne toz kaçmasın. Alarm verildiğinde ise en yakındakiler atlarına binip silahlarını aldıktan sonra emir beklerken, uzaktakiler de Efendinin etrafında toplanmalıydılar. Eğer bir kamp yeri saldırıya uğrarsa en yakındakiler düşmanı püskürtmeye çalışırken diğerleri emirleri beklemek için merkezi çadırda toplanırlardı.

---

⁶⁵Nicolle, 2001, s. 27

⁶⁶Smith, 2010, s. 26

Sefer sırasında Tapınakçılar ve Hospitaller çadırlarını, çadır kiliseler etrafında kuruyorlardı. Bu dönemde savaş için geniş ölçekli eğitim yoktu ancak üst düzey disiplin gerekiyordu. Ordu düzene girdikten sonra, atını ve eyerini test etmenin ya da güç durumdaki bir yoldaşa yardım etmek dışında hiç kimse saflardaki konumun terk edemezdi.

Haçlı ordularındaki zırhlı süvariler çok etkiliydi. Bu yüzden Müslüman askerler Haçlıların kendilerine değil atlara saldırmak için eğitilirdi. Örneğin, Hattin savaşındaki sonucu Ebu Şame şöyle tanımlar, "Frank bir şövalye atı iyi durumda olduğu sürece düşürülemez, baştan aşağı kendisini demir bir çubuk gibi gösteren örgü zırhla kaplı şövalyeye en şiddetli vuruşların bile etkisi olmaz fakat atı öldürülünce attan düşer ve mahkum olarak ele geçer. Sonuç olarak binlerce Frank elimizde mahkum olsa da, ganimetler arasında hiç at yok."⁶⁷

Silahlı biraderler için dağılmamak çok mühimdi, dolayısıyla toplanma noktaları olarak bayraklar çok önemliydi. Kendi tarikatlarının sancağı düşse bile, başka bir tarikatın veya herhangi bir Hristiyan sancağının etrafında toplanırlardı.

Kuşatma savaşında da Hospitaller aynı derecede önemliydi, karşılarındaki iyi savunulan duvarları aşmak ve zırhlanmış rakiplere karşı savaşabilmeleri için şövalyeler tahtadan kuşatma kulelerine tayin edilirdi. Fakat bu tehlikeli bir pozisyonda çünkü şövalyeler okçulara, yay ateşine ve kısa mesafeden kalkanı delebilen mızraklara açık hale gelirdi.

Hospitaller, XIII. yy. boyunca Müslümanların olduğu kadar, Moğolların da akınlarını durdurmakla görevliydi ve yerel ittifaklar oluşturmak hakkına sahip olarak oldukça geniş bir hareket özgürlüğüne sahiptiler. Haçlı devletlerinin yöneticileri Hospitaller tarafından yapılan anlaşmalara uymak zorundayken Hospitaller dünyevi idarecilerin yaptığı anlaşmaları görmezden gelebilirdi ancak Kudüs Krallığı'nda askeri tarikatlar bu hareket özgürlüğüne sahip değildi, bu özerklik sorunlara yol açabilirdi. Aynı zamanda Kudüs Krallığı zamanında tarikatın Efendisi yüksek adalet divanına daimi üyeydi.⁶⁸

Aynı zamanda bu iki ana tarikatın farklı siyasetler güttüğü de görülen bir durumdu. 1239-41 seferi sırasında Şam ve Kahire'nin Müslüman idarecileri çekişirken, Hospitaller Kahire'yi desteklemek isterken, Tapınakçılar Şam'ı desteklemek istediler. Hospitaller aynı diplomatik hareket özgürlüğünü, bazen Papa IX. Gregory'nin Hospitallere 1238 yılında gönderdiği bir mektupta olduğu gibi Papalık politikasına karşı gelerek bile göstermişlerdir.

---

⁶⁷Nicolle, 2001, s. 45

⁶⁸Şeşen, 1994, s. 21

Papa, "Latinlere karşı Bizans imparatoru Dukas Vatatzes'e at ve silah yardımı yapmaktan utanmıyorsunuz" demişti.⁶⁹ Bu yardım aslında arazi ve çiftlikler karşılığında yapılmıştı.

Moğollarla, Haçlı devletlerinin bir ittifakı var mıydı? Moğol istilası, Mısır Memlûkleri tarafından püskürtüldüğünde, Hospitallerin Markab Kalesi, tarikatın Memlûklerin düşmanlarına yardım etmesine misilleme olarak ele geçirildiğine göre Moğollarla aralarında ittifak yapmaktan da kaçınmamış olmalıydılar.

Hospitaller kalelerinin diğer Haçlı tahkimatlarına benzer bir işlevi de vardı, erken zamanlarda, saldırı operasyonları için ana üs görevi gördükleri gibi sığınma yerleri olarak da hizmet verdiler. Sonraki yıllarda ise bu kaleler işgal yollarını tıkayamadılar fakat bir işgalcinin ulaşım ve destek hatlarını tehdit eden garnizonlar oldukları için savunma derinliği sağladılar. Hospitallerin kalelerinin bir çoğu ulaşılması zor ve erişilmez bölgelerde bulunuyorlardı. Var olan kuşatma aletleriyle bombalanmaları zor olabilirdi, fakat İslam orduları piyade üstünlüğüne sahipti ve piyadeler duvarın değişik kısımlarına tekrar eden küçük saldırılarla taciz ederlerdi. Sürekli akınlar yıpratıcı olmaktaydı.

Hospitaller gibi askeri tarikatların iletişime verdikleri önem, garnizonlardaki yalıtılmışlık ve izolasyon duygusunun tam olarak farkında olduklarını gösterir. Hospitaller Müslümanların gelişmiş güvercin posta sistemini hemen kopyaladılar. Birbirine gayet uzak mesafelerde bulunan haneler ve mülkler için de iletişim sistemini sağlıklı olması ve iyi çalışması şarttı.

Akka 1291'de düştüğünde, Hospitallerin efendisi John de Valiers, kurtuldu ve Kıbrıs'a kaçtı ama ağır yaralıydı. Tarikatın merkezi böylece Kıbrıs'ta yeniden kuruldu. Fakat Memlûk deniz işgali korkusu üzerine yeni Efendi Güney Fransa'daki Provence'e kadar geri çekilmek istemişti. Bundan vazgeçirildi ve Kıbrıs Limasol'da hacılar için yeni bir hastane inşa ettiler. Ada gelecekteki herhangi bir Haçlı seferi için üs olarak kabul edildi. Maalesef Kıbrıs yeterince bereketli değildi ve iyi limanları yoktu hatta Tapınakçılar da orada konuşlanmıştı ama güçlerini finanse edecek çok az mülke sahiptiler. Bir süre için Kilikya bir alternatif gibi görülebilirdi fakat tehlikelere çok açıktı. Hospitaller kendileri için Bizans topraklarını ele geçirmezse genel merkezini Ortodoks Bizans topraklarına aktarmak da siyasi olarak imkansızdı. Bir şey çok açıktı: Haçlı savaşları bundan böyle asıl olarak denizde olacaktı.

---

⁶⁹Nicolle, 2001, s. 49

Hospitaller Kıbrıs'taki mevcudiyetlerini sınırladılar ve donanma inşasına yoğunlaştılar. Maddi sıkıntılar yüzünden Kıbrıs'ta sadece 2 gemileri kalmıştı⁷⁰ ve Kıbrıs Kralı gemilerin silahlandırılmasını da yasaklamıştı.⁷¹ 1306 yılında Papa tarıkata o zamana kadar Kıbrıs kralının reddettiği gemileri silahlandırma iznini verdi ve o yıl içinde Rodos'un Hospitaller tarafından işgali başladı.

Akka'nın düşüşü sonrası, Töton Şövalyeleri Baltık'taki mülklerine çekildiler. Hospitaller ve Tapınakçılar da ana karargahlarını Kıbrıs'ta kurdular. Orda asli görevlerine kendilerini vakfedecek durum olmadığı için yerel politikalara karışmaya başladılar. Papa muhtemelen bunların tekrar icra edilecek Haçlı seferlerine katılmalarını umuyordu. Tarikatlar Avrupa'nın neredeyse her yerindeki mülklerinin varlığını haklı gösteremedikleri takdirde büyük kıskançlık uyandırmaya meyilliydiler. Ancak bu tarikatlar tek başlarına bir Haçlı Seferi gerçekleştirecek kudrete sahip değillerdi.⁷² Rodos'un Hospitallerce alınması kendilerini tekrar ihya etme imkanı tanıdı. Dahası varlıklarını Akdeniz'de uzunca bir süre daha devam ettireceklerdi.

---

⁷⁰Luttrell, 1988, s. 251

⁷¹Smith, 2012, s. 93

⁷²Runciman, 1992, s. 363

4. II. BÖLÜM

4.1. Rodos Dönemi (1306-1522)

1305 yılında Falque de Villaret Hospitallerin Efendisi seçildiği zaman tarikat çok daha aktif bir döneme geçti. Hospitallerin eski amirali olan De Villaret⁷³ denizcilik ve Akdeniz konusunda da tecrübeliydi.

Hem Falque de Villaret hem de Tapınakçıların Efendisi, Kıbrıs'ı bir üs olarak kullanıp Mısır'a saldırmayı planlıyorlardı. Papa V. Clement'in ilk başlarda her iki tarikat için olumlu görüşleri vardı. Bu tarikatlar kutsal toprakları geri kazanma konusunda farklı düşüncelere sahipti ve bu görüşlerini bir mektupla Papaya ilettiler. Tapınakçıların kısa metninde ilk olarak denizleri temizlemek için 10 kadirga buna ilaveten 12.000-15.000 atlı ve 40.000-50.000 piyade gerekiyordu ve onlara göre bu kuvveti yollamak Avrupa için çok güç değildi.⁷⁴ Buna karşın Hospitaller tek seferde büyük bir saldırı yapmaktansa, daha küçük ve yıpratıcı akınlarla uzun vadeli bir uğraşmayı tavsiye etmekteydi. Önce küçük akınlarla Mısır ve Suriye kıyılarının tahrip edilmesini ve Doğu Akdeniz'de sağlam bir üs el ele geçirilmesini öneriyorlardı. Mümkün olabildiğince geniş bir destek aranmalıydı. De Villaret, finansal desteğin önemini de vurgulamaktaydı.⁷⁵ Tapınakçıların diğer tarikatlar arasında bankacılık ünleri olduğu göz önüne alındığında bu biraz düşündürücüydü. Muhtemelen henüz Mısır'dan ziyade Anadolu'da yükselen Türk gücünün ne kadar tesirli olacağını farkında değillerdi.

Kıbrıs'ta geçirdikleri süre boyunca Tapınakçılar, Fransa Kralından giderek artan bir düşmanlıkla karşılaşırken, Hospitallerle Kıbrıs Kralı arasındaki iktidar çatışması da giderek gerginleşmekteydi. Bu durum Hospitalleri yeni bir yuva aramaya itti. Kıbrıs'ta kalsalar muhtemelen Tapınakçılar gibi lağvedilip mülklerine el koyulacaktı.

---

⁷³Trischitta, 2001, s. 11

⁷⁴Runciman, 1992, s. 367

⁷⁵Çavuşdere, 2016, s. 70-72

Hospitallerin ana varlık amacının, Hristiyan olmayanlarla savaşmak ve kutsal topraklara gelen hacılara güvenlik ve sağlık hizmeti vermek olduğu düşünülürken, tarikatın yeni Efendisi, eski amirali Falque De Villaret'in, Kıbrıs'da geleceklerinin olmadığını anlaması uzun sürmedi. Burada asıl varlık sebeplerinden ve kendilerini adadıkları idealden çok uzaktaydılar. Rodos adasının öneminin de farkında olarak, tarikat adayı işgale girişti. Ada 1306 yılında Bizans'tan Kos ve Leros'u kiralayan Cenevizli Vignolo de Vignoli'nin yardımıyla zabdedilecekti.

Hospitalleri, Bizans adası olan Rodos'u ele geçirmeye yönelten en önemli sebep gerçekçilikti. Peki neden Rodos? Diğer seçenekler neydi? Kilikya'nın sağlıklı bir kıyı şeridi vardı ve limanları yetersizdi. Türk akınlarına açık olmasının yanı sıra bölgesel süper güçler olan Memlük ve Moğol topraklarına çok yakındı. Bütün bunlara karşı Rodos bir adaydı ve denizler hala Hristiyanların egemenliğindeydi. Güvenli ve bağımsız bir üsdü. İklimi gayet iyiydi ve liman konusunda epey şanslıydı. Bu durum eski bir denizci olan De Villaret'in de gözünden kaçmamış olmalı. Aynı zamanda Karadeniz'den gelen, Mısır'a sadece kereste ve demir değil, aynı zamanda Memlük ordusunun ve devletinin belkemiği olan köle ticaretinin yapıldığı deniz yoluna hakimdi.⁷⁶ Sağlıklı doğal limanlarıyla, Doğu Akdeniz ticaret rotalarını etkisi altına alabilecek konumdaydı. Helenistik dönemden bu yana kullanılan, Avrupa'dan İskenderiye'ye giden rotanın uğrak noktasıydı⁷⁷

Tarikatın elbette böyle bir hareket için Papalıktan cevaz alması gerekmektedir. 1303 yılında merkez üssü Rodos olan depremler, yerleşim yerlerine zarar vermişti ve bu fırsatı kaçırmak istemeyen Falque de Villaret Papadan adanın işgali için izin istedi ve bu istek olumlu karşılandı.⁷⁸ 1306'da Hospitaller 2 kadirga, 4 küçük gemiden oluşan ve içinde 35 şövalyenin bulunduğu bir donanma ve bir kaç parça Cenevizli deniz kuvveti ile Rodos'a çıkarma yaptı⁷⁹ ve adım adım ada itaat altına alınmaya başladı. 1308'de İstanbul'dan adaya, yardım amaçlı gönderilen takviye deniz kuvveti de fırtına sebebiyle Kıbrıs'a sürüklendi. Orada şövalyelerin eline geçti. Derhal kuşatmacılara, mürettebatlarıyla beraber teslim edildi. Kuvvetlerdeki Rum mürettebat şehrin teslimi için müzakerelerin başlamasını sağladı.⁸⁰ Adanın tamamen işgali 1310'u bulurken, merkezi manastır bundan bir yıl önce

---

⁷⁶Luttrell, 1988, s. 82

⁷⁷Braudel, 2017, s. 174

⁷⁸Çavuşdere, 2017, s. 55

⁷⁹Smith, 1987, s. 215

⁸⁰Runciman, 1992, s. 368

1309'da Rodos'a taşınmıştı. Bazı bölümleri 1300 yılında Menteşe Beyliği tarafından fethedilen ada 1271'den beri Bizans İmparatorunun Cenevizli amiraline ismen tabii idi. Fakat ada aslında, bir kısmının Türkler tarafından fethine mani olamayan Venedikli korsanların elindeydi.⁸¹ Hospitaller adayı fethetmeseydi, muhtemelen Menteşe Beyliği adanın tamamını fethedecekti. Hospitaller aynı zamanda, Anadolu kıyılarında Teke'den Makri Körfezine, oradan da Klıkya'ya kadar da birçok önemli deniz üssünü de zapt etmişti. Rodos'la bu ileri karakollar arasında devamlı şekilde kontrol vardı.⁸²

Şövalyeler adaya yerleştikten sonra, Memlûklere köle ticareti yapan Ceneviz gemilerini ele geçirdiler. Papalık Müslümanlarla ticaret yapmayı yasaklamıştı. Bu durum Cenevizlileri, Menteşe Beyliği ile ittifak yapmaya itti.⁸³ Menteşe Beyliği aynı zamanlarda topraklarında ticaret yapan bazı şövalyeleri de esir almıştı. Ceneviz'in 50.000 florinlik desteğini de alan Menteşeoğulları ile yapılan 1312'de Rodos yakınlarındaki savaşı şövalyeler kazandı.⁸⁴

Falque de Villaret, adada yeni bir yönetim kurmanın ve adayı 1303'deki depremden sonra tekrar tahkim etmenin getirdiği ekonomik sıkıntı döneminde, seçilmiş bir liderden çok hükümdar gibi davrandı. Toprak bağışları yaptı. Vergileri yükseltti. Devletlere elçiler gönderdi. Para bastırdı ve Rum Kilisesini egemenliği altına almaya çalıştı. Ancak yetkileri sınırsız değildi. Kanunlara bağlıydı ve tarikatı onu seçen üyelerle beraber yönetmek zorundaydı.⁸⁵ Bu durumun yarattığı kriz ancak Papanın müdahale etmesiyle çözülebilecekti. Bu olayın üzerine Falque De Villaret görevden el çektilirdi, bir müddet Fransa'da ikamet ettikten sonra vefat etti.⁸⁶ Yerine Hellion de Villanoure geçti. Tarikatın Anadolu'da mevcudiyetini sağlamlaştırma çabası boşa gitse de, Kuzeyde Leros'dan, güneyde Kızılhisar adasına kadar ellerindeydi.

Bu esnada Hospitalleri büyük oranda etkileyecek bir olay zuhur etmişti. Ezeli rakipleri Tapınakçılar lağvedilmiş ve malvarlıklarının çoğu Hospitallere devredilmişti. Tapınakçılara gelince, şöhretleri bir nevi bu tarikatın dağılmasının sebebi oldu. Anthony Luttrell'e göre, Tapınakçıların lağvedilmesinin amaçlarından birisi de, Papalığın buradan gelecek maddi desteği yeni Haçlı Seferlerine kanalize etmek istemesiydi.⁸⁷ Tapınakçılar,

⁸¹Vitteck, 1944, s. 56, Heyd, 2000, s. 599

⁸²Inalcık, 2000, s. 537

⁸³Carr, 2016, s.56

⁸⁴Carr, 2013, s. 168

⁸⁵Luttrell, 2000, s. 13-22

⁸⁶Ziver Bey, 2013, s. 58

⁸⁷Luttrell, 1988, s. 251

hacıları korumak ve Müslümanlara karşı savaşmak için kurulmuş bir örgüttü. Kıbrıs'ta uğruna savaşılacak bir şey yoktu. Varlık sebepleri ve mülklerini dayandırabilecekleri bir olgu olmayışı onları zor duruma soktu. Bazıları çoktan yurtlarına dönmüştü, Aylıklıkla bile suçlanıyorlardı; "Tapınakçı gibi içmek" sözü çoktan Avrupa'da içki içip kavga eden insanları tanımlamak için kullanılmaya başlamıştı.⁸⁸ Banker ve tefeci olarak görev yapmaktaydılar, zengindiler. Şövalyeleri savaş alanından kahramanca savaşıyorlardı. Ancak ticari rollerinden dolayı da Müslümanlarla sıkı ve yakın bir temas halindeydiler. Bunlardan bazılarının Müslüman dostları vardı ve Müslüman alimlerle ilişki içerisindeydiler bundan sebep aralarında İslama yakın olanlar da mevcuttu.⁸⁹ Onların kale duvarlarının arkasında sapkın ayinler yaptıkları, ezoterik felsefe⁹⁰ ile uğraştıkları dolaşan söylentiler arasındaydı.⁹¹ Tapınakçıların asli görevlerinden uzaklaştığı düşüncesi üzerine 1307 Ekim'inde Fransa'ya ziyaret için gelmiş bulunan bütün Tapınakçılar tutuklandı.⁹² Dini sapkınlık suçlamasıyla mahkemeye verildi. Ancak asıl sebep Tapınakçıların içerisinde yaşadıkları lüks ve maddi imkanlarını kanalize edebilecekleri amaçlarını kaybetmeleriydi. Şövalyelerin bütün mülklerine el koyuldu, 1312'de Papa tarafından bu mülklerin Hospitaller'e verilmesi garanti edildi ancak kendilerine bırakılan yerleri elde etmeleri için beklemeleri gerekecekti. Örneğin Fransa'daki mülklerini büyük tazminatlar ödeyerek 1317'de ancak alabildiler. 1338'de İngiltere'deki mülklerin hala tamamını alamamışlardı. Her şeye rağmen 1324'e gelindiğinde mülkleri iki katına çıkmıştı.⁹³ Tapınakçılardan gelen gelirlerin büyük kısmı, Rodos'un tahkimatına kanalize edildi ve Doğu Akdeniz'de aktif rol oynamaya başladılar. Şövalyeler şimdiye kadar Avrupa'nın teveccühüyle vakit geçirirken, Tapınakçılardan kalan mülkleri, tersaneleri ve inşa ettikleri gemilerle dönemin güçlü oyuncularını arasına giriyorlardı. Tabi ki bu getirinin bir de götürüsü olacaktı ki bu da Rodos'u tahkim etmenin ve yeni bir yönetim kurmanın getirdiği devamlı ekonomik sorunlardı. Büyük borçlarla yüz yüze kalan Hospitallerde sıkıntılar baş göstermeye başladı. Rodos'un alınması bir deniz operasyonuydu, ancak tarikatın gerçek '*deniz zihniyetine*' kavuşması zaman aldı. Yine de tarikat, Türk kıyısının birkaç yüz kilometrelik alanına

---

⁸⁸Riley, 2002, s. 7

⁸⁹Şeşen, 1994, s. 21

⁹⁰Belli sayıdaki insana öğretilen ve çok az insanın bilmesi gerektiği düşünülen öğreti.

⁹¹Runciman, 1992, s. 368

⁹²Smith, 2010, s. 3

⁹³Smith, 1987, s. 215

hakimdi. Yakındaki Türk Beyliği Menteşe'nin neredeyse denize erişimi engellenmişti ve Türklerin deniz operasyonlarının ana merkezi kuzeye Aydınogulları Beyliği'ne kaymıştı.

Bölgede yükselen Türk gücü şövalyeleri bazı ittifaklar aramaya itti. Özellikle Ege'nin sahil şeridinde bulunan Menteşe ve Aydınogulları Beylikleri sıklıkla çıktıkları seferlerde, adalara yaptıkları akınlarla Hristiyan varlığını tehdit etmekteydi. Zaten şövalyelerin tek başlarına savaşmaya yetecek donanmaları yoktu.

XIV. yy.ın ilk yarısının Ege'deki diğer aktörü ise 1304 yılında Sakız Adası'nı Bizans'dan alan Zaccaria ailesiydi. Benedetto Zaccaria 1264 yılında Venedik'e esir düşmüştü. Üç yıl sonra Bizans'a elçi olarak gönderilen Zaccaria başarısız bir elçilik görevi yürütse de Bizans İmparatorunun gözüne girmiş ve Foça'daki şap madenlerinin işletmesini almıştı. Azalan Bizans otoritesinden dolayı Sakız Adasını Türklerden korumak için Bizans İmparatorundan isteyen Zaccaria ailesi, olumsuz cevaba rağmen 1304'de adaya akınlar yapmış ve adayı 10 yıllığına kiralamıştı. Ardından bu süre 5'er yıllık ek sürelerle 1329'a kadar uzatılmıştı.⁹⁴ Sakız Adası konum olarak kuzeyde Konstantinopolis ve Karadeniz ile güneyde Suriye ve Mısır arasındaki ticaret yolu üzerinde bulunmaktaydı.

Zaccariaların da bir ittifakla hızla büyüyen Türk akınlarına karşı durmaya ihtiyaçları vardı. 1313 sonlarında şövalyelerle yapılan ittifakla 1318'de ve 1319'da Aydınogullarını yenilgiye uğrattılar. Yine aynı ittifak Menteşe Beyliğini, Rodos'u alabilmek için 1320 veya 1321'de düzenlediği seferde yenilgiye uğrattı.⁹⁵ Ancak Sakız adasının 1329 yılında tekrar Bizans tarafından ele geçirilmesi bu ittifakında sonu anlamına gelmekteydi. Bu ittifak aynı zamanda adalar arası bilgi aktarımı ve casusluk konusunda şövalyelere büyük katkılarda bulundu. Bu sayede kendilerine karşı yapılacak akın ve seferleri önceden haber alabiliyorlardı. İlerleyen dönemlerde Gelibolu ve Konstantinopolis'ten sürekli bilgi aktarımı devam edecekti.⁹⁶

Daha önce de belirttiğimiz gibi Hospitaller, Müslümanların ticari olarak kuşatılması gerektiğini savunuyorlardı. Ege'deki başarıları, onların Haçlı müttefiklerini bu kuşatmaya ikna etmesini kolaylaştıracaktı. Öyle de oldu. 1332'de Rodos'ta yapılan görüşmelerde Türklerin hızlı ilerlemesine engel olamayan Bizans, dönemin diğer aktörü Venedik ve Şövalyeler, 20 kadırgadan oluşan bir kuvvet oluşturmayı planlamaktaydı. 1334'de Edremit

---

⁹⁴Çavuşdere, 2017. s. 51

⁹⁵Çavuşdere, 2017, s. 63

⁹⁶Carr, 2013, s. 169

Körfezinde Karesioğulları donanmasını yenilgiye uğrattıkları savaşta Papalığın desteğiyle beraber 34 kadırgadan oluşan bir deniz filosu oluşturuldu. Bu donanmanın 10 kadırgası şövalyeler tarafından temin edilmişti. 150 Türk gemisi imha edildi ve 5000 Türk öldürüldü.⁹⁷ Bu başarıları şövalyelerin Avrupa'daki prestijlerini hızla arttırmakta ve destek bulmalarını kolaylaştırmaktaydı.

1334'den sonra şövalyeler yeni bir ittifak için Papalığa müracaat etseler de Papa XII. Benedikt, yüksek maliyeti nedeniyle bu sefere sıcak bakmıyordu. Papanın 1343'de ölümü sonrası yerine geçen Papa VI. Clement ise bu sefer konusunda istekliydi.⁹⁸ 1344 yılında Tarikat İzmir'in ele geçirilmesinde Haçlılara katıldı. İzmir Limanı, Aydın Beyi Umur Bey'in elindeydi, kendisi Ege adalarına sefer için donanma inşa ettirmişti. Diğer taraftan Latinler de Akdeniz'e hakim olmak için Anadolu'da dayanak noktalarının önemini farkındaydılar. Papalık ve Kıbrıs Krallığının dörder, Şövalyelerin de altı kadırgayla katıldığı sefer 1344'de İzmir'e doğru yola çıktı.⁹⁹ Umur Bey İzmir Limanı'nın girişinde yenilgiye uğratıldı. Şehri geri almak isterken 1348'de öldü ve kardeşi Hızır ticareti tercih etti, aynı yıl Ege adalarındaki Hristiyanlarla ticaret anlaşması yaptı.¹⁰⁰ Ele geçirilen bölge sahil bölgesiydi. Daha içlere kadar İzmir'in tamamına sahip olmak için saldırılarda başarısız oldular.¹⁰¹

Şehri koruma görevi 1374'de şövalyelere verildi çünkü bu tarihte İzmir'i koruyabilecek doğudaki tek güç Hospitallerdi.¹⁰² 1402'de Timur gelene kadar İzmir Şövalyelerin egemenliğinde kaldı. Dolayısıyla Türk deniz operasyonlarının odağı kuzeye, Çanakkale'yi geçip Avrupa'ya doğru hızla genişleyen Osmanlı Sultanlığı'na kaydı. Tarikat, Doğu Akdeniz'deki yalnızlığının da bilincinde olarak, 1346'da tahkimatını daha da güçlendirmişti. XV. yy.da Rodos, dünyanın en iyi tahkim edilmiş bölgelerinden biri haline gelecekti.¹⁰³

Hospitaller, güçlü Memlük Sultanlığı'na da odaklanmıştı. 1365 yılında Mısır'ın İskenderiye Limanı'na Kıbrıs Kralıyla yıkıcı ancak hedefine ulaşamayan bir sefere

⁹⁷Carr, 2013, s.172, Çavuşdere, 2017, s. 96

⁹⁸Carr, 2013, s.174

⁹⁹Runciman,1992, s. 381

¹⁰⁰İnalcık, 2009, s. 19., Carr, 2013, s. 175

¹⁰¹Başkan, 2014, s. 139-148

¹⁰²Luttrell, 1988, s. 257

¹⁰³Smith, 1987, s. 216

katıldılar. Haçlıların Anadolu ve Ege'deki toprakları azaldıkça, Rodos'un önemi giderek artmaktaydı.

1402'de Timur, Küçük Asya'ya geldiğinde, Anadolu kadar olmasa da şövalyeler de bu durumdan etkilendi ve yeni siyasete yine kolaylıkla uyum sağladı. Timur'un Ankara Savaşı'nda, Osmanlı Sultanı I. Bayezid'i yenmesi Anadolu'da kurulmak üzere olan Osmanlı egemenliğini yerle bir etti ve Küçük Asya'yı kendi iç gerilimleriyle baş başa bıraktı. Her ne kadar Timur 1403 ilkbaharında Anadolu'yu terk edip Çin'e yaptığı seferde öldüyse de Anadolu'nun mukadderatına yaptığı kısa ve şiddetli müdahale büyük sonuçlar doğurdu.¹⁰⁴ Timur, şövalyelerin 1344'den beri ellerinde bulundurduğu İzmir'i de iki hafta bile sürmeden ellerinden almıştı.¹⁰⁵ Osmanlı Sultanlığı'nın Bayezid'den sonra düştüğü kaos, aynı zamanda Hospitallerin kaybettikleri İzmir yerine Bodrum'u almasını sağlayacaktı. Osmanlılarla yapılan ittifak sonucu İzmir'deki konumlarına karşılık kendilerine Karya bölgesinden bir yer istediler. Mentеше Beyliği'nin karşı koymasına rağmen kendilerine Bodrum verildi ve hemen orada bir kale kurdular.¹⁰⁶

Diğer taraftan Memlükler, 1426 yılında Sultan Barsbay zamanında Kıbrıs'ı almıştı. Bu durum şövalyeleri sıranın kendilerine de geleceği konusunda endişelendiriyordu. Ama aralarında Memlük Devleti'nin ilk zamanlarında yapılmış ve 1403 yılında yenilenmiş bir anlaşma da mevcuttu.¹⁰⁷ Bu anlaşmaya göre şövalyeler İskenderiye, Remle, Dimyat ve Kudüs'te konsolos dahi bulundurabilecekti. Kudüs'teki ilk hastanelerini yeniden ayağa kaldırma ve Ramla'da hacılara yardımcı olmak amaçlı bir konsül kurma imkanı da sağlanmıştı. Dahası at üstünde bütün Memlük topraklarını geçme imkanına da sahiptiler ki bu Memlük toplumunda büyük bir ayrıcalıktı.

Bunlara rağmen gerek şövalyelerin Haçlı birlikleriyle, Memlük şehirlerine ara ara saldırımları, gerekse de şövalyelerin desteklediği korsanlık eylemlerinin Mısır ticaretine verdiği zarar ve sürekli tacizleri, Memlüklere, Rodos'u almak için yeterli sebebi sunuyordu. 1440, 1443 ve 1444'de olmak üzere Memlükler Rodos üzerine üç sefer

---

¹⁰⁴Ostrogorsky, 2011, s. 513

¹⁰⁵Vitteck,1944, s.89, Burada Vittek İzmir'in daha önce Bayezid tarafından kuşatılıp alınmadığını yazmışsa da, İ.H. Uzunçarşılı, 1390'da başladığı Anadolu fethinde, Aydınoğlu İsa Bey'in, Bayezid'e mukavemet etmediğini yazar ve bu suretle 12 yıl Aydınoğulları topraklarının Osmanlı'ya ait kaldığını söyler. Bayezid'in İzmir'i kuşattığına dair bir emare yoktur. Bkz. Uzunçarşılı,1988, s. 70

¹⁰⁶Vitteck, 1944, s. 97, Jorga, 2005, s. 323. Bu kale muhtemelen yeniden yapılmış bir kale değildi eskiden aynı yerde bulunan kalenin tahkimatı güçlendirilmiş ve yenilenmiş olmalıydı.

¹⁰⁷Kanat, 1999, s. 396

düzenledilerse de başarı elde ettikleri söylenemez. Şövalyelerin çok sağlıklı çalışan casusları sefer hazırlıklarını şehre daha önceden bildirmesinin yanı sıra şehrin sağlam tahkimatı ve savaş teknikleri Memlüklerin eli boş dönmesini sağladı.¹⁰⁸ Sonunda Memlük sarayında itibarı olan bir Fransız tacir aracılığıyla Rodos ve Memlükler arasında kesin bir barış sağlandı. Bundan sonra Rodos'a sefer yapma işi Osmanlılara düşecekti.¹⁰⁹

Öte yandan Osmanlıların 1453'de İstanbul'u ele geçirmesi ve Akdeniz'i tamamen egemenliği altına almak istemesi de Rodos'u yakından etkileyen bir durumdu. Şövalyeler İstanbul'un alınmasının ardından elçi göndererek ticaret anlaşması imzalamak istediklerini belirttiler de, ertesi yıl, Papalığın gönderdiği bir donanma ile Ege sahillerine saldırdılar. 1455'de de II. Mehmet, küçük bir donanma göndererek şövalyelere ait bazı adalara akınlar yaptı.¹¹⁰ Buna ilaveten tarikatın Osmanlı'nın doğu sınırını tehdit eden Uzun Hasan ve Karamanoğulları'yla yaptığı ittifak da şövalyelerin o bölgede bulunduğu sürece Osmanlı aleyhinde ittifaklara ve tacizlere her daim devam edeceği intibası yaratmaktaydı.¹¹¹ Osmanlı Sultanının Anadolu ve Rumeli'deki sorunları giderme çabası şövalyelere zaman kazandırmıştı. İstanbul'un alınmasından 27 yıl sonra, Gedik Ahmet Paşa'nın Otranto'yu aldığı yıl, şövalyeler üzerine Mesih Paşa kuvvetleriyle Rodos'u almak için görevlendirildi.¹¹² Defalarca saldırmasına rağmen şehir kendini başarıyla savundu ve düşmedi. Güney İtalya'daki Otranto şehrinin Osmanlıların eline geçtiği yıl şövalyelerin adayı savunması Avrupa'da büyük yankı yaptı. Doğuda *Hristiyanlığın bulvarı* sayılan tarikatın savunma stratejileri artık yeterince doğrulanmış bulunuyordu.¹¹³ Kısa bir süre sonra Osmanlı Sultanı II. Mehmet'in ölmesi ve oğlu iktidar ortaklarından Cem'in kendilerine sığınacak olması tarikatın varlığını sürdürmesine yardımcı olacaktı. Cem, şehzadeliği döneminde Menteşe ve Karaman'da Sancak beyliği yapmış ve Rodos'la elçilik mahiyetinde ilişkilerde bulunmuştu.¹¹⁴

Sultan II. Mehmet'in ölümü üzerine 1481'de Cem'i yenen II. Bayezid tahta geçti. Cem bu yenilgi üzerine Kahire'ye gitti. 1482'de Memlüklerin yardımıyla Anadolu'ya girdi. Bayezid'e tekrar yenilerek bu defa Rodos'a kaçtı. Buradan da ölene kadar kalacağı

---

¹⁰⁸Kanat, 1999, s. 406

¹⁰⁹Darkot, 1954, s. 755

¹¹⁰Bostan, 2008, s. 19

¹¹¹İnalçık, 2010, s. 33

¹¹²Hammer, 2008, s. 249, Jorga, 2005., cilt 2, s. 170., İnalçık, 2010, s. 34

¹¹³Vatin, 2004, s. 5

¹¹⁴Vitteck, 1944, s. 107

Avrupa'ya gönderildi. 1495'deki ölümüne kadar Bayezid, Cem'in salınıp bir iç savaşa sebep olabilme ihtimalinden dolayı ihtiyatlı davranıp, önce şövalyelere ardından da Papalığa şehzadenin masrafları için yıllık 45.000 duka altın ödedi.¹¹⁵ Buna ilaveten anlaşma gereği padişah hayatta olduğu sürece Bodrum'a da saldırmayacaktı.¹¹⁶ Cem kaynaklı sürekli bir iç savaş tehdidi sultanı ılımlı politikalar gütmeye itti.¹¹⁷ Osmanlı Sultanlığının adayı ele geçireceği döneme kadar durum bu şekilde devam etti. Şövalyeler, artık bölgedeki bağımsız son Katolik Hristiyan gücü¹¹⁸

Rodos Akdeniz'de hızla büyüyen Osmanlı gücü için bir tehdit oluşturmaktaydı. Rodos, Bayezid'den sonra tahtın sahibi olacak I. Selim'in kısa süren ve doğu seferleriyle geçecek döneminde değilse de torunu I. Süleyman zamanında düşecekti. Süleyman 1520'de tahta geçtiğinde iç karışıklıkları önleyip Belgrad'ı aldıktan sonra rotasını Rodos'a çevirdi. Ada I. Selim'in Mısır'ı almasının ardından, anavatanından bu yeni ve zengin şehirlere ulaşımı tehdit eden kilit nokta olarak kaldı. Sağlam tahkimatıyla alınmaz gibi görünen adaya saldırma konusunda negatif yorum belirten paşalarda olmasına rağmen, Sultan büyük dedesinin de uğraşp alamadığı Akdeniz'in bu en muhkem adasını almaya kararlıydı. Donanmasını gönderdi kendisi de Menteşe üzerinden Marmaris'e doğru yola çıktı.¹¹⁹ Yaklaşık altı ay süren zor bir kuşatma sonrası şehir 1522'de düştü. Şövalyeler için yedi yıl sürecek bir karmaşa dönemi başladı.

4.1.1. Tarikatın Rodos'taki Yapısı

Tarikatın, Rodos halkı ile ilişkilerinde iki faktör önem arz etmekteydi. Egemen güç olan Katolik Hospitaller ile onlara tabii olan Rum Ortodokslar arasındaki dini uçurum ve dışardan gelen saldırılara karşı müşterek savunma kaygısı.

Rodos şehrinde, tarikatın gelmesiyle yerel nüfus, komşu banliyölere sürüldü ancak burada da bir savunma duvarı mevcuttu. Ayrıca adanın bazı yerlerinde nüfusun bazı bölümlerinin sığınabileceği kaleler de mevcuttu. Rodos şehrinin 40 km güneyinde bulunan Feraclos

¹¹⁵İnalcık, 2010, s. 35, Jorga, 2005, s. 203-213

¹¹⁶Ziver Bey, 2013, s.113

¹¹⁷Detaylı bilgi için bakınız, Vatin, 2004

¹¹⁸Vatin, 2004, s. 5

¹¹⁹Detaylı bilgi için bakınız, Ertaş, 2017, s. 1-36

Kalesi bunlardan ilkiydi. II. Mehmed'in torunu da burada tutulacaktı. Biraz daha güneyde bir düzine kadar şövalyenin koruduğu Lindos Şatosu mevcuttu.¹²⁰

Diğer yandan Hospitaller, yerel Ortodoks kilisesinin, Katolik Papanın üstünlüğünü tanıması hususunda ısrar ettiler. Hepsi, Hospitallerin adalarına entegre ettiği feodal savunma yapısına uymaya zorlandılar. Birçok Rum ailesi atalarından miras kaldığı üzere tarikat gemilerine adam yetiştirmeye zorlandılar, bu düzen sadece 1462'de bozuldu. O yıl birçok erkek adadan kaçmıştı ki kadınlar evlenecek erkek bulamadı.¹²¹

Rodos, Hospitallerin yönetiminde refah düzeyini arttırdı ve zenginleşti, Karadeniz'den gelen köle ticareti rotasının ana uğrak noktasıydı.¹²² Paralı askerleri, gemileri, mürettebatları, hukuki danışmanları, bankerleri, kılıç ustaları, silahtarları olan ve ünlü klinikleri için özel ekipmanlara sahip birçok Avrupalı, Rodos'a ve Hospitallerin egemenliği altındaki diğer adalara yerleştiler.

Tarikatın Avrupa'daki mal varlıkları XII. yy.da manastır denilen bölgelere ayrılıyordu ancak daha sonraları doğuda kullanılan dillere göre gruplandırıldı. Ve bu bölgelere *Priorluk* denildi. İlk olarak beş daha sonra yedi dil olarak ayrıldı¹²³ Bunlar Fransa, Auvergne, Provence İspanya, İngiltere, Almanya ve İtalya idi¹²⁴ Ardından İspanya'nın Kastilya ve Aragon olarak ikiye ayrılmasıyla sekiz dil grubu oluştu ve bu dillerin birbirine belirgin üstünlüğü yoktu. 1320'leri takiben her dil grubunun başına aynı zamanda tarikatın da en mühim memurlarından olacak olan bir görevli (*Pilier*) atandı.¹²⁵ Aynı zamanda bu dil grupları Rodos'ta *Bailli* denilen yüksek rütbeli memurlar tarafından temsil edilmekteydi.

Hospitaller Rodos'u fethettikten sonra şehrin iç kısmını *Collachio* olarak adlandırdılar, bölgeyi duvarlarla adanın geri kalanından ayırdılar. Rum nüfusu bölgenin dışına yerleştirildi. Collachio'da ana caddenin başında, bir avluyla birbirine bağlanan efendinin sarayı ve St. Jean Kilisesi vardı. Caddenin alt kısmında katedral, cephanelik ve duvardan iç limana geçen bir geçit bulunuyordu. Caddenin iki yanı da, çoğu dil gruplarının olan manastıra bağlı binalara bağlanıyordu. Üyeler kutsal topraklardan sonra, pansiyon tarzı toplu yaşamayı bırakmışlardı, ama Kıbrıs'ta yine her dil grubuna ait bir pansiyon vardı.

---

¹²⁰Vatin, 2004, s. 14

¹²¹Nicolle, 2001, s. 6

¹²²Smith, 2010, s. 82

¹²³Trischietta, 2001 s. 11

¹²⁴Smith, 2012, s. 128

¹²⁵Smith, 2012, s. 97

Rodos'ta üyelerin çoğu, yeni gelenler ve birkaç günlüğüne misafir olanların kaldığı pansiyonlarda kalmıyordu. Collachio içindeki küçük evlerde yaşıyorlardı, yine de bu pansiyonlar toplumsal ve dini hayatın merkeziydi.

Collachio ve duvarlarla ayrılan kesim Nicolle'ün aktardığına göre: 1345'de şehri ziyaret eden bir İngiliz tarafında şu şekilde tasvir edilir, "kale duvarlarının içinde bir piskopos ve büyük bir kilise, bunun yanında vatandaşların yaşadığı konutlar vardı. Finans uzmanları, silahtarlar ve bir şehrin veya muazzam bir sarayın ihtiyaç duyacağı bütün zanaatkarlar bulunuyordu. Kalenin aşağı kısmında, içinde bir başhemşire, doktor, muhafız ve tüm hastalara bakan bir hizmetçinin bulunduğu hastane vardı. Bu canlı kentte sadece üyeler arasında değil, yerel halk ve tüccarlar arasında bile birçok dil konuşuluyordu." Yine 1521'de Rodos'u ziyaret eden bir yazarın dediğine göre ise; "bu dillerin her biri diğerini yozlaştırmıştı ve hiçbirisi uygun şekilde konuşulmuyordu." Üyelerin çoğu idare edecek kadar Grekçe biliyordu ancak sadece küçük bir kısmı klasik metin okuyacak düzeyde bu dile hakimdi. Türk devletleriyle, Türkçenin tam anlayamadığı fark edildiğinden bu yana, Grekçe kullanılıyor, bazı diplomatik ve ticari yazışmalarda Arapça da tercih ediliyordu.¹²⁶

Yukarda da belirttiğimiz gibi Memlûk Sultanlığı ile ilişkiler bazı çatışmaları saymazsak geç XIV. yy.dan erken XVI. yy.a kadar iyiydi. 1403'de Hospitallerin, Mısır'da vatandaşlarının davaları için konsolos bulundurmasına ve karşılıklı ticaret yapılmasına izin veren anlaşma bu ilişkileri daha da kuvvetlendirmişti.¹²⁷ Ayrıca hacıların Rodos'tan Kudüs'e gidişine kurallar da koyulmuştu. Dimyat'ta esirlerin fidyesi için bir konsolos bulundurma ve vergisiz yiyecek maddesi alma hakkına da sahiptiler. İlan edilen ateşkes ve barışları genelde Hristiyan korsanlar baltalıyordu.

Tarikat erkek Müslüman esirleri öldürmeyi bıraktıktan sonra çoğu gemilerde kürekçi olarak çalışan veya fidye için tutulan mahkumları oldu. Osmanlı Prensi Cem de bu gruba dahildi, Fransa'da bir Hospital evinde kalırken konforlu bir sürgün hayatı vardı.¹²⁸ Batı Avrupa'da ise hayat muhtemelen, tarımsal bir mülkün yönetimindeki bir rutindi. Papazlar, Kumandanlar ve köylülerin ilişkileri genel olarak iyiydi.

Yolcu ve hacıların güvenliğini sağlamak artık Hospitallerin görevlerinin küçük bir kısmını oluşturuyordu. Hastaneler yerine şehri genişletmek için yapılan hanlar artık daha sık

---

¹²⁶Nicolle, 2001, s. 32

¹²⁷Kanat, 1999, s. 396

¹²⁸Detaylı bilgi için bakınız, Vatin, 2004

görülüyordu. Zaten XV. yy.da kutsal topraklara uzun yolculuklar yapan hacıların da sayısı azalmıştı. Buna paralel olarak artık büyük hacı gemileri de Rodos'a uğramıyordu.

Hospitallerin tıbbı vazifeleri zamanla önemini kaybetmeye başladı. Tarikatın hastaneleri artık seküler kentliler tarafından yönetilen sıradan sağlık kuruluşlarına dönüşüyordu. Fakat gittikleri her yere yüksek standartlara sahip hastaneler kurmaya devam ettiler. Akka'da ardından Limasol'da ve oradan Rodos'a geçince yine bir hastane kurdular.¹²⁹ Rodos'taki ana hastane, tarikatın bozulmaya yüz tutmuş hayırsever tarafını sembolize etmekteydi. Bunun için hala önemliydi. 1309 gibi erken bir vakitten beri Hospitaler Rodos'da sağlık hizmeti veriyordu.¹³⁰ Bu ilk hastane Roger de Pin zamanında inşa edilmiş, 1483'de yeni hastane hizmet vermeye başlayana kadar kullanılmıştı. Bu hastaneyi Fransa dil grubundan biri yönetiyordu. Bu görevli hastaları ziyaret eder tedaviler denetlerdi. Buna ilaveten tıbbı detayları kaydeder, hastaların vasiyetleriyle ilgilenirdi. Bir papaz hastanenin dini işlerinden sorumluydu. İki kişi hastanenin levazım ihtiyaçlarını karşılıyor ve muhasebe kayıtlarını tutuyordu. Sistemde ilaç ve tedavilerin kalitesini kontrol eden eczane de mevcuttu. İki doktor ve iki cerrah aktif olarak hastaların tedavisi ile ilgilenir, her akşam ve sabah hastaları kontrol ederdi. Hekimler genelde Yahudi veya İtalyandı. Görevliler de haftada iki defa hastaların ayaklarını sıcak suyla yıkar ve hassas havlularla kuruları.¹³¹

İki avlu içine inşa edilmiş yeni hastane iki katlıydı, birinci katın doğu kısmında ana koğuş olarak kullanılan salon vardı, ama yüksek rütbeli memurlar veya soylular için tekli odalarda bulunuyordu. Mutfağın yanındaki diğer geniş salon da yemekhane idi. Düzenli havalandırılan tuvaletleri vardı. Bir tane merkezi manastır olmasına rağmen, ana girişin hemen üstünde revir ibadethanesi de vardı. Giriş katı umumiyetle, servis odalarından oluşuyordu. Doğu kısmında caddeye açılan sekiz duvar bölmesi vardı. Avlunun küçük bir bölümü hastanenin sebzeleri ve tıbbı bitkilerin yetiştirilmesi için ayrılmıştı.¹³²

Rodos'u kaybettikten sonra, tarikat Sicilya ve Messina'da geçici revirler kurdu. Geçici karargahları ise İtalya anakarasında Viterbo'daydı. Ardından tarikat Malta'ya taşındı, ama Rodos'da kaybedilen hastaneyi yeniden canlandırma teşebbüsü yerine, Malta'da bazı eski evleri yıkarak, yaralı ve hasta tarikat üyelerini tedavi amaçlı yeni bir hastane kurdular.

---

¹²⁹Güttner, 2013, s. 209

¹³⁰Smith, 2007, s.279

¹³¹Güttner, 2013, s. 209

¹³²Nicolle, 2001, s. 43

1565’de hastaneye biraz daha ekleme yaptılarsa, bazı evlerin dahi revir olarak kullanılmak zorunda kalıldığı Osmanlı kuşatması sonrası hastanenin yetersiz olduğu görüldü.

XIV-XVI. yy.larda tarikatta entelektüel faaliyetleri görmek mümkündü, ama bu durumun tarikatın tamamına yayıldığı söylenemez. Tarikatta, ümmiliğin çok yaygın olduğu XIV. yy.da dahi cahil üye kaydı yönergelere aykırıydı. Hospitallerin içinde gerçekten eğitilmiş insan sayısı fazlaydı. Örneğin Efendi Fernandez de Heredia, papalığa, Avrupa kültürünün merkezi Avignon’da kaliteli bir kütüphane kurarken büyük yardımlarda bulunmuştu.¹³³ Anthony Luttrell’in aktardığına göre üyelere bazıları 1356’da sonra Canon Law¹³⁴ ve diğer üniversitelerde eğitim görmeye başladı. Canon Law’da profesör olan Pietro de Ímola, aynı zamanda Efendinin sekreterliğini de yapıyordu. 1327’de Roma sorumlusu oldu. Yine Canon Law’dan Mathieu de Saint George da tarikatta görevliydi. Rodos erken Grek dönemi çalışmalarının da merkeziydi. Kendine çektiği bilim adamları arasında, Londra’da ki St. Paul Okulunun¹³⁵ ilk müdürü William Lily’de vardı. Bazı Hospitallerin, klasik döneme olan ilgileri, diğer üyeler tarafından sapkınlıkla ve putperestlikle itham edilebiliyordu. Onlar ise askeri görevlerinin akademik çalışmalarını aksattığından şikayetçiydi. Bu arada Hospitaller yaptıkları işlerin reklamını yapmak ve kendilerine yöneltilen eleştirilere cevap verme konusunda, kutsal topraklarda olduğunun aksine Rodos’da garip biçimde isteksizdiler.¹³⁶

Nicolle’ün yazdıklarına göre ise XVI. yy. Hospitaller alimleri arasında, ilginç karakterler de vardı, 1500’de Autun’da doğmuş ve Hospitallere katılmış olan, Jean Guitton, tarikat Malta’ya taşınmaya karar verdiğinde fizibilite çalışmalarında bulunmuş ve sonra Canon Law’da profesör olmuştu. Antonio Pigefetta, Macellan’ın ilk dünya turuna katılmış, daha sonra bu epik yolculuğu anlattığı cüzleri 1524’de, Efendiye ithafen kaleme almıştı. 1542 ve 1553’de Nicholas Durand de Villegaignon kendisinin de katıldığı Kuzey Afrika seferlerini yazmıştı. Antoine de Goffrei de Yakın ve Orta Doğuyu boydan boya geçip, İslam dünyası ve Osmanlı Sultanlığı hakkında bir kitap yazmıştı.¹³⁷

Hospitallerin giderek zenginleşmesi sonucu, hukuk danışmanlarına ihtiyaç baş gösterdi. Avukat kiralayabilirlerdi ancak bu çok pahalıya geliyordu bu yüzden sadece kendi işlerine

---

¹³³Nicolle, 2001, s. 33

¹³⁴Fransa’da kilise hukuku üzerine eğitim veren köklü kurum.

¹³⁵XII. yy.da İngiltere’de temelleri atılmış olan eğitim kurumu.

¹³⁶Luttrell, 1988, s. 145-148

¹³⁷Nicolle, 2001, s. 47

bakan avukatlardan ziyade normal avukatlara yöneldiler ama bu durum başarılı olmadı. Bundan dolayı Hospitaller bazı üyelerine hukuk eğitimi verdi. Paris’de, Canon Law okulu yakınlarındaki Hospital evleri otele çevrildi. 1380’den itibaren burası resmi olmayan bir Canon Law Koleji haline geldi. Geç XIV. yy. sonrası, Hospitallerde artık hukuk danışmanı olmanın ön şartı birader olmaktan geçiyordu.¹³⁸

Hospitallerin ana amacı Rodos’u ve sahip olduğu diğer adaları ihya etmektir ki özellikle XIV. yy.ın başında Avrupa’nın askeri-dini tarikatlara desteğini çektiği kriz döneminde ayakta kaldılar.¹³⁹ Yaptıkları akıllıca ittifakların ve sahip oldukları coğrafi konumun ayakta kalmalarında etkisi çok büyüktü. Tapınakçıların erken XIV. yy.da lağvedilmesi kendilerine fırsat doğurmuştu. Bununla birlikte bu mülk ve zenginliğin idaresi (kiralarnın toplanması, maddi giriş ve çıkışların takibi) için tarikat daha bürokratik bir hal almaya başlamalıydı. Bütün varlığın kontrolü Rodos’ta Efendide idi ancak bunu Papazlar meclisi ve karargah konsiliyle fikir birliği ile yönetmekteydi.

Doğudaki biraderlerin asıl görevi elbette askeriydi ve Rodos şehrinin savunması ve tahkimatında her dil grubunun üstlendiği bir bölüm mevcuttu.¹⁴⁰ Tarikatın finansal durumunun elverdiği sürece adadaki tarikat üyesi sayısı değişkenlik göstermekteydi. 1480’de Rodos Garnizonunda 450 şövalye birader, 150 çavuş birader ve 1500 ile 2000 arasında yerel asker vardı. Bununla birlikte bazı tarikat üyeleri diğer kalelerde ve deniz aşırı gemilerde iken adada kalan üyelerin bazıları savaşmak için çok yaşlıydı. 1522 yılındaki kısmi bir sayımda ise, 290 şövalye birader, 15 Donat, 300 çavuş birader ve buna ilaveten 950 Avrupalı denizci veya asker ve 1000’in üzerinde Rodoslu yerel asker bulunmaktaydı.¹⁴¹

Hospitallerin orta düzey yönetim kadrosunda kumandanlıklar bulunmaktaydı. Üstlerinde dil grupları altlarında da müdürlükler vardı. Yukarıda da vurguladığımız gibi gibi ilk olarak beş olan dil grubu sayısı sonradan sekiz olacaktı. Smith’in aktardığına göre; bu dil grupları ilk olarak XIII. yy.ın ilk yarısında ortaya çıkmıştı. Oranları açısından fikir sahibi olabilmek adına Kıbrıs’ın ilk yıllarında sayıları, Fransa-Provence 15, İspanya 14, İtalya 13, Auvergne 11, Almanya 7 ve İngiltere dil grubundan 6 kişi şeklindeydi.¹⁴² Müdür veya

---

¹³⁸Nicolle, 2001, s. 42

¹³⁹Güttner, 2013, s. 214

¹⁴⁰Ziver Bey, 2013, s. 59, Nicolle, 2001, s. 13

¹⁴¹Nicolle, 2001, s. 13

¹⁴²Smith, 2012, s. 129

kumandanlar şövalye birader, çavuş birader yada rahip biraderler olabilirdi. Bazıları ömür boyu atanmasına rağmen bazıları sadece bir kaç yıllığına görev yaptıktan sonra diğer manastıra atanıyordu. Bunlar genelde rahat yaşayan bürokratlardı. Bu yönetim bölümleri, üye alımı, eğitimi ve tarikatın mülklerinin yönetimi ile görevliydi.¹⁴³

Üst düzey tarikat mensupları Manastır yada evlerinde etraftaki mülk ve toprakları yönetirdi. Meclisleri belli aralıklarla toplanırdı. Hospital evleri boyut ve çevre olarak çok çeşitliydi. Nicolle'un nakline göre; 1338'de İngiltere'nin en büyük evinde 10 tarikat üyesi vardı ancak çoğunda 2-3 kişi bulunmaktaydı. Avrupa anakarasındaki bazı evler oldukça büyüktü. Bazı evlerde Hospitalerin lordları olduğu 5000'e yakın insan da yaşamaktaydı. Şövalyelerin diğer üyelere oranı bölgesel olarak farklılık göstermekteydi. Ege ve İber Yarımadası dışında çok az tarikat üyesi askeri roller üstlenmekteydi. İngiliz krallarının olduğu gibi İskoç ve Galler kralları da kendi bölgelerinde tarikatın patronlarıydı. Dağlık Galler ve İskoçya'da da askeri rolleri olduğuna dair hiçbir kanıt yoktur. Bazı nadir durumlarda, İrlanda'da diğer köleler gibi manastır sahibi de toprakların savunmasında görev alırdı.¹⁴⁴ İber yarımadasındaki Hospitalerin askeri görevlerinin tamamı Endülüs Müslümanlarına karşı değildi. Bunların bazıları Kastilya ya da Aragon Krallığının Akdeniz'deki diğer egemenlik bölgelerindeydi.¹⁴⁵

Almanya ve Bohemya'da merkezi krallıkların olmayışı, Hospitalerin mülk ve mal edinmede ellerini kolaylaştırıyordu ama bu durum yerel rakipler için de geçerliydi ve bazen mülkleri onlara bırakmak gerekebiliyordu. Bunun yanında Doğu Almanya ve komşu Slav krallıklarında sıradan tarikat üyeleri ekonomik gelişim ve kolonileştirme ile ilgileniyordu. Slav ve Alman tarikat üyelerinin sayısı azdı. XIV. yy. boyunca Pomerania'da¹⁴⁶ yaklaşık 30 üyesi mevcuttu.¹⁴⁷

Macar Krallığında, Macar Manastırı ayrı bir dil grubu olarak ortaya çıkmamıştı. Kimi zaman Almanya, kimi zaman İtalya dil grubu içerisinde yer almaktaydı. Macar Krallığının büyük kısmı Bohemya Manastırı'na bağlıydı. Macaristandaki ilk mülk ve mallar genel olarak ülkenin kuzey batısında toplanmıştı lakin Tapınakçıların mülklerinin de,

---

¹⁴³Güttner, 2013, s. 213

¹⁴⁴Detaylı bilgi için bakınız. Barrow, 1985, s. 108-112

¹⁴⁵Nicolle, 2001, s. 16

¹⁴⁶Bugünkü Almanya ve Polonya topraklarının Baltık Denizi'ne kıyısı olan bazı bölgeleri.

¹⁴⁷Nicolle, 2001, s. 16

Hospitallere aktarılmasının ardından bu merkez, bugünkü Hırvatistan'dan, Adriyatik denizine doğru kaydı.¹⁴⁸

Hospitaller tarikatının çok etkin bir dahili karar alma ve yargı sistemi vardı ancak buna demokratik demek yanlış olur. Bu her dil grubunun başındaki deneyimli üyeler tarafından domine edilmiş bir oligarşi idi. *Stabilimenta* olarak bilinen tarikat içindeki yasama sistemi, bir üst mahkeme gibi çalışan Manastır Meclisinde tartışılırdı. De Naillac önderliğinde hazırlanmış ve geniş bir istişare sonucu ortaya çıkmıştı. Bütün tarikat üyeleri nerede olursa olsunlar bu hukuk sistemine göre yargılanırdı.¹⁴⁹

Hospitallerin Batı Avrupa'daki geniş mülkleri, tarikatın finansal gücünün merkezini oluşturmaktaydı. Ancak burdaki ana sorun mesafelerin uzaklığı ve Orta çağ iletişim ağının kısıtlı olmasıydı. Bunun yanında gelirlerin düzenli toplanıp değerlendirilememesi, artan üye sayısının maliyeti ve Rodos'un tahkiminin getirdiği masraf tarikatın finansal durumu etkilemekteydi. Rodos tahkimatının yanı sıra, yiyecek sevkiyatı, hastane ekipmanları, silahlanma ve Batı Avrupa'dan Rodos'a gelen atlar ana giderleri oluşturmaktaydı. Tarikatın Rodos'a yerleştiği günlerden itibaren gerek yaptıkları savaşlar gerekse de yeni bir yönetim kurmanın getirdiği maddi yük tarikatı sık sık maddi bunalımlarla karşı karşıya bırakıyordu. 1335'de artık borçlarını ödeyemez duruma geldiler. Papalık bu borçları Ege'de gösterdikleri başarı karşılığında ödenebilir taksitlere bölmüştü. 1339'a kadar bu borçları ödemeye devam ettiler.¹⁵⁰ Bunun yanında 1351'de Papalıkla yaşadıkları sürtüşme, İtalyan Bankası'ndaki 360.000 florinlik yatırımlarının çökmesine yol açtı.¹⁵¹ Adada vebanın görüldüğü 1378'deki dönemsel sorunlar gibi bazı etmenlerde ekonomik sıkıntıları körüklüyordu.¹⁵² Tarikatın bazı finansal reformlarda yaptığı oluyordu. Örneğin, alacakların toplanma görevi başrahiplerden alınıp sadece bu işle görevli memurlara bırakıldığında azalan gelirler, terkedilmiş manastırlar, sayısı azalan tarikat üyeleri, fazlaca papaz, çok yaşlı biraderler ve liyakatsiz yöneticiler gibi can sıkıcı durumlar farkedilmişti. Bunun üzerine alınan birkaç önlem ve ile gelirler arttı. Bu reformlarla, 1367-73 arasındaki gelirler ile 1377-78 arasındaki gelirler arasında %70'lik artış görüldü.¹⁵³ Özellikle XIV. yy.da tarikatın Avrupa'da bulunan mülklerindeki *Proceptorlar* veya onun görevlendiği iki

¹⁴⁸Detaylı bilgi için bakınız, Hunyadi, 2007

¹⁴⁹Smith, 2012, s. 119

¹⁵⁰Carr, 2013, s. 173

¹⁵¹Luttrell, 1988, s. 253

¹⁵²Luttrell, 1988, s. 257

¹⁵³Luttrell, 1988, s. 257

yetkili merkezi manastıra rapor vermek için geliyordu.¹⁵⁴ Gelirlerin kontrolü borçların artmasıyla daha da önemli hale geldi. Ancak tarikat sık sık ekonomik buhranlarla çalkalanmaya devam edecekti.

Nicolle'e göre, 1409 yılındaki şiddetli finansal ise kriz, ancak İngiltere'den 5000 duka civarında para getiren Venedik gemileriyle çözülmüştü. Bunun 1900'ü Bodrum Kalesi'ne, 1000'i ücretli askerlere 300'ü tarikat üyelerine maaş olarak verildi. 500'ü de yiyecek temini için tahsis edildi. 1429 yılında ki diğer kriz ise, bir İngilizin Bodrum Kalesi için yaptığı kullanım desteğiyle aşıldı.¹⁵⁵ Lüks hastanelerinin masrafları da tarikat için külfetti. 1478'de toplam 92000 florinlik toplam bütçenin, 7000 florini hastane masrafları için ayrılmıştı.¹⁵⁶ Diğer yandan tarikat üyeleri de küçük yekünlü ticaret ile uğraşmaktaydı

Kutsal topraklar kaybedildikten sonra Avrupa'da kahramanlık fikri tehdit altındayken, Rodos'da tarikatın askeri kısmı, kayda değer ve oldukça romantik bir kahramanlık cenneti yarattı. Kendilerini inancın doğudaki siperi olarak görmeye devam ediyorlardı. Rodos kendisini hakiki şövalyelerin, gerçek cesaret gösterdiği yer olarak idealize etmekteydi. Buda Dieudonne de Gozon gibi bazı şövalyeler için Hospitallerin etrafında bazı efsanelerin ortaya çıkmasına dahi sebep oldu. Kendisi adaya çocukken gelmişti ve genç bakire kızları yiyen ve birçok şövalyeyi de öldürmüş olan ejderhayı yendiği söylenmekteydi.¹⁵⁷ Bu esnada Rodos'un ünü, güzelliği ve Tanrı için savaştıktan sonra şövalyelerin dinlendiği harika bahçeleri ile yayılırken, Efendi etrafını Hristiyan soylularıyla doldurmak istiyordu. Fakat Papa VI. Clement Hospitallerin savurganlığından şikayet etmekteydi. Söylediğine göre, Hospitaller yönetimi, harika atlara biniyor, enfes ziyafetler yapıyor ve çok güzel kıyafetler giyiyor, altın ve gümüş bardaklardan içiyordu. İz sürmek için kaliteli şahinler ve av köpekleri bulunduruyorlardı.¹⁵⁸

Tarikatın Rodos'daki faaliyetleri etrafında dönüp duran fantastik inançlara rağmen, XIV. yy.ın ikinci yarısından itibaren tarikatın bağımsız askeri aktiviteleri kısıtlıydı ve savaşlarda genelde paralı askerler savaşıyordu. Bu durum kaçınılmaz olarak eleştirilerin önünü açtı. Bazı eleştiriler amaçlarını sorgulamaktaydı. Tarikatın saldırıları ahlaksız ve kanunsuzdu. Bu eleştiriler, daha çok Hospitallerin zenginliği, malları ve kibri üzerine iken, diğer bir

---

¹⁵⁴Sarnowsky, 2007, s. 152

¹⁵⁵Nicolle, 2001, s. 17

¹⁵⁶Luttrell, 2000, s. 13-22

¹⁵⁷Ziver Bey, 2013, s.67

¹⁵⁸Nicolle, 2001, s. 19

eleştirisi ise, sıradan bir adamın tarikatı kullanarak şöhretli birine dönüşebilmesiydi. Bu durum asil duruşlarını zedeliyordu. Gerçekte bu kınamaların büyük bölümü haksızdı. Tarikat Aydınoğulları ve Menteşe Beyliği'yle bir çok çatışmaya girmiş bunun yanında İzmir savunmasında büyük rol oynamıştı. Ayrıca Niğbolu Savaşında da bulunmuştu.¹⁵⁹

Papalığın tarikat üzerinde XIV ve XV. yy.lar boyuca büyük etkisi vardı. Tarikat da benzer şekilde Papalık devletleri ve mahkemelerinde öne çıkan figürler haline gelmişti. Bu dönemde Roma ve Avignon'da ki rakip Papaların büyük bölünmesi,¹⁶⁰ Hospitallerin birliği için bir tehlikeydi. Tarikat liderinin politik yeteneği sayesinde, Hospitaller varlıklarını sürdürmekle kalmadı, aynı zamanda büyük ayrılığın bitmesinde de etkin bir rol oynadı. Özellikle Avignon Papalığına destek veren Efendi Juan Fernandez'den sonra seçilen De Naillac, seçilmeden önce bu ayrılığın bitmesi için çok çaba sarfetmişti. Seçilmesi ellerini fazlasıyla güçlendirdi.¹⁶¹

Avrupa'daki Hospitaller üyeleri arasında, hala yerel miraslara sadakat duydukları için, bazı çatışmalar olabiliyordu. Bu özellikle İspanya'da belirgin bir sorundu ve zaman zaman tarikat üyelerinin bizzat Papa tarafından afaroz edildiği durumlar görülebiliyordu. Hospitaller kendi yöneticileri arasında dahi kalabilmekteydi. Diğer ve daha izole bir bölge olan İskandinavya'da yerel hükümdarlar bazı mülklere el koyunca daha farklı sorunlarla karşılaştılar.

Rodos'da üyeler arasında olaylar da olabilmekteydi; 1381 yılında Gasconlu¹⁶² üyenin, adadaki en yetkili İspanyol Drapierin boğulmasında şüpheli görülmesi, en büyük iç sorunlardan biriydi. Mahkeme öncesi birçok kadına böyle bir dedikodu yaydıklarını kabul etmeleri için işkence yapıldı. Sonuç olarak zanlı zimmetine para geçirmek ve yozlaşmaktan suçlu bulundu. Tarikatın efendisi, pelerinin almak için gittiğinde ise zanlı ona saldırdı ve oracıkta öldürüldü. Bu olaydan bir yıl sonra 56 üye ve Donat Avrupa'ya manastırlara gönderildiler. Muhtemelen bu gerilimin büyümemesi için bir önlem maiyetindeydi.¹⁶³ Hospitallerin motivasyonu 1480 savunmasına kadar, XV. yy. boyunca düşük kaldı.

---

¹⁵⁹Vatin, 2004, s.3

¹⁶⁰1378'de başlayıp 1417'ye kadar süren Papalığın Fransız ve İtalyan etkisi arasında kaldığı dönemdir. Bu dönemde Papalık Fransa ve İtalya etkisiyle sık sık el değiştirmiş ve gücü azalmıştır. Batı bölünmesi olarak da bilinir.

¹⁶¹Luttrell, 1988, S. 259

¹⁶²Fransa'nın güneyinde bir bölge.

¹⁶³Nicolle, 2001. s. 24

4.1.2. Personel Temini

Tapınakçıların dağılması ve mülklerinin çoğunun Hospitallere devredilmesi tarikata büyük bir zenginlik katsa da, eski Tapınakçıların tarikata girmesi yasaktı. Haçlı seferleri için zamanla azalan şevk sadece adam toplamadaki akışı azaltmakla kalmadı, aynı zamanda toprak ve diğer mal varlığı bağışını da azalttı. Dahası Osmanlı karasal ilerlemesini durdurmada Macarların gösterdiği başarı yeni Haçlı seferlerinin gereksiz görülmesi anlamına gelirken, Akdenizli Venedik, Osmanlı ile çatışma yerine barış aramaktaydı. 1480 yılında Osmanlıların saldırılarını geri püskürtene kadar tarikata üyelik talebi konusunda ciddi bir artış görülmedi. Aynı yıl Otranto'nun düşüp Rodos'un düşmemesi tarikata büyük prestij sağlamıştı.

XIV. yy.dan XVI. yy.a kadar asker toplama XII. ve XIII. yy.da kullanılan sisteme dayanmaktaydı ancak içinde yaşadıkları dünya değişmekteydi. Bu asker toplama kurallarına da yansdı. Batı Avuranın büyük bir kısmında askeri aristokrasi, askeri liderlik rolünü korudu ama bu aristokrasinin prestiji yükselen orta sınıf tarafından tehdit edilmekteydi.

Muhtemelen bu dönemde tarikata katılanların büyük çoğunluğu Haçlı motivasyonundan ziyade kariyer yapmak amacıyla katılmıştı ve Avrupa'ya dönenler çok iyi şartlarda görev yapabiliyorlardı.¹⁶⁴ Bunun yanında dini tefekkür için tarikatta çok az faaliyet alanı bulunmaktaydı ve Rodos'a rotasyon için gönderilen erkekler dışında askeri faaliyet alanı da çok azdı.

XII. ve XIII. yy. boyunca tarikatta Güney Fransa'dan gelenler baskındı ve XIV. yy.ın büyük kısmında da baskın olmaya devam ettiler. 1302'den 1522'ye kadar Kıbrıs ve Rodos'taki merkezi manastırlara gelen biraderlerin sayısı, İspanya ve İtalya'dan artış gösterirken, İngiltere ve Almanya'dan küçük bir grup ve Portekiz, İskoçya, Danimarka ve Macaristandan bir kaç kişiydi.

Tarikat farklı ülkelerde, farklı adam alma sorunlarıyla karşılaştı, mesela İngilterede Papalık karşıtlığı vardı çünkü Papalık, İngiltere Kralı III. Edward'ın Fransa tahtında hak iddaa etmesiyle 1337'de başlayıp 1453'de sona erecek olan yüz yıl savaşlarında Fransız yanlısı olarak görülmekteydi ve bu nefret bir nebze de olsa Hospitallere yansdı. Tarikata İngilizlerin ilgisi, daha sonra İngiliz kralı olacak olan Derby Kontu IV. Henri'nin Rodos

---

¹⁶⁴Smith, 2012, s. 55

ziyaretinden sonra artsa da 1445 yılındaki İngiliz dil toplantısına sadece 11 birader katılmıştı.¹⁶⁵

Hospitallerin Batı Avrupa feodal yapılarına göre, Slav ve Macar topraklarında durumu farklıydı. Yerli aristokratlar arasında, yabancı Hospitallerin nüfuzu nefret uyandırmaktaydı. Bu etken adam toplama konusunda sıkıntılar yaratmaktaydı. İtalya'da İslami dünyaya kökten farklı tutumları olan Venedik'ten çok az kişi tarikata katılmaktaydı. İber yarımadasında da Hospitaller yerel askeri tarikatlarla adam alma, bağış ve kraliyet koruması konusunda rekabet içindeydiler.

Çıraklar ve çırak olarak kabul edilmeyi bekleyen Donatlar hala Hospitallerin evinde yaşamaktaydı. Tarikatın Avrupa'daki cemaatleri küçüldükçe, çırakların büyük kısmı çıraklık dönemini Rodos'ta geçirmeye başladı. Burada tarikat diğer insan gücü problemleriyle karşı karşıya kaldı. Yine Nicolle'un aktardığına göre; XIV. yy. ortalarında tanınmış Avrupa kökenli o kadar az erkek vardı ki Papazlar meclisi, babaları Latin, anneleri Rum olanları da hukuken Latin olarak kabul edilmeleri kararını verdi. 1424 yılında, Rodos'un Latin yerleşimcileri, Avrupa'dan atalarına dair yerleşim belgelerine sahipseler tarikata katılmalarına izin verilmekteydi. 1478 yılında ise yerli Rumlar da tarikata girmek için izin istedilerse de reddedildiler. Kabul töreni 1319 yılında Aragon Kralının en büyük oğlu Jaime'nin kabul edilışinin tasvir edildiğinden bu yana pek fazla değişmemiştir; merasim boyunca Barcelona sorumlusu Peder Arnau de Soler, Haç ve İnciline alarak kilise mihrabına oturdu, Jaime, bir Hospital olarak fakat karakteristik mantosu olmadan, onun önünde diz çöküp ellerini İncil ve Haça yerleştirdi. Peder Arnau, biraderlerin görevlerini açıkladı ve yeni girenlerin bir yıllık deneme süresi olduğunu bildirdi. İtaat yeminini yaptıktan sonra Jaime ayağa kalktı ve kitabı ve haçı Arnau'nun dizlerine koydu ve peder beyaz haçlı siyah pelerini onun omuzların yerleştirerek onu birader ilan etti. Yeni üyeler normal olarak Preceptorunun (hocasının) itaati altındaki evlerin birine atanır ve 1 yardımcı, 2 hizmetçi, 1 at, 1 de yük hayvanı verilirdi.¹⁶⁶

Şövalye biraderler ilk dönemlerden sonra her zaman çavuş biraderlerden daha nüfuzlu idiler. Bu durum XIV. ve XV. yy.lar boyunca daha belirgin bir hale geldi. Birader çavuşların kariyerleri hakkında çok az şey biliyoruz. Çoğu köylülerden yada kentli zanaatkarlardan geliyordu ancak bazıları şövalye ailelerden gelmekteydi ancak şövalye

---

¹⁶⁵Nicolle, 2001, s.7.

¹⁶⁶Nicolle, 2001, s. 9

birader olacak kadar varlıklı değildi. Bu adamlar emirleri şövalyelerden almaktaydı. Şövalyeler kariyerlerinin belli dönemlerinde kendilerini tarikat üyesi olmayan birlikleri yönetirken de buluyorlardı. Bu birlikler genellikle yerel Rumlardan oluşurdu, Türkopolileri ve diğer Latin olmayanları içermekteydi. Şövalye biraderler adaya gelen Avrupalı paralı askerlerle beraber hizmet etmişler sıklıkla onları da komuta etmiş olmalıydı.

4.1.3. Savaş ve Ekipman

XIV. ve XV .yy.lar Avrupa'da askeri ve sivil kostümlerin en büyük değişimi gösterdiği dönemdi. Rum Ortodoksların, Batı Avrupalıların ve kutsal topraklardakinin ortak kullandıkları bol kıyafetlerin yerini özel olarak hazırlanmış, vücudu saran kıyafetler aldı. Dini kökenlerinin etkilerini kıyafetlerin de gördüğümüz Hospitallerde, dini görevli üyelerle, dünyevi işlerden sorumlu üyelerin kıyafetlerinde küçük farklılıklar vardı. Kendine özgü Batı Avrupa modası, Rum Ortodoks Hristiyanlardan ayırd edilmelerine yardım ediyordu. Aynı zamanda dekore edilmiş ve süslenmiş silahlara getirilen yasaklama ortadan kalktı. Resimli kaynaklarda bazen muhteşem şekilde süslenmiş silahları, kostümleri ve koşum takımlarına rastlamak mümkündü.

Bu dönemde, Batı Avrupa'da, silahlar da başka hiçbir yerde olmadığı kadar büyük değişimlere sahne oldu ve Hospitaller her zaman en iyi askeri ekipmanları kullanmak istedikleri için Avrupa'dan etkilendiler. Sertleştirilmiş deri ve metalden yapılan göğüs zırhları neredeyse yüzyıldır Avrupa'da bilinmekteydi. Biraderlerin benimsemeleri de zor olmadı ama İtalya, İspanya ve Balkanlar gibi iklimsel faktörün önemli rol oynadığı bölgelerde göğüs zırhının benimsenmesi oldukça yavaş oldu. Akdeniz iklimi ve gemilerdeki yüz yüze savaş, artık yüzü açıkta bırakan kaskları giymeye imkan tanıyordu bunu yanında ateşli silahların XVI. yy.dan sonra kullanılmaya başlaması fazla zırh kullanımının önüne geçmiş olmalıydı. Şövalyeler, 1522'de Rodos'u terk ederken bugün askeri mühimmat olarak adlandırabileceğimiz, malzemeler bıraktılar. Bunların çok azı üst düzey kalitedeydi ve bunlar şövalyelerin Ortaçağdaki destansı imajlarını zedeleyecek cinstendi ve bir Ortaçağ şövalyesi canlandırmasına uymuyordu. Karışık stil, beden ve şekilleri olan kıyafetler yerine nerdeyse hepsi düz ve kullanılmış ekipmanlardı. XII. yy.dan XVI. yy.a kadar Hospitaller için, askeri ekipmanların geri dönüşümü karakteristik bir olaydı. Vefat etmiş bir üyenin eşyaları istisnalar dışında tarikata geri iade edilirdi.

İlginç savunma teknikleri de mevcuttu; düşman yaklaşırken ses yapması için duvarların altına kazılan tünellere pirinçten yapılmış kaseler doldurulurdu. Keçi kılı ve yağı ile yapılan karışım yakılır ve kötü ağır koku düşmanların geri çekilmesini sağlardı. Besi hayvanlarıyla da ilgilenilmeliydi, özellikle 1480 Osmanlı kuşatmasında besi hayvanlarının ve yiyeceğin düzenli olarak ihtiyaç olan bölgelere taşınması için özel görevliler vardı. Bu görevliler aynı zamanda kıyı savunmasında ve gözlem yapmakla mükellefti. Hospitaller ateşli silahları benimseme konusunda da oldukça coşkuluydular, 1395’de Katalanya başrahibinin bir topa sahip olduğu biliniyordu. 1531 yılında Malta’da tarikat olabildiğince yeni toplar edinmeye çalıştı, ve aynı yıl Kral VII Henri’nin silahlarla dolu hediye gemisi Malta limanına yanaştı. İçinde silahlardan, zırhlara ve diğer küçük parçalara kadar birçok ekipman mevcuttu.¹⁶⁷

4.1.4. Deniz Politikaları

Moğolların, Memlûkler tarafından yenilmesini takiben İslam dünyasının değişimi, Hospitallerin, Kıbrıs’ı üs olarak kullanıp kutsal toprakları geri alma ümidin tamamen tüketti. Onun yerine Kıbrıs, üzerinden İslam topraklarına yapılan akınlarla, Hristiyan toprağı olan Kilikya Ermeni Krallığı’nın desteklediği bir üs olarak görülmeye başlandı, Hospitaller de bu duruma katkıda bulundu. Örneğin Tarikat 1365’de görevlendirdiği 1000 şövalye ve okçuyla Memlûk seferine destek verdi. Ayrıca Rodos Adası’nda konuşlanmış her yıl 8 ay hizmet veren 60 kadırğa tarafından da destekleniyor olmalıydı.¹⁶⁸ Aynı zamanda Mısır’dan, Hindistan’a giden karayolu ticaret rotasını da değiştirmeyi önerdiler, böylece Memlûk Sultanlığının ekonomisini de baltalamış olacaktı. Kıbrıs’tan 6-7 günlük mesafede bulunan Mısır’a bir deniz ambargosu uygulamak neredeyse imkansızdı. Ortaçağ deniz filoları, sadece yazın düzgün havalarda sefere çıkabiliyordu ki bu da yemek ve suyun korunmasıyla ilgili büyük sıkıntılar doğuruyordu. Salgın hastalıklar dolayısıyla aynı yerde uzun süre kalan askerlerin sağlıklarını korumak da aynı derecede zor olmalıydı. Bu yüzden Hospitaller enerjilerini Doğu Akdeniz’den ziyade Ege’ye vermeye başladılar. Bu karmaşık düşünce sistemi, modern Hospitallerin batı Avrupa düşünce sisteminden ne kadar ilerde olduğuna işaret eder. Adadaki ilk efendilerinin de eski amiralleri oluşu denizcilik vizyonlarının gelişmesine çok büyük katkıda bulundu.

---

¹⁶⁷Nicole, 2001, s. 24

¹⁶⁸Nicolle, 2001, s. 26

Hospitallerin denizle tanışmaları elbette Rodos'dan çok önceydi. Özellikle Akka'ya geldiklerinde aktif olarak denizcilikle uğraşmaya başladılar ama öncesinde, David Jacoby'ye göre, 1156'da Cenovalı bir tüccarın hesabına çalışan gemileri mevcuttu, 1190'da İngiltere kralının da kendilerine hibe ettiği bir geminin de kaydı vardır.¹⁶⁹ Bu gemilerle batıdan, insan ve maddi varlıklarını taşıyor olmalıydılar. Kendilerine ait ilk silahlı gemileri ise 1500 kişi ve kargo taşıyabilecek kapasitede olan Countesse'idi¹⁷⁰ 1240 yılında görülen ilk kaptan da, gemi kumandanı olarak adlandırılmıştı o dönemde.¹⁷¹ Ancak gerçekten denizci olmaları Rodos'a yerleştikten sonra oldu. Kutsal topraklarda da denizcilikle uğraşan tarikatın, Kıbrıs'a geldiklerinde yaşadıkları ekonomik buhran, ellerinde Limasol'de sadece iki gemi bırakacaktı.¹⁷²

Erken XIV. yy.da Hospitallerin deniz filosu daha seçkin bir duruma geldi, ama çok küçük olduğu için nadiren bağımsız faaliyetlerde bulunuyordu. Bunun yerine daha çok Rodos'un deniz savunmasından sorumluydular. Ancak yukarda da bahsettiğimiz gibi şövalyeler ittifak oluşturma konusunda gayet yetenekliydi. Özellikle 1313'den sonra Sakız Adası hakimi Zaccaria Ailesiyle yaptıkları ittifakla 1318-1322 yılları arasında Aydınogulları ve Menteşe Beyliğine karşı zaferler elde etmişler ve 1344'de İzmir'in alınması için oluşturulan ittifakta büyük rol oynamışlardı.

1402'de İzmir Timur'un eline geçince, ordan gelen gemilerle beraber deniz filoları genişledi ve dikkatlerini özellikle Osmanlı ticaret gemilerine yönelttiler. İzmir'in kaybindan sonra artık Bodrum en ileri karakol durumuna gelmişti. Hospitallerin bu ve bunun gibi deniz aşırı sahillerdeki noktaları, ticaret gemilerine geçişleri esnasında saldırma imkanı tanıyordu.

Hospitallerin kurbanları elbette bu saldırıları korsanlık olarak görmekteydi. Bu yüzden de Türkler misilleme yapmak için, yıllık akınlar düzenliyor bu akınlarda Rodos ekonomisine zarar vermek amacıyla, üzüm bağları ve meyve ağaçlarını kesiyorlar, çiftlikleri yakıyorlar ve besi hayvanlarını ele geçirip, bölgede yerleşenleri esir alıyorlardı. Bu durum Hospitalleri, yerel halk ve sürülerin tehlike anında sığındığı bazı küçük kaleler yapmaya itti. Bunun yanında Hospitallerin efendisinin, çoğu yerde olduğu gibi Osmanlı ana deniz

---

¹⁶⁹Jacoby, 2007, s. 57

¹⁷⁰Trsichitta, 2001, s. 11

¹⁷¹Smith, 2012, s. 150

¹⁷²Luttrell, 1988, s. 251

üssü Gelibolu'da casusları vardı.¹⁷³ Osmanlı filosu tehlikesinin yaklaşmakta olduğunu Rodos'a bildiren küçük gemiler de mevcuttu.

Tarikatın erken XVI. yy.daki en mühim başarısı, 1510'da Memlük donanmasını İskenderiye'de tahrip etmekte. Bu durum yedi yıl sonra Osmanlılar tarafından yıkılacak olan Memlük Sultanlığı ile ilişkileri bozdu. Bundan sonra Osmanlılarla barış isteyen Venedik'i ve Hospital bölgesinin kuzeyindeki adaları ele geçiren Ceneviz'i saymazsak artık şövalyeler yalnızdı buna ilaveten, Osmanlının yeni eyaleti Mısır ve İstanbul arasında, agresif bir Haçlı karakolu olması işine gelmiyordu.

Savaş gemileri de geç XII. yy.dan XIV. yy. ortalarına doğru değişim kaydetti, her kürekçiye bir kürek veren sistem artık 5-6 kişinin bir küreğe verilmesiyle yer değiştirdi. XV. yy. sonlarında denizde uzun süre kötü hava şartlarında kalabilen Venedik gemilerini saymazsak, Hospitallerin gemileri diğer filo gemilerinden daha büyüktü. Rodos'da gemileri tamir edebilmek için yeterli keresteleri mevcuttu ancak yeni gemi inşaa etmeye yetecek kadar değildi. Gemilerin birçoğu Marsilya ve Cenova da inşa ediliyordu. Yine de tarikat Rodos'a bazı materyaller gönderiyordu. Örneğin geç XV. yy.da Efendi, İtalya Savona kumandanından kendisine, mürettabatı ile beraber 2 kadirga, buna ilaveten 400 parça yelken yapımında kullanılan kumaş, 300 kürek ve halat istemişti.¹⁷⁴ Bu malzemeler muhtemelen Rodos'da tamir ve bakım işlemleri için kullanılacattı. Buna ilaveten Ege kadirgalarının kışın karaya çekilmesi normal bir durumdu ve Rodos bu işlem için gayet uygun bir yerdi.

Amiral, savaş için silahlandırılmış bütün gemilerden mesuldü, isterse ilave gemilerde kiralayabilirdi. Ancak tabii ki Mareşalin mevcutta bulunduğu durumlarda yetkili mareşaldi. Karaya çıktıklarında ise şövalyeler kumandanlarına tabi oluyordu.

Hospitallerin, deniz kuvveti için Marsilya çok önemliydi, Zaten tarikattaki Fransız etkisi de gayet yoğundu. Gemilerini genelde burada inşa ettiriyorlardı, bolca kereste ithali yapıyorlardı ve bazı vergi muafiyetlerine de sahiptiler.¹⁷⁵

Hospitallerin deniz üzerinde nasıl silahlandığına dair bilgimiz kısıtlı ama muhtemelen diğer kadirgalardaki durumun benzeri olmalıydı, Yine Nicolle'de gördüğümüz kadarıyla, XV. yy.da bir Venedik kadirgasında, 30-50 kılıçlı asker, 10-20 de okçu bulunuyordu.

---

¹⁷³Carr, 2013, s.173

¹⁷⁴Nicolle,2001, s. 27

¹⁷⁵Jacoby, 2007, s. 68

1330'lardaki Ceneviz denizcilik uygulamaları Hospitallerinkine çok benzerdi; 4'ü en az iki silah üzerine uzman 12 okçuyu da içeren 176 mürettebat şart koşuluyordu. Gemi aynı zamanda, 160 göğüs zırhı, 160 gerdan zırhı, 170 kask, 5000 ok, 12 yay, ve ilaveten mızrak ve ciritleri de taşınmalıydı. 1483 yılında artık hacı gemilerinde bile bir top bulunuyordu. Gemilerde en çok adamın bulunduğu güverte bölgesi, saldırı ve savunmanın odak noktasıydı.¹⁷⁶

Deniz hizmeti, her tarikat üyesi için zorunlu bir durumdu. Burada kendisini birçok farklı milletten adamı kumanda ederken bulurdu. Ege'deki denizciler, kürekçiler ve deniz birlikleri Ruslar, İtalyanlar, Rumlar, İspanyollar ve Karadeniz sahillerinin çeşitli kıyı bölgelerinden gelen üyelerden oluşuyordu. Deniz taktikleri düşman sahillerini yağmalama ve ticaret gemilerini pusuya düşürme üzerine kuruluydu. Etkin lokasyon ve coğrafya bilgisi Hospitaller gemilerinin başarısının kilit noktalarından biriydi.

Umur Paşa Destanı'nda, Hospitaller ve diğerlerinin İzmir Limanı'na inişi anlatılır; "Bu saymakla bitmeyecek Franklar, ayaklarından başlarına kadar demir zırhlarla kaplı"¹⁷⁷ "Yelkenleri adeta bir hisar gibiydi ve sandallarla kıyılara sayısız düşman taşıyordu" diyen Umur Paşa Destanı'nda gemilerin boyutundan bi hayli etkilenildiği açıktır. Uzun yıllardır denizcilikle uğraşan ve sonra bir adada yaşamına devam eden bir yapının denizcilik konusunda iyi olması beklenen bir durum olmalıydı.

Hospitallerin en büyük ve ihtişamlı gemisi, Rodos'u kaybettikten sonraki yıl, Nice'de inşa edildi. Bu, 1524 yılında denize inen ve Akdeniz'in en büyük savaş gemisi olacak olan Santa Anna'ydı. 4 direkli 3000 ton kapasiteli, Avrupa'da bilinen ilk metal kaplamalı iskeletli deniz taşıtı, 50 adet büyük topun yanı sıra küçük toplarda barındıran, 500 askerlik silah deposu ile 100 şövalye biraderi taşıyor ve 6 ay suda kalabiliyordu. Buna ilaveten, Efendi ve maiyetinin bu yüzen sarayı, içerisinde bir ekmek fırını dahi barındırmaktaydı. Selvi ve mandalina ağaçları taşıyordu.¹⁷⁸ Büyük gemiler daha güvenliydi ve kötü hava şartlarında yollarına devam edebilmekteydi. Bu gemiler bazen kayda değer şekilde az mürettebatla yola çıkıyorlardı. XIV. yy. gemicilik teknolojileri, fazla sayıda mürettebata olan gereksinimi de azaltmıştı. Buna rağmen korsanlardan gelen tehlikeler, genellikle okçuların ve askerlerin sayısının artırılmasıyla sonuçlanıyordu.

---

¹⁷⁶Nicolle, 2001, s. 28

¹⁷⁷Baykara, 1990, s. 43

¹⁷⁸Nicolle, 2001, s. 31.

Yiyecek, tarikatın yakınında bulunan Kıbrıs'daki mülklerinden getirilebildiği gibi, Ege'de ki bazı adalar da oldukça verimliydi ancak tedarik edilebilecek yiyecek kısıtlıydı. Büyük oranlardaki yiyecek maddesi genel olarak Batı Avrupa'dan getiriliyordu.¹⁷⁹

Rodos'un barış zamanında Türk anakarasından tedarik ettiği atlara ve yük hayvanlarına ihtiyacı vardı. Aynı zamanda Rum adaları ile aralarında da hayvan ticareti mevcuttu ama at artık deniz gücü olmuş tarikat için kutsal topraklarda olduğu kadar önemli değildi.

4.1.5. Şehrin Tahkimatı

Hospitalerin Rodos ve Bodrum savunmaları, Akdeniz'deki diğer Haçlı kuvvetleri olan Venedik ve Ceneviz tahkimatlarına bakınca çok daha etkileyiciydi. Kutsal topraklarda geçirdikleri süre boyunca kale ve müstahkem mevkiiler inşa ettikleri için deneyimliydiler. Genel olarak diğerleri küçük boyutlu, eski ve kalitesizdiler. Venedik sadece ilerleyen dönemlerde büyük kaleler yapmaya başladı. Benzer şekilde geç Orta çağ Bizansında da, Konstantinopolis hariç, kaleler oldukça zayıftı. Bu mütevazı rakiplerin aksine, tarikat Rodos'u Akdeniz'in en iyi tahkim edilmiş mevkiilerinden biri haline getirmişti

Rodos tahkimatında dolgu duvarının önünde, her biri duvara bağlantılı ve duvardan belirli şekilde önde duran dikdörtgen kuleler vardı. Bazıları bunun top atışından daha rahat korunabilmek için tarikat tarafından bulunduğu düşünse de, XII. ve XIII. yy.da İslami Endülüs ve Kuzey Afrika'da kullanılıyordu. Bu fikir muhtemelen İspanyol üyeler tarafından sunulmuştu ve İspanya'da olduğu gibi duvar düşse bile kuleler yine savunma görevlerine devam ediyorlardı yada kule düşerse duvarda gedik açılmıyordu. Rodos'un deniz surları, XIV. yy.da Efendi Gozon döneminde yapıldı zaten 1303'de merkez üssü Rodos olan depremde şehrin tahkimatı zarar görmüştü. Buna ek olarak XV. yy. Rodos savunması çeşitli projelere sahne oldu, De Naillac Kulesi Rodos liman girişine inşa edildi ve limanın girişi İstanbul'da ki gibi zincirle St. Nicholas Kulesine bağlanarak kapatılabiliyordu.¹⁸⁰

Rodos'taki tahkimat çalışmaları askerlikten muaf Rodoslu Rum masonlar tarafından yapılıyordu. Ana kiliseye bağlıydılar. Kesin görevleri tam olarak bilinmemekle beraber 3 tarikat üyesi de bu ikame çalışmaları için görevlendirilmişti. Tahkimat hakkında bir diğer

¹⁷⁹Ticaret dökümleri için bakınız, Heyd, 2000

¹⁸⁰Nicolle, 2001, s. 50

dönüm noktası, Rodos'un gelişen top teknolojisinin gerisinde kalmakta olduklarını görmelerin sağlayan 1480 kuşatmasıydı.¹⁸¹ Bu sebeple Efendi, İtalya'dan askeri mimarlar getirtti ve buradaki uygulamaları Kos ve Bodrum tahkimatlarına da uyguladılar. Bütün Hospital adalarında Türk saldırı ve istilalarından korunma amaçlı kaleler mevcuttu. Kızılhisar kalesinin sahip olduğu tuz işleme merkezleri gibi bazı kalelerin finansal varlıkları dahi vardı.¹⁸²

4.1.6. Sonuç

Selahaddin'in halefleri tarafından kutsal topraklardan çıkarılan tarikat, 200 yıl kimseye hesap vermeden, kalyonlarıyla Müslüman deniz taşımacılığını aksattı. İslam topraklarına yağma akınları düzenlediler.¹⁸³ Ve son olarak, Efendinin Girit ve Sicilya üzerinden İtalya'nın merkezindeki Papalığa gitmesinin ardından, 1 Temmuz 1523'de Rodos'u terk ettiler. Rum Ortodoks nüfusun büyük çoğunluğu kalarak Osmanlı'ya biat etti.

Yeni Papanın seçildiği 1523 kardinaller meclisinin muhafızlığıyla görevlendirilen şövalyeler bir süreliğine İtalya'ya yerleştiler. Seçilen Papa VII. Clement tarikat şövalyesiydi ve vaktiyle Capuo yöneticiliği da yapmıştı.¹⁸⁴ 1527'de veba salgını esnasında Nice'e taşınırsalar da, tarikatın yeni karargahı Viterbo idi. Bu dönem tarikat Fransa-İspanya savaşının ortasında kaldığı için durum tam bir belirsizlikten ibaretti. Papa ise şövalyeleri Papalık muhafızı yapmaya uğraşıyordu. Tarikat parçalanma tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Bu olayların yanında Venedik'in düşman tavrı ve Luther'in ayrımcı düşünceleri Tarikat için Osmanlıdan daha büyük tehlike arz ediyordu. Venedik Cumhuriyeti Osmanlıyla barışçıl ilişkiler isterken, Hospitaller Haçlılık düşüncesine sıkı sıkıya bağlıydılar. Akdeniz ve Ege'yi devamlı bir harp alanı durumunda tutan korsanlık hareketlerine devam etme isteğindeydiler

Rodos'un düşüşünden, Malta'ya yerleşene kadar geçen yedi yıllık bu süreçte tarikatın daimi bir karargahı yoktu. Bu sebeple üye alımları gevşedi. İngiliz dil grubunun kağıt üstünde devam etse de varlığına son vermesi, tarikatın, İngiltere ve İskandinavya'daki malvarlıklarının kaybedilmesiyle sonuçlandı. Başka yerlerde Anabaptistler

---

¹⁸¹Vatin, 2004, s. 14

¹⁸²Nicolle, 2001, s. 50

¹⁸³O'Shea, 2011, s. 370

¹⁸⁴Nicolle, 2001., s. 51

kumandanlıkları istila ettiler, hatta Katolik Portekiz ve Savoy'da yerel hükümdarlar da bazı malvarlıklarına el koydu. Almanya'da durum biraz daha karıştı, bazı tarikat rahipleri Protestan oldu. Almanya'daki şövalye sayısı da giderek azalmaktaydı. Protestan olan bazı prensler de tarikatın mülklerine el koydu. Bunun üzerine tarikat 1551 yılında Brandenburg'daki üyelerini isyancı ilan etti. Yine de Alman üyeler barışçıl bir çözüm istiyorlardı ki bu da XVI. yy. sonunda ancak başarılabilirdi.¹⁸⁵

Ardından, Hospitaller yeni merkezleri olacak olan Malta'ya yerleştiler. Rodos'un düşmesinden sonra, İspanya Kralı V.Charles¹⁸⁶, tarikatın en önemli hamisi oldu. Ve Hospitallere, Malta veya Trablus'u teklif etti. Fransa, Hospitallerin ilerleyen dönemlerde, İspanya'nın askeri gücüne dönüşebileceğini düşündüğü için bu el değiştirmeye direndi. Tarikat da bu yerler konusunda pek hevesli sayılmazdı. Minorca ve İbiza'yı da kapsayan alternatifler için çalışmalar yapması adına bir kurul görevlendirse de bu mevkilerin hiçbirisi uygun bulunmadı ve tarikat 1530'da Malta'ya yerleşti. Buranın, Rodos'taki zevk ve sefa bahçesiyle hiçbir benzerliği yoktu ama yine de bir üsdü.¹⁸⁷

Tarikat komisyonunun görüşü aslında Malta için de olumsuzdu, odun ve kereste o kadar azdı ki tartılarak satılıyordu, sığır dışkı yakıt olarak kullanılıyordu ve bu ada hiçbir ticaret yolunun uğrak noktası değildi. Yine de gemi yelkeni için kullanılan pamuk üretiminin ve kimyonun önemli merkezlerinden biriydi. Biraz buğday ve üzüm yetişiyordu ama tarikat daha adaya gelmeden dahi Malta yiyeceği dışardan ithal ediyordu. Yemen yakınında 5000 köylü ve bir kale bulunan Gozo adası daha verimliydi ama uygun limanı yoktu. Malta'nın merkezinde çoğu ev terkedilmişti ve birde limanı koruyan Saint Angelo Kalesi vardı. Diğer taraftan Birgu limanı, Sicilya ve Toronto limanından sonra Orta Akdeniz'in en iyi noktasıydı. Malta'da yaşayan 12000 köylü vardı ve Arapça konuşuyorlardı. Ada Norman, İtalyan ve Katalan soyluları tarafından yönetiliyordu.¹⁸⁸

Yeni yuvaları karşılığında, Hospitaller İspanya'ya her yılın Kasım ayında bir Malta Şahinini vergi olarak ödemekteydiler.¹⁸⁹ Sicilya'dan vergisiz buğday da ithal edebiliyorlardı. Tarikat merkez şehir Mdina yerine Birgu'de bir balıkçı kasabasını karargahı olarak seçti ve hemen St. Angelo Kalesi'ni güçlendirme çalışmalarına başladı.

---

¹⁸⁵Nicolle, 2001, s. 52

¹⁸⁶Kendisi altı aylık bir kuşatma sonrası Rodos'un düşüşüyle ilgili 'Dünya'da hiç birşey Rodos kadar güzel kaybedilmemiştir' diyecekti.

¹⁸⁷O'shea, 2011, s. 371

¹⁸⁸Nicolle, 2001, s. 53

¹⁸⁹Riley, 2002, s. 9, O'shea, 2011, s. 371

Şehir yavaş yavaş gelişti ve 1565 kuşatmasında topraklarını cesurca savunan Efendi de Valetta onuruna ismi Valetta olarak değiştirildi.

Hospitallerin Malta'ya yerleşmeleri ve 1565 kuşatması arasında geçen süredeki faaliyetleri oldukça kısıtlıydı ve başarılı sayılmazdı. Girişimleri genel olarak Osmanlı müttefiki Fransa tarafından engelleniyordu ancak bu durum tarikatın Fransız egemenliğine son vermedi. Ege ve Akdeniz'de mümkün olan her yerde tarikat korsanvari faaliyetlerini devam ettiriyordu. Rodos'u geri alma veya Sicilya'da dahi muhkem bir bölge elde etme umutları vardı ancak 1551'de Trablus'un Osmanlılar tarafından alınması bu umutları bitirdi ve Malta tahkimatına konsantre oldular. Bu tahkimatlar 1565 kuşatması öncesi tam zamanında tamamlandı.

Türklerin mağlubiyetiyle sonuçlanan bu savunmanın, tarihin bir dönüm noktası olduğu şüphelidir. Bu durum ne Osmanlı donanmasını yok etti ne de Osmanlı genişlemesini durdurabildi. Ama bu savunmayla tarikatın prestiji arttı, üye arzı fazlaştı ve Katolik Hristiyan dünyanın desteği sağlandı. Bu tarihten sonra artık Hospitaller için yeni bir sayfa açılmıştı.

Tarikatın özellikle Rodos'ta geçirdiği yaklaşık 200 yıllık süreç, hem onlara denizciliği öğretmiş hem de Müslüman devletlerle birebir ve bağımsız ilişkiler kurmalarını sağlamıştır. Bu süreçte Hristiyanlığın doğudaki son kalesi oldukları için Akdeniz'in dengelerini de gözeterek Müslümanlara büyük zararlar vermişlerdir. Özellikle bölgedeki diğer Katolik Hristiyan güçlerin tek tek düşmesi sonrası coğrafyadaki son kale konumuna gelmiş ve önemleri daha da artmıştır. Diğer güçlerle menfaatleri doğrultusunda ve zamanında yaptıkları ittifak Türklerin denizlerde hakimiyet sağlamalarının önündeki en büyük engel olmuştur. Muhtemelen şövalyeler adaya yerleşmemiş olsalardı Türkler denizlere çok daha erken egemen olacak ve Akdeniz siyasetini tamamıyla ellerinde tutacaklardı.

Şövalyeler Venedik ve Ceneviz gibi gerektiği durumlarda çıkarlarına uygun dahi olsa Müslümanlarla işbirliği yapmaktan olabildiğince kaçınmışlardır. Elbette kuruluşlarından itibaren Papalığa olan bağlılıkları ve aynı zamanda dini bir tarikat oluşları bunun önüne geçmiştir. Müslümanları her zaman kendilerine ana düşman olarak görmüş ve varlık amaçlarını Müslümanları maddi manevi zarara uğratmak olduğunu varsaymışlardır.

Osmanlı Devletinin İstanbul'u fethi sonrasında coğrafi değerleri daha da artmıştır. Ancak sağlam tahkimat ve savunmaları sayesinde 1522'ye kadar direnmişlerdir. Rodos adasının değerini de bilerek gittikleri siyaset onların görece az nüfus ve askerine rağmen Doğu Akdeniz siyaset ve ticareti üzerinde büyük etkileri olmasını sağlamıştır. Kurdukları sağlam sistem Rodos'tan sonra Malta'da ayakta kalmalarına imkan tanımıştır. Adam yetiştirme konusundaki yetenekleri sayesinde, kutsal topraklarda ve Avrupa'da her zaman önemli mevkilerinde personel bulundurma lüksüne sahip olmuşlardır.

Tarikat Malta'da Napolyon 1798'de adayı alana kadar hüküm sürmüştür. Bundan sonra 1834'de Roma'ya taşınmışlardır. Kurdukları sistemin hala işliyor olması ve toprakları olmamasına rağmen Birleşmiş Milletler'de bağımsız gözlemci olarak görev yapmaları da dikkate değerdir. Ayrıca tarikatın şu an için 104 ülkeyle diplomatik ilişkisi bulunmaktadır bazı ülkelerde diplomatik dokunulmazlık ve ayrıcalıkları vardır.

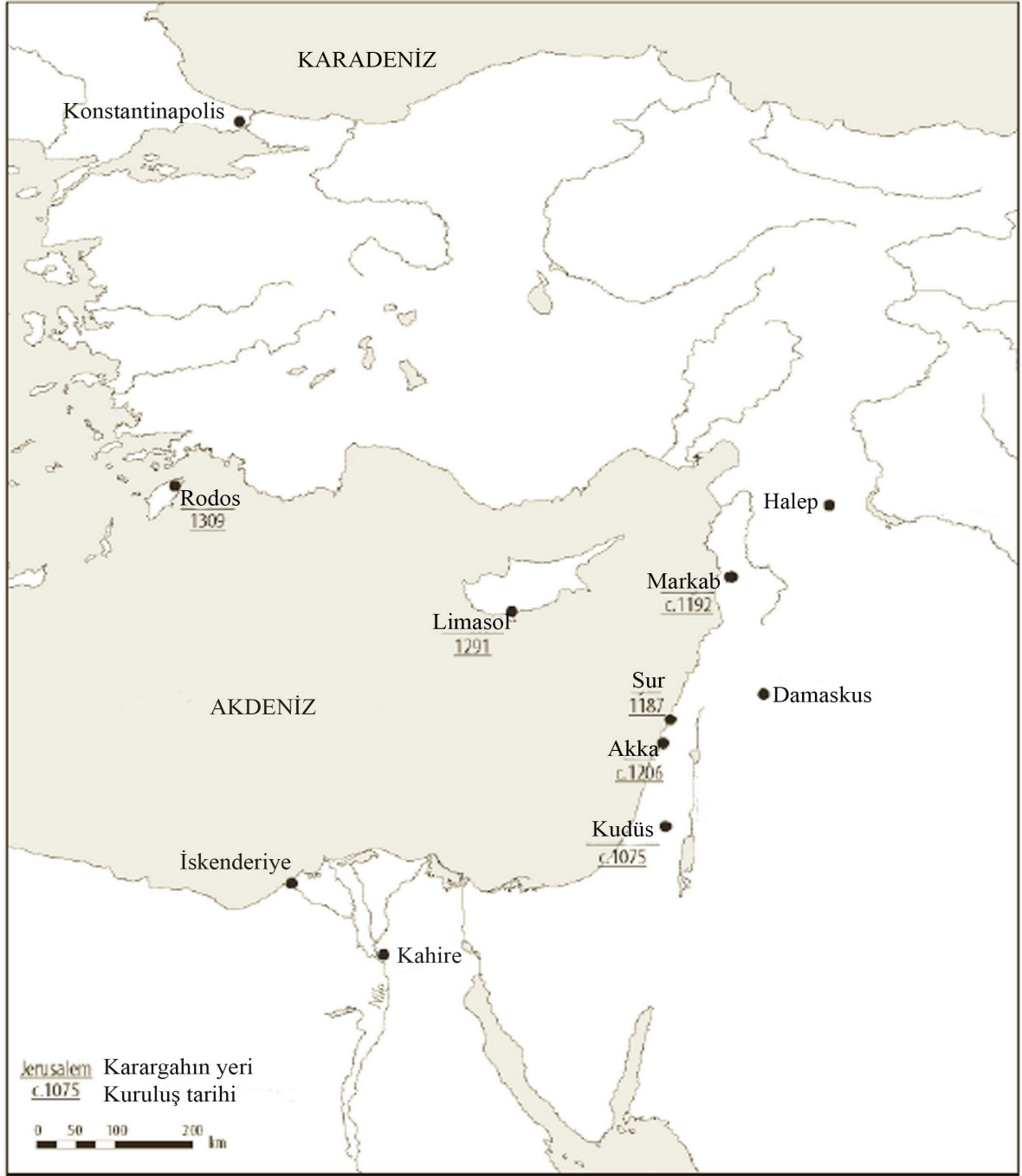
EKLER

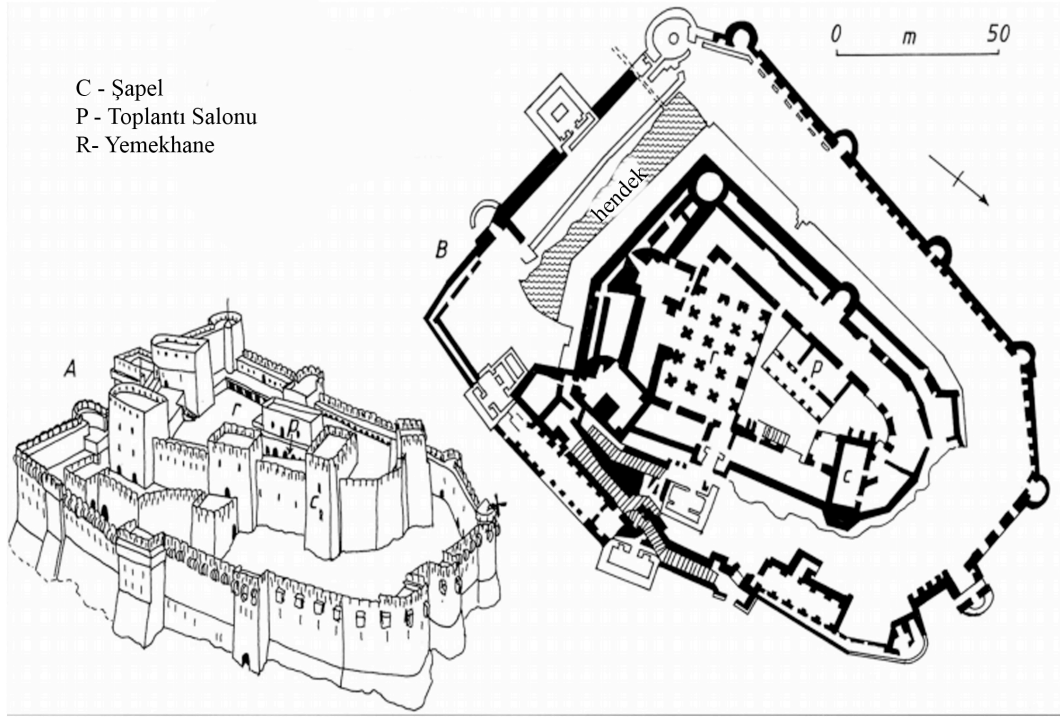
Harita-1 : Tarikatın Kutsal Topraklardaki Mülkleri¹⁹⁰

¹⁹⁰Smith, 2012, s. 2

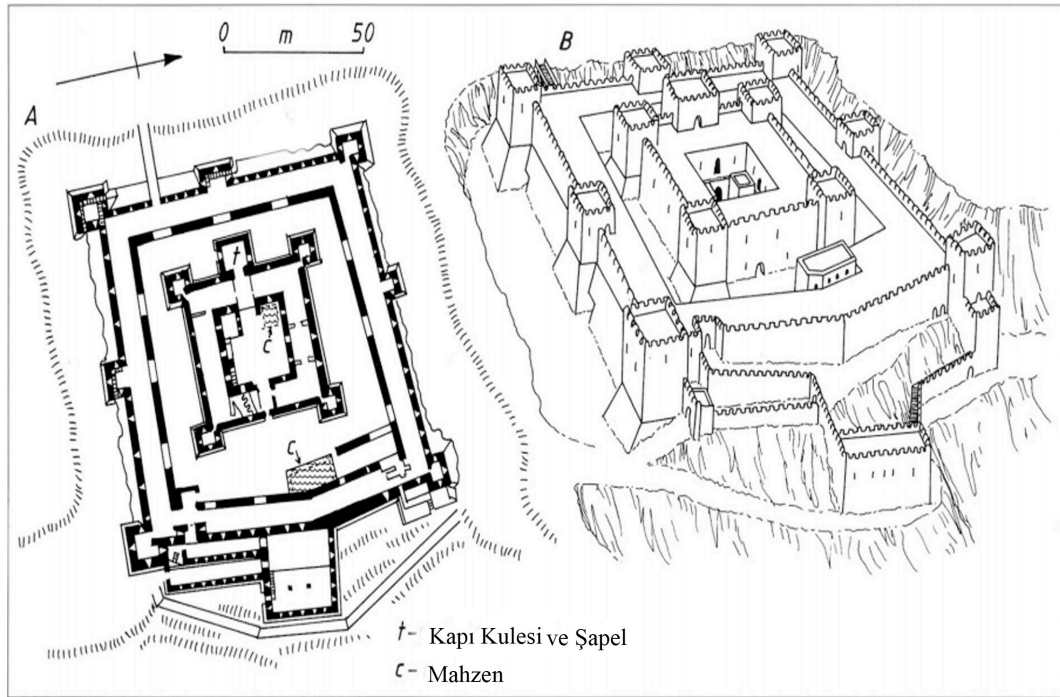

Harita-2 : Tarikatın Merkezlerinin Değişimi¹⁹¹

¹⁹¹Smith, 2012. s. 1

Krak De Chavalier Kalesi (A: Kalenin Yapısı, B: Kalenin Planı)

Belvoir Kalesi (A: Kalenin Planı, B: Kalenin Yapısı)

Resim-1: Krak de Chavaliers ve Belvoir Kalelerini Planları¹⁹²

¹⁹²Nicolle, 2001, (Illustrated by Crista Hook) s. 31.

Resim-2 : Kudüs'de Hastalara Bakıldığıını Gösteren Görsel¹⁹³

¹⁹³Nicolle, 2001, (Illustrated by Crista Hook) s. 34

Resim-4 : 1330'larda Şövalye Biraderin Ekipmanları¹⁹⁵

¹⁹⁵Nicolle, 2001, (Illustrated by Crista Hook) s.69

Resim-5 : 1291 Akka'nın Düşüşünü Gösteren Görsel¹⁹⁶

¹⁹⁶Nicolle, 2001, (Illustrated by Crista Hook) s. 42

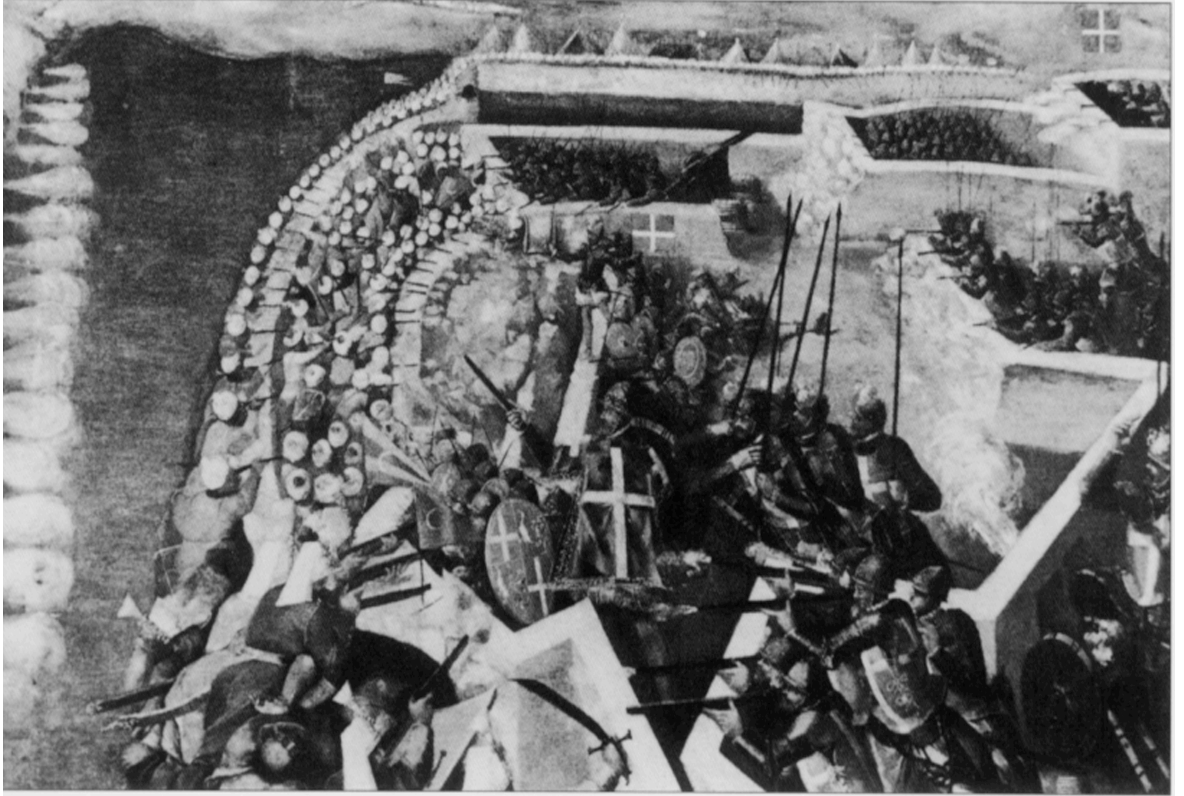
Resim-6 : Yeni Üye Kabulunu Gösteren Görsele¹⁹⁷

¹⁹⁷Nicolle, 2001, (Illustrated by Crista Hook) s. 66.

Resim-7 : 1150'lerde Hac ıların Savunulduđunu Gösteren Grsel¹⁹⁸

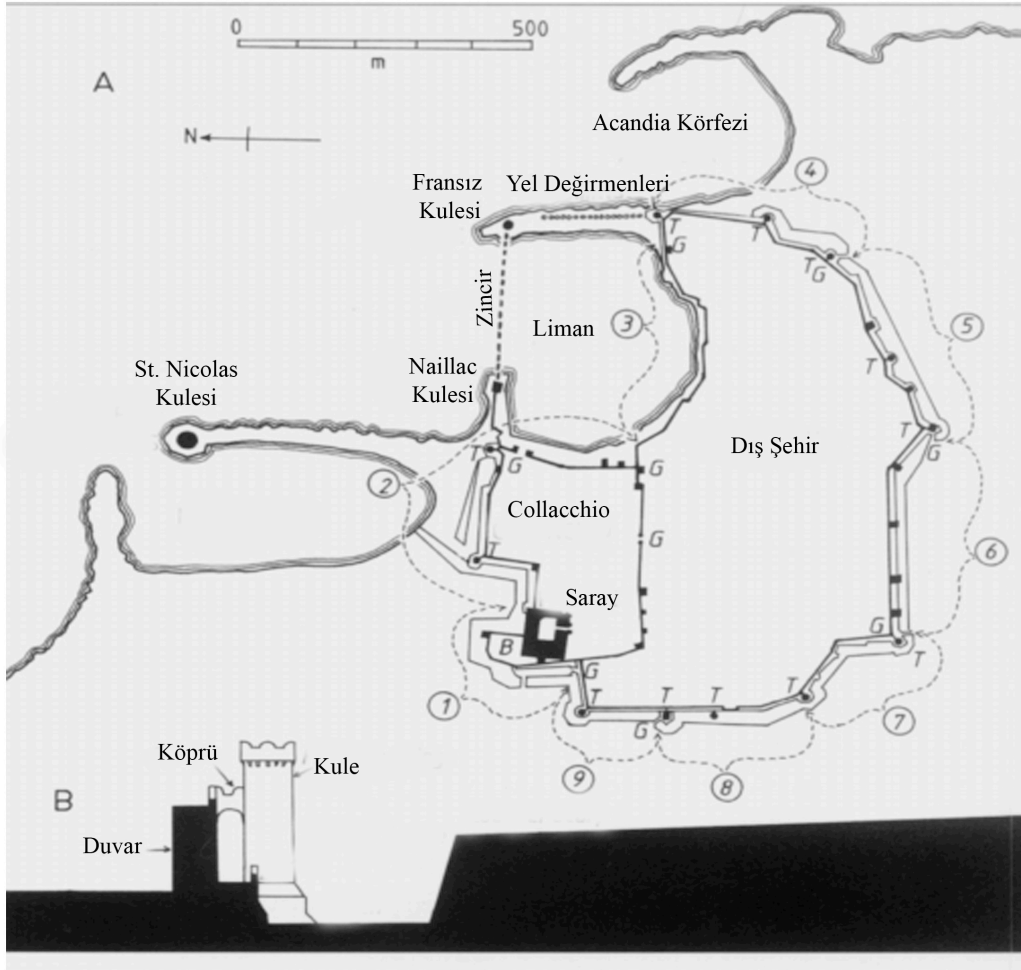
¹⁹⁸ Nicolle, 2001, (Illustrated by Crista Hook) s. 36

Resim-8 : (Üstteki) : 1444 Memlük Kuşatmasını Gösteren Görsel¹⁹⁹

Resim-9 : (Alttaki) : 1565 Malta Savunması

¹⁹⁹Nicolle, 2001, (Illustrated by Crista Hook) s. 69

A- 1480 kuşatmasında şehrin tahkimatı

G-Kapı

B-Ana Burç

T- Bağımsız Kule

Dil Gruplarının Savunduğu Bölgeler

1-Efendinin Maiyeti

2-Fransa

3-Kastilya

4-İtalya

5-Provens

6-Aragon

7-İngiltere

8-Avignon

9-Almanya

B- 1480 kuşatmasındaki bağımsız kule yapısı

Resim-10 : Rodos Şehrinin Planı²⁰⁰

²⁰⁰Nicolle, 2001, (Illustrated by Crista Hook) s. 50

KAYNAKÇA

ALTINAY Ahmet Refik **Haçlılar**, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2007.

ATAUZ Ayşe Devrim, 'Haçlı Korsanlar: Saint Jean Şövalyeleri ve Akdeniz'de Haydutluk', **Kebikeç**, Ankara, 2012.

BARROW G. Lennox, 'The Knights Of St. John Of Jarusalem at Kilmainham', **Dublin Historical Record**, Vol.38 s. 108-112, No.3, Dublin, 1985.

BAŞKAN Yahya Timur, 'Rodos Şövalyeleri ve Batı Anadolu Seferi', **International Periodical For the Languages Litarature and History of Turkish**, vol 9/4, Ankara, 2014.

BAYKARA Tuncer, **Aydınöglü Gazi Umur Bey**, Kültür Yayınları, Ankara, 1990.

BEY Ziver, **Rodos Tarihi**, Çev. Harid Fedai, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2013

BOAS Adrian J., **Jerusalem in the Time of the Crusades: Society, Landscape and Art in the Holy City under Frankish Rule**, Routledge, NewYork, 2013.

BOSTAN İdris, **Beylikten İmparatorluğa Osmanlı Denizciliği**, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2008.

BRAUDEL Fernand. **II. Felipe Döneminde Akdeniz ve Akdeniz Dünyası**, çev. Mehmet Ali Kılıçbay, Doğu Batı Yayınları İstanbul, 2017.

BRONSTEİN Judith, 'Caring for the Sick or Dying for the Cross?' , **The Hospitallers, the Mediterranean and Europe**, ed. Karl Borchardt, Nikolas Jaspert, Helen Nicholson, Ashgate, England, 2007

CAHEN Claude, **Haçlı Seferleri Zamanında Doğu ve Batı**, çev. Mustafa Daş, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2010.

CAHEN Claude, **Osmanlılardan Önce Anadolu**, Tarih Vakfı Yurt Yayınları İstanbul, 2012.

CARR Mike, 'Early Contacts Between Mentеше and the Latins in the Eagean: Alliances with the Genoese and Conflict with the Hospitallers (c.1310-12)', **Uluslararası Batı Anadolu Beylikleri Tarih Kültür ve Medeniyeti Sempozyumu II: Mentеше Beyliği**, ed. Adnan Çevik & Murat Keçiş, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2016.

CARR Mike 'The Hospitallers of Rhodes and their Alliances Against the Turks', **Island and Military Orders C. 1291-C. 1798**, ed. S. Phillips & E. Buttiging, Farnham, Ashgate Publishing, 2013.

ÇAVUŞDERE Serdar, **Avrupa'nın Türk Sorunu**, Yeditepe Yayınevi, İstanbul, 2016.

- ÇAVUŞDERE Serdar, **Ortaçağ'da Venedik, Papalık ve Türkler**, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2017.
- ÇELEBİ Evliya, **Seyahatname**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2005.
- DARKOT Besim Rodos, **İslam Ansiklopedisi**, Maarif Basımevi, İstanbul, 1954.
- DENYS Pringle, **The Churches of the Crusader Kingdom of Jerusalem**, Cambridge University Press, İngiltere, 2014.
- ERTAŞ Mehmet Yaşar, 'Rodol'un Fetih Günlüğü Kanuni Sultan Süleyman'ın Rodos Seferi Rûznâmesi', **Akademik İncelemeler Dergisi**, cilt 12, sayı 1, 2017.
- ESİR İbnu'l, **El Kamil Fit Tarih**, çev. M. Beşir Eryaysoy, Bahar Yayınları, İstanbul, 2012.
- FLEET Kate, **Erken Osmanlı Döneminde Türk Ceneviz Ticareti**, Türkiye İşbankası Yayınları, İstanbul, 2009.
- GÜTTNER Darius Von, 'Evolution and Adation: The Order Of Saint John in War and Peace', **Ordines Militares XVIII, Yearbook For the Study of The Military Orders**, 2013.
- GÜL Muammer, **Ortaçağ Avrupa Tarihi**, Bilge Yayıncılık İstanbul, 2009.
- HAMMER Joseph Von, **Osmanlı Devleti Tarihi**, Kapı Yayınları, İstanbul, 2008.
- HEYD William, **Yakın Doğu Ticaret Tarihi**, çev. Enver Ziya Karal, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 2000.
- HERRİN Judith **Bizans**, çev. Uygur Kocabaşoğlu, İletişim Yayınları İstanbul, 2010.
- HOLT P.M., **Haçlılar Çağı**, Çev. Özden Arıkan, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1999.
- HOWARD Stephan, **The Knights Templar Barnes and Nobble**, New York, 1982.
- HUNYADI Zsolt, 'The Military Activity of the Hospitallers in the Medieval Kingdom of Hungary', **The Hospitallers, the Mediteranean and Europe**, Ed. Karl Borchardt, Nikolas Jaspert and Helen Nicholson, Ashgate, 2007.
- İNALCIK Halil, **Devlet-i Aliyye, Cilt 1**, Türkiye İşbankası Yayınları, İstanbul, 2009
- İNALCIK Halil, **Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ**, Çev. Ruşen Sezer, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2010.
- İNALCIK Halil, **Osmanlılar**: Timaş Yayınları , İstanbul, 2010.
- JORGA Nicolae, **Osmanlı İmparatorluğu Tarihi**, Yeditepe Yayınları İstanbul, 2005.

KANAT Cüneyt, 'Memlük Sultanı Melik ez-Zahir Seyfeddin Çakmak'ın Rodos Seferleri (1440-1443-1444), **Prof. Dr. İsmail Aka Armağanı**, Beta Basım Yayın İzmir, 1999.

LUTTRELL Anthony, 'Latin Greece, Hospitallers and the Crusades', **Variorum Press**, London, 1982.

LUTTRELL Anthony, 'From Jarusalem to Malta: The Hospital Chracter and Evulation, Pregrinationes', **Acta et Documanta**, 2000.

OSTROGORSKY Georg, **Bizans Devleti Tarihi**, çev. Fikret Işıltan, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2011.

NICHOLSON Helen j., **Love War and the Grail, Templers, Hospitallers and Teutonic Knights in Mediavel Epic and Romance**, Brill, Netherlands, 2001.

NICHOLSON Helen J., **The Knight Hospitaller**, Woodbridge, UK, 2003.

NICOLLE David, **Knight Hospitaller**, Osprey Publishing, London, 2001.

O'SHEA Stephan, **İnanç Denizi**, çev. Egemen Demircioğlu, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2011.

PİRENE Henri, **Ortaçağ Avrupa'sının Ekonomik ve Sosyal Tarihi**, çev. Uygur Kocabaşoğlu, İletişim Yayınları, İstanbul, 2009.

READ Piers Paul, **Tapınak Şövalyeleri**, çev. Sinem Gül, Dost Yayınları, Ankara, 2003.

RILEY Helen, **Knights Hospitaller**, Carbrook Church, Norfolk, 2002.

RILEY SMITH Jonathan, **Knights Hospitaller in the Levant**, Palgrave Macmilan, United Kindgdom, 2012.

RILEY SMITH Jonathan, **Templers and Hospitallers as Professed Religious in the Holy Land, Indiana**, University of Notre Damme Press, 2010.

RILEY SMITH Jonathan, 'Towards a History of Military-Religious Orders', **The Hospitallers, the Mediteranean and Europe**, Ed. Karl Borchardt, Nikolas Jaspert and Helen Nicholson, Ashgate, 2007.

RILEY SMITH Jonathan, **The Crusades**, Yale University Press, United States, 1987.

RUNCIMAN Steven, **Haçlı Seferleri Tarihi**, çev. Fikret Işıltan, Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1992.

SARNOWSKY Jürgen, 'The Convent and the West: Visitation in the Order of the Hospital of St John in the Fifteenth Centry', **The Hospitallers, the Mediteranean and Europe**, Ed. Karl Borchardt, Nikolas Jaspert and Helen Nicholson, Ashgate, 2007.

SMITH Paul Vincent "Crusades and Society in Eastern Europe", **School of Solvenic and East European Studies**, London, 1994.

SOLAK Kürşat, AĞIR Mesut, 'Memlük Devleti'nin Doğu Akdeniz'deki Önemli Siyasi Faliyetleri', **Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı**, sayı 14, s.107-130, Çanakkale, 2013.

ŞEŞEN Ramazan, **Salahaddin Eyyubi ve Devri**, İSAR, İstanbul, 2000.

ŞEŞEN Ramazan, **Salahaddin'den Baybars'a**, İSAR, İstanbul, 2007.

ŞEŞEN Ramazan, **Sultan Baybars ve Devri**, İSAR, İstanbul, 2009.

ŞEŞEN Ramazan, 'Daviyye ve İsbitariyye', **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, Cilt. 9, İstanbul, 1994.

TRISCHITTA Marcello Maria Morocco, **The Knights of Malta**, Published by The Associaton of the Italian Knightts, Rome, 2001.

UZUNÇARŞILI İ.H., **Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu,Karakoyunlu Devletleri**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1984.

VATIN Nicolas, **Rodos Şövalyeleri ve Osmanlılar**, çev. Tülin Altınova, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2004.

VITTEK Paul, **Menteşe Beyliği**, çev. O.Ş. Gökyay, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1944.